

Palestinci so na enem izmed svojih razpotij, s katerimi sta možni vsaj dve poti: zmerna ali skrajna. To je ta trenutek videti osnovna dilema, ki se poraja ob zasedanju Palestinskega nacionalnega sveta v Kairu, kjer 290 predstavnikov Palestincev, ki predstavljajo 3 milijone po vsem svetu raztepenih rojakov, oblikujejo strategijo svojega nadaljnjega boja.

Kako do enotnosti?

Ob sedaj že tudi od zunaj potrjeni upravičeni zahtevi po lastni državi in domovini, se vse bolj oblikuje bistvena dilema – kako priti do nje: ali s silo ali s politiko.

To je kajpak karikirano poenostavljeno, pa vendarle dovolj prepričljivo za sedanjí trenutek palestinske nacije. Medtem ko se namreč del zmernega vodstva zavzema za taka ali drugačna pogajanja, pri katerih ni mogoče zanikati sedanjega in bodočega obstoja Izraela.

Ta ne tako pomembna manjšina Palestincev o tem noče slišati in vztraja na oboroženem boju kot edini možnosti za uresničitev palestinske države.

Uradno velja po besedah Mahmuda Lebedija, predstavnika Palestinskega nacionalnega sveta, naslednja zahteva in Izrael se mora najprej umakniti z zasedanih ozemelj in priznati nacionalne pravice palestinskemu

ljudstvu, šele potem bo mogoče govoriti o palestinskem priznanju Izraela.

Ta izjava gotovo ni nepomembna, saj odstopa od mnogih prejšnjih, ki so zanikale pravico Izraela do obstoja in so terjale njegovo uničenje.

Podrobneje je vizijo palestinskega vodstva označil nedavno tega v intervjuju za neki ameriški tednik vodja palestinskega oddelka palestinske osvobodilne organizacije takole: Palestinci se še vedno zavzemajo za ustanovitev posvetne Palestine, v kateri bi enakopravno živeli z Izraelci, vendar pa je to le skrajni cilj, v sedanjem trenutku pa bi PLO kot prvo etapo na poti k njemu sprejela tudi ustanovitev palestinske države na zahodnem bregu reke Jordan in Gazi.

Zanesljivo je še prekmalu soditi o sklepih in pomenu zasedanja Palestinskega nacionalnega sveta v Kairu, mogoče pa je zatrdati, da predstavlja bržkone doslej največjo uradno izraženo pripravljenost Palestincev za dialog med vsemi, ki predstavljajo Izrael.

NASILJE V ITALIJI

Streljanje, pretepi, razdejanje na ulicah, smrtno žrtve – to je rezultat večdnevni izredno ostrih spopadov med mladino ter policijo v mnogih italijanskih mestih. Neredi, kakršnih v sosednji deželi skorajda ne pomnijo, so se začeli minuli petek v Bologni, nato pa so se razširili v druga mesta in naposled dosegli tudi italijansko glavno mesto. Tu se je na protestnem zborovanju zbralo okrog 100.000 študentov iz vse Italije, ki so obsojali nasilnost policije ter pri tem ponavljali svoje zahteve o šolskih, gospodarskih, družbenih in političnih reformah, ki so v ozadju tega nasilja brez primere v Italiji.

JANEZ ČUČEK

ŠKODA V BUKAREŠTI – Razmere po katastrofalnem potresu v sosednji Romuniji se počasi normalizirajo. Strokovnjaki so v grobem izračunali že tudi škodo, ki jo je utrpela dežela: znesek je za zdaj na višini pol milijarde dolarjev, vendar pa pri tem niso upoštevali škode na zasebnem imetju in izpadu proizvodnje v gospodarstvu, kjer so hudo prizadeta zlasti romunska naftna polja in naprave na njih. Na sliki: te dni pogost prizor v romunskem glavnem mestu, prodajalna z živilskimi potrebščinami na ulici, ker vseh prodajnih prostorov še niso uspeli usposobiti. (Telefoto: UPI)

Na rob izrinjena zadružna zavest

Škodljivo gledanje zgolj „skozi dinar“ – Zgledna zadružna solidarnost na Švedskem

Od jeze in medsebojnih obtoževanj ni koristi. Krivci se navadno ne zmenijo za očitke, ker menijo, da delajo prav. Če že ne povsem pošteno, pa za svojo korist. Kako dobro bi nam bilo, če bi bilo pri nas vsaj toliko zadružne zavesti kot včasih! Tako je vzkliknil mož, ki krivde za sedanje razmere ni maral valiti na to ne na ono stran. Očisti naj vsak pred svojim pragom!

Nekdanjo zadružno zavest je izrinila podjetniška miselnost. Podjetniška v slabem pomenu besede, ker nasprotuje sleherni solidarnosti. Kmet je član zadruge, sklene tudi ustrezno pogodbo – živino, krompir in drugo pa proda sosednji zadrugi ali komu drugemu, če mu plača le kako paro več. Zaradi tega pa ne bi obtoževal le takih kmetov. Poiskati je treba tudi odgovor na vprašanje: zakaj se zadružna miselnost in solidarnost ne uveljavita tudi med zadrugami, da ne bi z višjimi cenami zapeljevale članov svojih sosed? Pogosto namreč imajo za svoje člane nižje odkupne cene, ki so enake kot v sosednjih zadrugah. Višje cene veljajo torej le za tiste pridelke in živi-

no, ki bi jo radi pobrali sosedom.

Zaradi take škodljive podjetnosti nekaterih kmetijskih in drugih delovnih organizacij je v zadnjem času veliko razburjanja na Dolenjskem, zlasti ob hrvaški meji. Ob odkupu krompirja ga je bilo tudi na podravskem območju. Podobni primeri se kar vrstijo. Živinorejci ne zapajo, da so meritve mleka in klavnosti živine poštene. Pa niso krivi le kmetje, saj nezaupanje izhaja iz več ali manj dokazanih napak, ki bi jih povzročili raje prikrili, kot popravili. Nekateri dogovori in predpisi so tudi precej dvoumni.

Ko razmišljam o tem, občudujem Švede z njihovo zadružno miselnostjo in poštenostjo.

Njihova organizacija poslovanja je taka, da morajo biti poštene vsi, kmetje in delavci v zadružnih obratih, sicer bi tistim, ki bi se poskušali okoriščati na račun drugih, kmalu odzvonilo. Tudi možnosti za prekrške ni veliko. Odkupne cene živine so enake pri vseh zadrugah, čeprav imajo okoli 200.000 članov kmetov. Razlike ne povzročajo niti oddaljenost živinorejca od klavnice. Preskrba z mesom je izenačena po vsej državi, čeprav je ta skoraj dvakrat tako velika kot Jugoslavija. Klavniška zadružna zveza, ki povezuje zadruge živinorejcev, klavniško industrijo in trgovino, preprečuje preveliko nihanje cen klavne živine tako, da ponudbo in povpraševanje uravnava z izvozom presežkov ali uvozom manjkajočega mesa. Klavnice obračunavajo živino po mesu, ki ga ocenjujejo posebni strokovnjaki pod nadzorstvom zvezne strokovne službe, in torej niso odvisni od klavnic. Članstvo v zadrugah je prostovoljno, a člani so skoraj vsi kmetje, kar je najboljši dokaz, da so zadovoljni s takim poslovanjem.

Tega ni mogoče v celoti presaditi k nam, lahko pa bi se veliko naučili. Ne le kritika in moraliziranje, tudi organizacija medsebojnih odnosov v kmetijskih zadrugah in med zadrugami, pa tudi drugimi kmetijskimi organizacijami, vključno z živilsko industrijo in trgovino, naj bi bila taka, da bi omejevala prekrške.

JOŽE PETEK

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

V Sloveniji se vrstijo sestanki, ki sodijo v sklop priprav na osmi kongres Zveze komunistov Slovenije.

Bilo bi prezgodaj, če bi hoteli podati oceno teh odkritih pogovorov o naši gospodarski problematiki, uresničevanju zakona o združenem delu, razviritvi delegatskega sistema in podobnem, kljub temu je skupni imenovalec več kot očiten: akcija.

Res je namreč, da so vse priprave na kongrese ZK usmerjene v akcijo, saj izhajajo iz ugotovitve, da imamo programov razvoja

med Slovenijo in Koroško že precej razvito, vendar bi bilo lahko še bolj. Na področju industrijske kooperacije so jugoslovanski in avstrijski partnerji že podpisali 40 pogodb, 20 jih še pripravljajo, kljub temu pa jih je s koroškimi podjetji podpisanih le bore malo (4). Treba je zapisati, da se nekatere večje slovenske delovne organizacije že zanimajo za skupne naložbe na avstrijskem Koroškem.

ZA VSE ENAKO

Koordinacijski odbor za urejanje odnosov med samoupravno družbo in verskimi skupnostimi pri republiški konferenci SZDL poudarja v obširnem in pregledno sestavljenem gradivu: pozitiven program naše družbe je humanizacija vsega: človeka, dela, življenja, narave in družbe. Učitelj zategadelj svojo družbeno vlogo lahko uresničuje le če je njegovo delo skladno s smotri in cilji samoupravne in neuvrščene Jugoslavije, socialistične družbe in države, če idejnost njegovega dela ni nasprotna znanstvenim spoznanjem in če je zavzet za socialistične samoupravne družbenoekonomske odnose v teoriji in praksi tako v šoli kot izven nje.

Ta zahteva v enaki meri in ob enaki dogovornosti velja za vse učitelje, ne le za učitelja – vernika, kar bi rade marsikdaj uveljavljale dogmatsko – birokratske in liberalistične, nacionalistične, dokazovale pa zlasti klerikalistične sile.

SPODBUDA

Kiro Gligorov, predsednik skupščine SFRJ, minuli teden: primeri kršitve osnovnih pravic samoupravnih delovnih organizacij nam ne bi smele jemati poguma, ampak bi nas morali še bolj spodbujati k boju za spreminjanje ustaljenih odnosov...

MILAN MEDEN

Rešitev je v delu

dovolj, premalo možati pa smo, ko je potrebno dogovorjeno uresničiti.

Človek dobi celo občutek, da se je v nas vgnezdila miselnost, da so načela eno, vse kaj drugega pa je praksa. Slednja naj bo odvisna od „receptov“, ki naj jih ponudi „republika“, pri čemer se nemalokrat spogledujemo celo z miselnostjo, da bo potem tudi odgovornost za opravljeno delo preložena na pleča „republike“.

To seveda ni mogoče. Nihče ni vseveden, nihče ne skriva v rokavu receptov za določeno izvedbo načel v prakso. Zanj smo vsi odgovorni, in vseh ravneh. Da bi slednje dosegli, potrebujemo več ustvarjalnega poguma in iskrene zavzetosti za delo. Temu bi lahko dejali tudi akcija. In prav slednjo želi spodbuditi Zveza komunistov pred svojimi kongresi.

SKUPNE NALOŽBE

Na pogovoru predstavnikov Gospodarske zbornice Slovenije in avstrijske Koroške so ugotovili, da je gospodarsko sodelovanje

TELEGRAMI

MAR DEL PLATA – Argentinski predsednik general Jorge Rafael Videla je v Mar del Plati odprl svetovno konferenco Združenih narodov o problemih pitne vode, ki se je udeležujejo predstavniki vlad iz 145 dežel in več kot 2000 specialistov in tehničnega osebja. Konferenca bo trajala do 25. marca in v njenem delu sodeluje tudi jugoslovanska delegacija.

CELOVEC – Iz Celovca je odpotovala švicarska delegacija javnih in kulturnih delavcev, ki so zadnje tri dni prebili na Koroškem, kamor sta jih povabili osrednji organizaciji koroških Slovencev.

NEW DELHI – Neznanci so streljali na sina indijske predsednice Indire Gandi San Džaja. Pet strelcov so izstrelili na džip, s katerim se je peljal skozi okraj, kjer kandidira za poslanca. San Džaj Gandhi ni ranjen, atentatorji pa so pobegnili.

LONDON – Uganski predsednik Idi Amin je dejal, da njegova vlada zagotavlja varnost britanskim in ameriškim državljanom, ki želijo ostati v Ugandi. Glavni pogoj za varno bivanje v Ugandi pa je, da se ne bo širila propaganda zoper to deželo.

WASHINGTON – Zaira je od Združenih držav zahtevala gmotno pomoč za boj proti agresorjem, ki so vdrl v deželo. State department je sporočil, da ZDA obravnavajo to zadevo.

MOSKVA – Tu so se začeli politični pogovori med zunanjima ministroma Sovjetske Zveze in Turčije, Andrejem Gromikom in Ihsanom Caglayangilom. Pogovori obsegajo sovjetsko-turške politične in ekonomske odnose ter mednarodne probleme, ki zanimajo obe strani.

DAR ES SALAAM – Predsedniki Tanzanije, Zambije, Angole in Mozambika proučujejo v Mozambiku dosedanje rezultate boja proti rasističnemu režimu v Južni Rodeziji in agresijo enot rasističnega režima na sosednje države.

VELIKA DRAMA V WASHINGTONU se je kmalu končala za večino tistih, ki so tako ali drugače sodelovali v njej. Potem ko so veleposlaniki treh islamskih dežel skupaj z ameriški funkcionarji uspeli pregovoriti pripadnike neke islamske verske sekte, naj pustijo okrog sto talcev in se vdajo policiji, se je prebivalstvo ameriške prestolnice oddahnilo. V ozadju te navadne drame, ki je burav duhove v Združenih državah Amerike, pa je bila pravzaprav želja po masčevanju topotnim ugrabiteljem namreč pred leti pripadniki neke druge ameriške islamske verske skupine ubili več sorodnikov, pa so se sedaj hoteli masčevati. Talce so ugrabili zato, da bi jim policija v zameno izročila morilce, ki so zakrivilo zločin pred leti in so tačas v zaporu, kjer prestajajo doživljenjski zapor. Policija je sicer obljubila, da jim bo izročila za pomnike, toda ko so se vladni je preklicala besedo, rekoli, da tega po ameriških zakonih nikakor ne more storiti. In še podrobneje: medtem, ko so ugrabitelji imeli pri sebi sto Washingtončanov, se je pred Belo hišo posredoval britanski premier Callaghan. V skladu z veljavnim protokolom bi ga morali pospremiti s častnimi salvanji, česar pa niso storili, ker so se bali, da se bodo ugrabitelji (bili so v nekem postopku samo sto metrov od Bele hiše) prestrašili, misleč, da jih policija napada in bodo pobili svoje talce... meso, vada zgodba iz ne vselej navadne dežele...

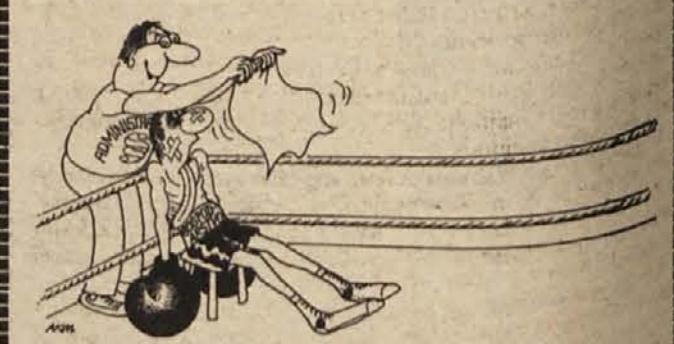
SICER PA SE TOLOVJEM PO SVETU nasploh piše dobro in če hočete dokaz, ga lahko najdete v Švedanu. Tu namreč pripravljajo nov zakon, po katerem bodo tatove kaznovali tako, da jim bodo odrezali roke. O tem zakonu razpravljajo tudi v sodanskem parlamentu... bolje cela roka kot poln žep (tujega) denarja...

ZA KONEC PA SE KRATKA NOVICI iz ZDA snemajo TV oddajo, v kateri bo prvič po watergatski aferi nastopil nekdanji predsednik Richard Nixon. Niso povedali, koliko honorarja za to dobil... najbrž pa malo...

Iz zadnjega PAVLIHE

– Tale tovariš vam bo zdaj govoril o lepši prihodnosti: on namreč že živi v njej.

– Tako, zdaj se pa šele začena dvoboj z inflacijo!

MLADI NOVINARJI – Center za obveščanje in propagando pri OK ZSMS Novo mesto je do sedaj pripravil po krajevnih skupnostih šest seminarjev, na katerih so se mladi seznanjali z novinarstvom in urejanjem biltenov. Na sliki mladinci iz Šmarjete. (Foto: Janez Pezelj)

VAROVANCI VRTCA MAMICAM – Ob osmem marcu, dnevu žena, so v Vzgojno varstvenem zavodu Kekec v Kočevju pripravili za matere pester kulturni program. Najbolj je vse navdušil komaj šestletni Mitja Letig, ki je igral na harmoniko. (Foto: France Brus)

APLAVZ ZA NELO – 12. marca je bila v novo-meški Športni dvorani doslej največja glasbena prireditev, posvečena prazniku dneva žena. Poleg plesnih parov, skupine Forum, ansambla Šok ter pevke Ditke Haberl je največ aplavza požela prva dama jugoslovanskega humorja Nela Eržišnik.

NA PRAVO MESTO – Vse prerado se zgodi, da romajo odsluženi predmeti v grmovje, potok ali v gozd. V Regerči vasi so mesec marec proglasili za mesec čiščenja okolja in organizirali odvoz kovinskih odpadkov. Krajani so na zbirališču „zgradili“ kar lep kup. (Foto: M. Markelj)

„AKCIJA 120“ SEDAJ V TOZD
Tudi Jutranjka je eden od kolektivov, vključenih v tako imenovano „Akcijsko 120“, za katero je lani dala pobudo predsedstvo IK CK ZKS. V tej tovarni sedaj pripravljajo na uresničevanje sprejetih ugotovitev, ki so jih obravnavale družbenopolitične organizacije. O tem so govorili tudi na skupščini osnovnih organizacij sindikata. „Akcijska 120“ naj ne bi zajela le tovarne v celoti, temveč sleherni tozid.

Pustiti delavcu odprta vrata

Najbrž v praksi ne manjka primerov, ko pri uveljavljanju novih odnosov, ki jih zahteva Zakon o združenem delu, delavci naletijo na nepredirno steno, če zahtevajo hitre spremembe. „Ni še vse jasno, imamo

s tem v zvezi čakanje pisanja sporazumov. Veliko je vprašanj, ki jih že danes lahko spustimo v politično presojo, saj ljudje o njih že razpravljajo in se opredeljujejo. Ne trdim, da strokovne priprave niso potrebne, ravno nasprotno! Pred delavce moramo priti s strokovno dobro pripravljenimi gradivi, ne z določbami in rešitvami, marveč z več predlogi. Prepisovati interne akte ni nobena strokovnost, ampak svojevrsna intelektualna lenoba, prisotna v mnogih sredinah. Moramo zahtevati od vseh strokovnih služb, da sprotno dajejo v razpravo vsa vprašanja, za katere je potrebna družbenopolitična opredelitev. Takrat bo delavec čutil, da sam ureja svoje odnose, bodisi v TOZD ali drugih združenjih.“

vam, posebej še s ceno bencina, medtem ko je vrednost plinskega olja še naprej zelo nizka. Stvar je sila preprosta: povečanje cene bencinu za 37 odstotkov bo najverjetneje vplivalo, da se bo zmanjšal promet osebnih avtomobilov, minimalno zvišanje cen plinskemu olju pa bo prispevalo, da se bo tovarni promet na naših cestah obdržal v sedanjih mejah ali pa se še povečal. „Torej povsem v nasprotju z načeli nove prometne politike,“ pravijo železničarji.

Janez Slapnik: Pred delavce z več predlogi! Ne vsiljevati rešitev!

čas do konca leta, ni strokovno preverjeno...“ so odgovorili, s katerimi jih pripravijo k začasnemu molku. Glede takih primerov je na zadnji občinski konferenci Zveze komunistov v Novem mestu sekretar Janez Slapnik dejal takole: „Dosedanje izkušnje pri sprejemanju aktov nam kažejo, da so se družbenopolitične organizacije pri razpravah o teh aktivih v glavnem izgubljale v formalnopravnih dimenzijah. Mislim, da moramo takšno prakso zamenjati z novo, ki bo ustreznejša in učinkovitejša. Zato moramo politično razbiti vsako zaprtost strokovnih razprav in

Ob praznih vagonih

Nekako mirno, brez večjih presečenj in protestov je šel mimo nas odlok o povišanju cen vsem gorivom. Smo s tem ukrepom res tako „zadovoljni“ ali pa je prišel kot sad že dolgotrajnih pričakovanj o področitvi? Naj bo kakorkoli, železniški delavci Slovenije se s takšnimi ukrepi ne strinjajo in po njihovem mnenju so v bistvenem nasprotju z načeli nove prometne politike. Tako so zapisali v pismu, ki so ga poslali zveznemu izvršnemu svetu in še nekaterim pristojnim organizacijam. Če primerjamo sedanje cene pogonskih goriv pri nas z ostalimi v svetu, lahko ugotovimo, da smo še vedno med najcenejšimi. Seveda bi bilo treba primerjati tudi plače. Resda smo se z zadnjim ukrepom že približali nekaterim sosednjim drža-

Teško prvo leto

Lanskega aprila ustanovljene posavske medobčinske inšpekcijske službe s sedežem v Krškem se še vedno srečujejo z nemajhnimi težavami. Ob zaključnem računu ni bilo kaj nameniti v sklad skupne porabe, tako da je vprašanje, kako izplačevati regrese in druge dodatke po sindikalni listi. Brežiška občina ima še za lani 98.000 neporavnanih obveznosti. Šele sedaj dobiva inšpekcija lastne delovne prostore.

Vseeno je bilo dosti inšpekcijskih ukrepov in posegov. Izdanih je bilo 341 odločb, vseh prekrškov je bilo 348. Bolj kot same številke so pomembna vsebinska vprašanja. Inšpektorji še vedno ugotavljajo, da se občani nanje premalo obračajo. Premalo se oslanjajo na inšpektorje tudi iz delovnih organizacij. Inšpektorji želijo več sodelovanja predvsem z delavsko kontrolo. V bodoče nameravajo seznanjati organe delavske kontrole tudi z ukrepi, saj sicer dostikrat obležijo v direktorskih predalih.

Dogovor o ustanovitvi medobčinskih inšpekcijskih služb navaja tudi sodelovanje z izvršnimi sveti občinskih skupščin. Vseh devet mesecev lanskega leta, kolikor so službe delovale, nobeden od inšpektorjev ni bil povabljen na katero od sej. Obravnave poročil na sejah občinske skupščine so ponavadi „tuhe“ točke. V sevniški občini je občinski sindikalni svet že predlagal, naj to gradivo obravnava predsedstvo SZDL.

Smetišče je v nas samih

Če bi danes živel pri nas pisatelj Tolstoj, se sprehajal, recimo, ob Krki, katere vrbje opletajo polivinilaste vrečke, po Ragovem logu, ki postaja skladišče odpadkov, ali bi mogel zapisati svoj znameniti stavek: „Sreča – to je biti z naravo, jo gledati in z njo govoriti?“

Ragov log naj bi bil novo-meški naravni park. Na drugi strani mesta naj bi bil to Portoval. Toda oba doživljata enako usodo, oba občutita posledice našega nevestnega, neodgovornega ravnanja do narave in s tem do nas samih. Pobuda hortikulturnega društva, naj bi vendarle kaj storili, je bila doslej glas vpjočega v puščavi. Letošnja pomlad je razgalila še več smeti, odpadkov, iztrošenih štedilnikov, izrabljenih gum. Narava ne zna in ne more vzeti vase, kar ni iz nje nastalo. Umetne snovi ostajajo, se kopičijo, dušijo rastje, predvsem pa kažejo, kakšen je naš odnos do nje. Meščani se ne moremo šteti h kulturnim ljudem, če skrivaj ali pa kar javno delamo iz svojega okolja smetišče. Kaj naj ob takem odnosu, včasih dobesedno brezup vzbujačem, naredi komisija za varstvo okolja, ki deluje v okviru občinske skupščine, so se člani spraševali na zadnji seji. Kaj bi učinkovalo? Kazni, bolj stroge, bolj dosledne? Javno ožigovani kršitelji? Izvajati odlok o redarski službi? Redarji v

uniformah? Mnenja so bila različna.

Gotovo bi največ zalegla zavest vsakega posameznika, da je človek del narave in da zaslepljen, od lastnega napuha prevzet pridobitnik ne more srečno živeti. Veliko bi lahko pomagala vzgoja v šolskih letih, zato komisija podpira vsako akcijo v korist varstva naravnega okolja, kot so „zeleni straže“, kviz tekmovanje „Lepota, narava, zdravje“, ki ga pripravljajo za majski teden varstva okolja itd. Ragov log in Portoval naj bi bila čimprej delena organiziranega posega – po sklepu občinske skupščine, to predlaga komisija, naj bi postala gozdova s posebnim namenom, v katerih nihče, tudi lastniki gozda ne, ne bi smeli delati, kar bi se jim zahotelo.

Predvsem pa: začeti je treba, čeprav z majhnimi uspehi, vendar z upanjem, da bo zaustavljena apokaliptična uničevanje narave, dušenje v smeteh. Dosti časa je že zapravljenega.

MARJAN LEGAN

Sejmišča

NOVO MESTO: na ponedeljkovem sejmu so rejci že tako visoke cene pujskom še nekoliko dvignili. Naprodaj je bilo 311 pujskov in 42 tri do pet mesecev starih prašičev. Prodali so jih skupno 286: prve po 700 do 1.050 din, druge pa po 1.060 do 1.300 din.

BREŽICE: na sobotni sejmu so rejci pripeljali 516 pujskov in 18 starejših prašičev. Prvih so prodali 422 – po 40 din, drugih pa 12 – po 24 do 25 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Novinec zeleni angeliter

Na kmetijski razstavi, ki so jo lansko jesen priredili v prostori grnske kmetijske šole, je vzbujala vidno zanimanje krmna rastlina, kmetom doslej nepoznana: krmni ohrovt, po imenu zeleni angeliter. Po svojih krmnih lastnostih zasluži tudi pri nas enak naklonjenost, kot je že deležen na sosednjem Hrvaškem, da o drugih deželah sploh ne govorimo. Ker prihaja zdaj primeren čas za setev, zapišimo nekaj več besed o njej.

Zeleni angeliter je krmni ohrovt, ki daje nenavadno velik pridelek na hektar, do 1.400 in celo več metrskih stotov. Katera druga krmna rastlina se sploh kosa z njim? Ob tem pa je pridelavec vredna je tudi njegova obstojnost; če ga ni mogoče posejati, pospraviti ali silirati, lahko počaka kar na njivi, saj preseže, kot trdijo strokovnjaki, do 12 stopinj pod ničlo.

Primeren čas za setev je od marca do konca aprila. V tem primeru je ohrovt glavni posevek, možno pa ga je posejati tudi na strnišču, vendar daje potem občutno manjši pridelek. Zemlja mora biti preorana že tri tedne poprej, najbolje pa je, da je že jeseni. Potrebujemo le do 2 kg semena na hektar. Dobiti ga je mogoče v semenarnah. Ohrovta je treba seme tudi obilno posnetnega gnojila, najbolje NPK 7:14:21, kasneje pa še dognojevati z dušičnim gnojilom.

V začetku rasti zahteva zeleni angeliter precej skrbi, saj je treba zatirati nadležni plevel (najboljša herbicida zanj sta ramrod in mezonanil v količini 3 do 5 kg na hektar) ter bolhače, ki jih zatiramo z elektronom ali sevinom. Ko se posevek strne, zadušimo ves plevel.

Zaradi izredno velikega pridelka so težave s spravilom, če ni v pomoč strojev. Razen zelenega krmiljenja (govedo ga lahko poje do 25 kg na dan, svinja do 7) priporočajo zadnje čase tudi siliranje krmnega ohrovta in sicer v mešanici s silažno koruzo, vsakega pol.

Inž. M. L.

– In to naj bi bil tisti cvetlični lonček, ki mi ga je obljubljal... (Branko Babič)

MOST V RAGOV LOG: idila – toda le če je fotografska kamera dovolj daleč.

Dolenjski možganski trust

V tovarni zdravil Krki, kjer so že doslej naredili največ na izumiteljskem polju, so ustanovili aktiv izumiteljev

Dolenjski prvenec. Aktiv izumiteljev, avtorjev tehničnih izboljšav in koristnih predlogov, ki je bil pred kratkim ustanovljen v novomeški „Krki“, pomeni prvi organizirani korak na tem področju v dolenjski regiji. „Zametek bodočega društva inovatorjev?“ se že sedaj vprašujejo nekateri. Morada. Prav gotovo ne gre prezreti ogromne pomembnosti in pridobitev, ki spremljajo inovacijsko dejavnost v zadnjem času, hkrati pa tudi zanimanja delavca, da si po lastnih močeh in sposobnostih skuša kar se da poenostaviti in olajšati delo. Da pa to pomeni tudi večjo storilnost, verjetno ni treba posebej zapisati.

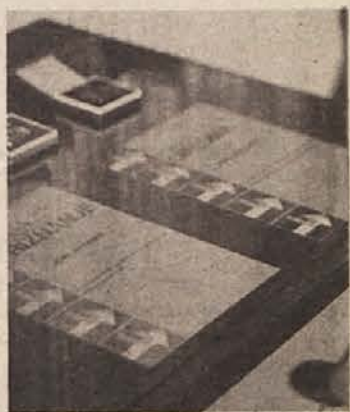
Povrnimo se v „Krko“. Tu se je delalo, ko se je drugod po Dolenjskem o izumiteljstvu takšnih oblik šele šepetalo. Pisalo se je drugo leto obstoja tovarne, ko je delo Krkinih inovatorjev začelo. Zgodovina pionirjev dolenjskega izumiteljstva je dolga in plodna. Ne moremo mimo nekaterih podatkov.

V tovarni Krka je bilo doslej prijavljenih in registriranih 159 izumov, tehničnih izboljšav in koristnih predlogov (prvih je 61, drugih 74, tretjih 24). V letu 1956 je ing. Zimerman prijavil prvo tehnično izboljšavo: pripravo lepila za lepljenje etiket na plastične steklenice.

Zanimivo je pogledati še strukturo Krkinih inovatorjev: tistih z visokošolsko izobrazbo je 40,1 odstotka, z višjo šolo 5,6, s srednjo šolo 28,1, visoko kvalificiranih delavcev je 1,9 odstotka in kar 24,4 odstotka kvalificiranih. Vidimo torej, da ni le izobrazba tista, ki daje temelje inovacijskemu delu, še pomembnejša je delavčeva za-

vest, da lahko družbi poleg delovnega učinka nudi še kaj več.

Takšni rezultati pa niso ostali brez uspeha. Krka je doslej prejela 5 priznanj na razstavi „Inova“ v Zagrebu, eno na razstavi inovacij v Celju, 8 nagrad Sklada Borisa Kidriča za iznajdbe in izpopolnitve, od tega kar tri v letu 1975.

Krkin izumitelji so za svoje plodno delo prejeli nemalo priznanj.

KRKIN SKLAD ZA MLADE

Skrb za mlade predstavlja pri delu Krkinih izumiteljev poglavje zase. Pred šestimi leti ustanovljeni Sklad Krkinih nagrad, ki nagraduje in spodbuja raziskovalno dejavnost študentov iz Jugoslavije in dijakov iz območja Dolenjske, zagotavlja, da lahko tudi v bodoče pričakujemo podobne ali še boljše uspehe pri inovacijskem delu še toliko bolj, ker število mladih, ki prijavljajo svoje iznajdbe, iz dneva v dan narašča. V Krki so doslej podelili že 154 nagrad študentom visokih šol Jugoslavije in 42 nagrad dijakom srednjih šol na Dolenjskem. Seveda

pa ni to edina možnost, da se odpravi strah za prihodnost. Področje vzgoje in izobraževanja je še kako pomemben temelj inovacijske dejavnosti. Številne oblike izobraževanja ob delu, politika štipendiranja, pomoč strokovnih služb lahko nudijo vso tisto podporo, ki jo mlad inovator potrebuje.

Nova oblika organiziranja inovatorjev v Krki bo takšne naloge skušala uresničiti. Aktiv izumiteljev, avtorjev tehničnih izboljšav in tehničnih predlogov si je ob svojem ustanovnem sestanku zadal nemalo nalog. V prvi vrsti gre za zagotovitev materialnih nadomestitev inovatorjem, za njihovo stimulacijo. Sicer pa je pravilnik aktivna delan za širše območje in med drugim predvideva tudi prenos inovacij v druge delovne organizacije, v prvi vrsti tiste na Dolenjskem.

ZAMETEK DOLENJSKEGA DRUŠTVA IZUMITELJEV?

Področje „industrijske lastnine“ se na tak način v Krki vse bolj sistematično in načrtno urejuje. Od leta 1960, ko je bila

ustanovljena komisija za izume, tehnične predloge in koristne predloge, pa do današnjega aktivna je bilo mnogo narejenega. Veliko izumov je prijavljenih v številnih nevrščenih državah, na Zahodu in v državah, članicah SEV, člani aktiva redno sodelujejo v Odboru za inovacije SRS, kot tudi pri Raziskovalni skupnosti Slovenije in Novega mesta.

Namen našega zapisa pa ni samo predstavitev dela Krkinih izumiteljev. Želja vseh je, da tovrstna dejavnost enako plodno zaživi tudi v ostalih delovnih organizacijah Dolenjske. Primer Krke pa najbolj nazorno kaže, kako lahko pravilno delo z delavci privede do rezultatov, ki jih mnogi temu novomeškemu kolektivu zavidajo. Podatek, da je izumiteljstvo v zadnjih dveh letih prihranilo Krki kar dve milijardi starih dinarjev, je verjetno dovolj tehten vzrok za prejšnjo trditev.

Med ustanovitvijo komisije za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge pa do aktivna je poteklo slabih 17 let. Koliko časa bomo še čakali na ustanovni sestanek tovrstnega društva, vsaj novomeškega, če ne že dolenjskega?

BOJAN BUDJA

AGRARIA BREŽICE – Kmetijsko posestvo Cerklje ob Krki

Obveščamo cenjene stranke, da bomo pričeli prodajati

KOKOŠI – NESNICE,
rjave barve, stare 16 mesecev, po ceni 30.— din za komad.

Dobete jih lahko od petka, 25. 3. 1977 dalje, vsak delavnik od 7. – 16. ure.
Se priporočamo!

Kmetijsko posestvo Cerklje

Ob ustanovnem sestanku aktiva izumiteljev, avtorjev tehničnih izboljšav in koristnih predlogov v novomeški Krki so odprli tudi razstavo vseh dosedanjih prijavljenih inovacij.

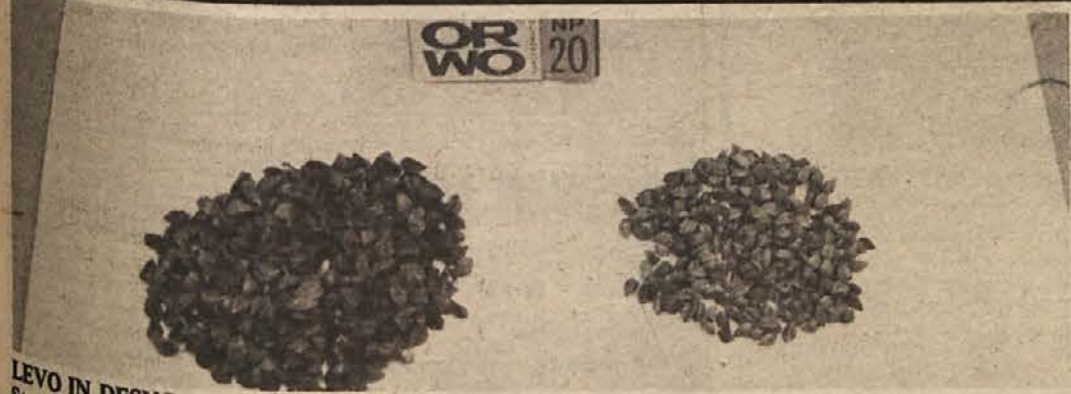
SLOVENIJALES

„SLOVENIJALES-STILLES“
Tovarna stilnega pohištva
in notranje opreme
SEVNICA

OBJAVLJA
prosti delovni mesti za:

1. SALDAKONTISTA
2. KUCHARICO

Pogoji:
pod 1: srednja ekonomska šola z najmanj 3 leti delovnih izkušenj pri knjigovodskih delih,
pod 2: kvalificirana kuharica z najmanj 2 letoma delovnih izkušenj v gostinstvu.
Za obe delovni mesti velja 3-mesečni poskusni rok.
Kandidati naj svoje vloge za objavljeni delovni mesti pošljejo na naslov delovne organizacije v roku 15 dni po objavi.

LEVO IN DESNO – Na levi je zrnje tetraploidne ajde, na desni pa je vzorec prastare slovenske sorte. Sivar genetikov in denarja je, kdaj bo domača ajda tako debela kot tuja. Upanje je tudi, da bo domača sorta z več kromosomi ohranila vsaj del nekdanjih lastnosti, predvsem odpornost zoper pozebo.

„Kruh siromakov“ gre spet v slast

Koliko je resnice, kaj pravijo strokovnjaki o „ruski tetraploidni ajdi“, ki se je začela širiti tudi v naših krajih

Neposreden povod za ta zapis je dal kmet Ivan Ambrožič iz Šentjošta pri Stopičah, ki je v časopisnem oglasu ponujal seme tako imenovane „ruske tetraploidne ajde“. Vse kaže, da prihaja ajda pri nas spet v milost, čeprav jo sejemo v Sloveniji le še na 2700 hektarjih. Ajda takega podcenjevanja ne zadoži, v vsem rastlinskem svetu ima namreč eno najbolj harmoničnih sestav beljakovin, veliko fosforja in kalija ter limonsko, jabolčno in oksalno kislino. Zanimivo je tudi, da ima ajda precej več maščob kot pšenica.

Preden odgovorimo na vprašanje, kako in kaj je s to zelo modno „rusko tetraploidno ajdo“, najprej nekaj splošnih podatkov o ajdi.

IME PO KRIVOVERCIH?

Ajda je prišla v Evropo šele v 15. stoletju. Njena domovina je bajda Poamurje in okolica Bajkalskega jezera. K nam naj bi jo prinesel krivoverci, ki jim je ljudstvo reklo hajdi ali ajdi. Od

to tudi ime ajde, ki se sicer znanstveno imenuje Fagopyrum esculentum Moench. Ajdi so nekdanji rekli tudi saracenska ali turška pšenica. V Evropi so jo največ sejali v 16. in 17. stoletju; za časa krvave tridesetletne vojne je rasla na četrtini vseh evropskih polj. Takrat je dobila še eno ime: „kruh siromakov“. Naši predniki so verjeli, da smejo ajdo sejati le pri polni luni. Razume se, da med luno in ajdo ni prav nobene zveze. Med ljudstvom je ostalo tudi zapisano, da ima ajda toliko strahov kot pes: slano, veter, dež in sušo. S tem rekom se strinja tudi sodobna kmetijska znanost.

AJDA NA MEDNARODNI NAČIN

Ajdova moka je bela, sama zase ni za peko. Ajdovnik, kruh iz same ajdove moke, ne drži skupaj. Zato je treba mešati ajdovo moko z mokami iz žit. Znana je tudi ajdova kaša ali prekmurski riž, ki ga skuhamo tako gostega, da drži zlico pokonci. Ajdova kaša je tudi

ruska narodna jed. Na Tirolskem delajo ajdove cmoke, Slovenci in Dolenjci pa najbolj cenimo ajdove žgance. Posebno veljavo imajo v dietnih kuhinjah.

Ajde ne bi bilo brez čebel. V zameno za oprasitev si čebele naberejo medu. Skratka: z ajdo bi lahko napolnili veliko časopisnih strani, literature o „kruhu revežev“ ni ravno malo. Zdaj pa se povrnimo k izhodiščnemu vprašanju: „Ruska tetraploidna ajda ali domače vrste ajd?“

Odgovor na to sta nam skušala dati docent dr. Ivan Kreft in asistent dr. Tone Tajnšek. Oba sta diplomirana inženirja kmetijstva, oba poučujeta na ljubljanski biotehniški fakulteti.

JE VSE VEČJE IN DALJŠE

Tetraploidna ajda ima daljšo vegetacijsko dobo. Zato je načeloma kot strniščno ajdo ne priporočata. Izraz tetraploidna pomeni, da ima več kromo-

somov kot navadna ajda. Zaradi tega je tudi vsega ostalega več, je večja, daje večje zrnje, dalj časa cvete itd. Kmetje, ki so sejali to ajdo, jo ali hvalijo ali pa o njej molče. Molče takrat, ko posevek pozebe. Če pa posejemo tetraploidno v maju kot prašno ajdo, je škoda zemlje. Tetraploidna in navadna ajda ne moreta biti gospodarsko konkurenčni žitu in še strniščnemu posevku katerekoli ajde. Najbolj gospodarno je, da posejemo najprej žito, potem pa ajdo. Pri navadni ajdi je zaradi krajše vegetacijske dobe v jeseni tve-

ploidna ajda – ob ugodnih vremenskih razmerah obilen plod.

To pa je spet relativno. Hektoliter navadne, na primer sive dolenjske ajde, tehta več kot enaka prostorninska količina tetraploidne ajde. Nasprotno pa tehta 1000 zrn tetraploidne ajde precej več kot 1000 zrn domače. Zdi se, da je domača ajda bolj klena kot ruska.

Precej razprave bi bilo lahko tudi okoli izraza „ruska tetraploidna ajda“. Domnevajo, da so te sorte ajde res prišle pred

KMETJE NAJBOLJE VEDO

Dr. Kreft in dr. Tajnšek menita, da s potomci tetraploidnih ajd sicer velja poskusiti, vendar lahko doživimo zaradi daljše vegetacijske dobe hudo razočaranje. Ta ajda bo ali ne bo. Kmetje najbolj vedo, kje so v njihovih krajih njive, ki najprej pozebejo, zato je splošen nasvet težak in brez smisla.

Za tetraploidno ajdo se navedušejo predvsem čebelarji. Cvete res bujno, en hektar posevka da do 200 kilogramov medu. Toda kaj, ko mislijo čebelarji predvsem na cvetje in medenje, kmetje pa na pridelek! Ne da pa se zanikati, da je ravno ajda veliko pripomogla k slavi slovenskega čebelarstva.

BO DOMAČA SIVKA TETRAPLOIDNA?

Kaj torej storiti s to našo ajdo, ki je prehranila na tisoče in desetisoče generacij prednikov? Doktorja znanosti Kreft in Tajnšek predlagata, da bi morali vzgojiti domačo sorto ajde. Dobra je za ta podvig bi bila, če bo denar, siva ajda, pravijo ji tudi dolenjska. Ta ajda, ki je bolj odporna kot ruska, bi se dala iz diploidne „preleviti“ v tetraploidno. Seveda pa je to stvar financ in prihodnosti. Nekaj pa je neizpodbitno: sortni poskusi z domačimi ajdami so dokazali, da je domači ajdov rod biološko enakovreden tujim sortam, s katerimi se je kosil. Če bo interes, so odprte vse možnosti.

Za konec še zanimivost. Nekateri se boje, da bi se domače ajde križale z „ruskimi“. Bojazen je odveč, potomci diploidnih in tetraploidnih ajd so sterilni. Iz tega zakona rojejo seme ne daje plodu. Tako pač narekujejo vsemogočni genetski zakoni.

M. BAUER

PRIMERJAVA – Kmet Ivan Ambrožič iz Šentjošta pri Stopičah je dosegel s tetraploidno ajdo ruskega izvora pridelek 14 stotov na hektar. Pridelek ni slab, vendar zmore ob dobri letini kaj takega tudi dolenjska diploidna sivka.

TURISTIČNE

INFORMACIJE

PUTNIK

VABIMO VAS NA OBISK:

SKANDINAVSKEGA SEJMA pohištva v COPENHAGEN, in na sejem pohištva v MALMOE, letalo, od 10. do 14. maja 1977.

3. mednarodnega sejma transportnih naprav TRANSPORT EXPO 77 v PARIZU, letalo, od 19. do 22. aprila 1977

SEJMA MODE „INTERCHIC“ v BERLINU, letalo, od 18. do 21. aprila 1977, HANNOVERSKEGA VELESEJMA, posebno letalo, od 20. do 22. aprila 1977,

9. MEDNARODNEGA SEJMA ISH – sanitarije, ogrevanje in klima – v FRANKFURTU, posebno letalo, od 23. do 24. marca 1977, 55. MEDNARODNEGA VELESEJMA V MILANU, avtobus, od 20. do 22. aprila 1977.

PRIJAVE IN INFORMACIJE PRI PUTNIKU,

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 17 – 19, tel. (061) 311–542, 314–889. Telex: 316–21.

GENERAL TOURS YUGOSLAVIA

Izleti:

9-dnevni izlet v INDIJO od 2. do 10. aprila 1977

6-dnevni izlet v KAIRO od 2. do 7. aprila 1977

6-dnevni izlet v MAROKO od 1. do 6. maja 1977

11-dnevno potovanje na KITAJSKO od 24. aprila do 5. maja 1977.

NUDIMO KOMPLETNO OPREMLJENE BUNGALOVE IN APARTMAJE S KUHINJO OB JADRANSKI OBALI.

ČLANI KLUBA SVETA KNJIGE IMAJO POPUST!

Prijave in informacije sprejemajo poslovalnice GENERALTURISTA ter pooblašcene agencije.

GENERALTURIST, LJUBLJANA
Gospodstvska 7
tel. (061) 21–206

MTP

VSE INFORMACIJE IN REZERVACIJE ZA BIVANJE V PLANINSKEM DOMU „VINKA PADERŠIČA“ PRI GOSPODIČNI NA GORJANCIH NUDI

MLADINSKA TURISTIČNA POSLOVALNICA, NOVO MESTO, GLAVNI TRG 7, telefon: (068) 22–555.

LICITACIJA!

„KRKA“ farmacija, kemija
zdravilišča in gostinstvo
TOZD HOTEL GRAD OTOČEC
Otočec ob Krki

razpisuje

JAVNO LICITACIJO
za prodajo:

KOMBIJA – TURIST 1600
(v voznem stanju)

Izključna cena din 20.000.–

Licitacija in ogled bosta na Otočcu (Bife delikatesa) dne 21. 3. 1977

– za družbeni sektor ob 8. uri,
– za zasebni sektor ob 10. uri.

YUGOTOURS

ZA VSE NAROČNIKE DOLENJSKEGA LISTA
ZNIŽANA CENA ZA 8-DNEVNO POTOVANJE V
LENINGRAD – MOSKVO

odhod 31. marca cena 2.990 din.

PARIZ: 3 dni 25. marec 2.290 din

ATENE: 4 dni 25. marec 2.650 din

MALTA: 3 dni 8. aprila 3.090 din

AMSTERDAM: 4 dni 26. marec 2.650 din

SAMARKAND – BUHARA – TAŠKENT:

8 dni 6., 13. in 20. aprila 5.590 din

VARŠAVA: 4 dni 25. marec 2.250 din

KØBENHAVN: 4 dni 25. marca 2.750 din

LIZBONA: 4 dni 29. marec 2.995 din

LETNI

ODDIH DOMA: 32 krajev z lastnim prevo-
zom ali z letalom iz Ljubljane in Zagreba.

LETNI ODDIH V TUJINI: tedenski odhodi,

RODOS od aprila do novembra

PORTUGALSKA od aprila do oktobra

ŠPANIJA – KANARSKI OTOKI,
MALLORCA COSTA DEL
SOL, COSTA BRAVA:

od aprila do novembra

TUNIS: od aprila do oktobra 1977.

PRIJAVE IN INFORMACIJE:

Titova 25 (v kozolcu), tel. (061) 320–852,
327–792

INTEREXPORT Ljubljana
PE „INEX“ Potovalna agencija
61000 Ljubljana, Titova 25
Telefon: (061) 312-995

Vabimo vas na spomladanske in prvomajske letalske
in avtobusne izlete v tujino:

GRČIJA, letalo, 2 do 4-dnevni aranžmaji v času od
21. aprila do 2. maja 1977

ISTAMBUL, letalo, 3 do 4-dnevni aranžmaji od 21.
aprila do 2. maja 1977

ŠPANIJA, letalo, 3 do 8-dnevni aranžmaji od 12.
aprila do 12. maja 1977

TUNIZIJA, letalo, 3 do 6-dnevni aranžmaji od 20.
aprila do 3. maja 1977

MUENCHEN, muenchenski teden mode, avtobus, 3
dni, odhod 27. aprila 1977

AZURNA OBALA, avtobus, 6 dni, odhod 27. aprila
1977

ASSISI-RIM-SORENTO-PAESTUM, 8 dni, odhod
14. maja 1977.

Že sedaj se lahko odločite za letovanje v GRČIJI in
TUNIZIJI:

GRČIJA, Anavissos, polet iz Ljubljane in Maribora,
od 11. maja dalje, cena tedenskega paketa od
3.600.– dinarjev, dvotedenskega od 5.850.– dinar-
jev.

TUNIZIJA, Hammamet, Sousse, polet iz Ljubljane,
od 17. maja 1977 dalje, cena tedenskega paketa od
2.990 dinarjev, dvotedenskega od 4.690.– dinarjev.

Razen tega smo pripravili za vas:

TEČAJE ANGLEŠČINE v Veliki Britaniji, strokov-
ni (odhodi vse leto) in splošni. Tečaji so namenjeni
profesorjem, učiteljem, poslovnim ljudem, študen-
tom in dijakom.

Zahtevajte naše programe!

Prijave in informacije:
LJUBLJANA, Titova 25, tel. (061) 312–995

MARIBOR, Volkmerjev prehod 4, tel. (062)
24–572.

Naročniki Dolenjskega lista, pozor!

YUGOTOURS iz Ljubljane nudi naročnikom DOLENJSKEGA LISTA POSEBEN POPUST za potovanje v LENINGRAD IN MOSKVO DNE 31. MARCA 1977. Redna cena je 3.680 dinarjev, za naročnike Dolenjskega lista pa samo 2.990 dinarjev. Popust znaša torej 690 dinarjev. Če upoštevate, da je letna naročnina Dolenjskega lista 169 dinarjev, si lahko izračunate, da popust znaša toliko kot 4-letna naročnina Dolenjskega lista.

Občani, ki bi želeli potovati z YUGOTOURSOM v Leningrad in Moskvo, pa še niso naročniki Dolenjskega lista, ga lahko naročijo na upravi ČZP Dolenjski list, Glavni trg 3 ali pa po telefonu na št. 23–611.

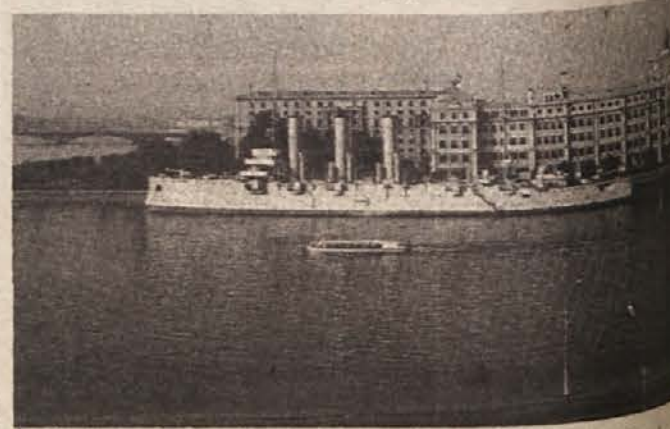
In kaj nam YUGOTOURS nudi na tem potovanju? Prevoz z letalom z ljubljanskega letališča v Leningrad, najlepše mesto

Sovjetske zveze, ki je hkrati edinstveno po naravnih lepotah in znamenitostih, mesto heroj, mesto pesništva in čarobnih „belih noči“.

Po Leningradu je zagotovljen prevoz s posebnim avtobusom za ogled Nevskega prospekta, zimskega dvorca, križarke Aurore, najbogatejše ruske galerije Ermitaž in druge znamenitosti. Po tridnevnem ogledu Leningrada se bomo napotili v spalnico v Moskvo, kjer si bomo z avtobusom ogledali Rdeči trg, spomenike, slavno univerzo Lomonosov, Leninov mavzolej, Kremelj in druge znamenitosti.

Osmi dan se bomo odpravili s letalom z moskovskega letališča v domovino.

Pohitite s prijavi – čakati vas Leningrad in Moskvo, pa tudi naš naročniški oddelek, če niste naročnik Dolenjskega lista.

Leningrad: Križarka Aurora

VINOAGRARIA

GORICA (ITALIJA) NA TRAVNIKU 6

nudi VSE ZA VRTNARSTVO, KLETARSTVO, CVETLIČARSTVO kot: semena, pletenke, škropilnice vseh vrst, kemikalije in orodje za kletarstvo, sode itd. Na prodaj tudi KMETIJSKI STROJI.

PUSNAR ENZO

Import–Export:
FARRA D'ISONZO

Gorica (Italija)
Tel. 888-025

Zastopstva podjetij
MAB "AGRIFULL"
in drugih

●Motokultivatorji od 5 – 18 KS
●Traktorji in goseničarji od 21
– 90 KS ●Preše za seno in
grozdje ●Mreže proti tobi
●Gume „GOODYEAR“ za trak-
torje in avtomobile

REZERVNI DELI
SERVISNA SLUŽBA
UGODNE CENE

Naš nedeljski izlet

Za to nedeljo vam predlagamo, da si ogledate izvir reke Krke in Muljavo.

Pot nas vodi ob čudovitih kanjonih naše dolenske lepote proti Zužemberku in vasi Krka do izvira reke Krke pri vasi Gradiček, kjer prihaja voda na plan izpod polkrožne stene. Voda prihaja iz grospejskih ravnic po več kot 5 kilometrov dolgi podzemni poti.

Na dan pride pravzaprav v dveh izviri: glavni izvir prihaja iz Krške jame, drugi pa na nasprotni strani Gradička. Ime Gradiček ima vir v pradavnih časih, ko je v pečini šel stal grad.

Po ogledu izvirov Krke nas loči še 4,5 km vožnje do Muljave, rojstnega

kraja našega prvega romanopisca Jožipa Jurčiča. V njegovi rojstni hiši si lahko ogledate spominsko sobo. V vasi je tudi gotska cerkev iz 15. stoletja, poslikana s freskami Janca Ljubljanskega. Tam si lahko ogledate moše znameniti „zlati oltar“ iz leta 1674. Po ljudskem izročilu naj bi bil to kraj strašnega pokola, ki ga je izvršil Ahmed paša s svojo četo na se manj dan leta 1475, ko je iznenada pridrel v Muljavo.

Ob poti na Polzevo, uro in pol hoda od Muljave, najdemo še razvaline gradu Kravjek, znanega kot grad Slemenice iz Jurčičevega Desetega brata.

Kot v Jurčičevih časih si lahko tudi danes pogasite žejno v gostini pri Obrščaku.

Jurčičeva rojstna hiša na Muljavi. (Foto: inž. Ante Zubović)

70 let Pina Mlakarja

Ta mesec slavi sedemdesetletnico življenja znameniti mojster baletne umetnosti, solistični peselec, režiser in koreograf, ustvaritelj novih baletnih del, pedagog in profesor ljubljanske Akademije za glasbo, radio, film in televizijo, dvakratni Prešernov nagajenec Pino Mlakar, naše gore list, rojen 3. marca 1907 v Novem mestu, kjer sta si z ženo Pio uredila v kmečkem slogu postavljen dom ob Krki.

Pia in Pino Mlakar

Ples kot umetniški izraz človekove izpovedne želje in potrebe je Pina zamikal že v mladosti, zato je veljalo njegovo zanimanje po opravljeni maturi na novomeški gimnaziji baletni umetnosti oziroma potem, ki so vodile k tovrstni izobrazbi. Ker doma ni bilo pravnih možnosti, da bi se izpopolnil v tistem, čemur se je nameril posvetiti vse svoje življenje, se je odpravil v tujino - v Nemčijo. In tam je našel tudi svojo življenjsko sopotnico in ustvarjalno sodelavko, baletno umetnico Pio, s katero sta posej družno delila vse svoje plesno-baletno življenje in uspe-

he v njem ter postala pojem Pia in Pino Mlakar.

Zgodnja umetniška leta sta Mlakarjeva prebila na tujih odrih, predvsem v Muenchnu in Zuerihu. Ob velikih uspehih nista zanemarila Pinove domovine. Tako sta že 1933 v Ljubljani prvokrat koreografirala Bayerjev balet „Punčka“, ob pomoči zagrebških baletnikov pa postavila na oder tudi svoj novi balet „Vrag na vasi“. V Ljubljani sta še pred vojno pokazala tudi svoj znameniti „Lok“ in ga tudi sama odplesala.

Po osvoboditvi sta se Pia in Pino za stalno naselila v Ljubljani, kjer sta si dala nalogo ustanoviti samostojen baletni ansambel, zmožen lastnega življenja in dela. Osnovala sta baletno šolo, ki ji je bil Pino prvi ravnatelj, pedagog in organizator, obenem pa prevzela vodstvo baletnega ansambla v ljubljanski Operi. Sprva sta še sama nastopala kot baletna solista, v „Mali balerini“ pa je nastopila kar vsa Mlakarjeva družina, namreč tudi njuna hči Veronika, ki je danes cenjena umetnica v ZDA.

Pino Mlakar je sam ali skupaj z ženo ostvaril še prenekatero baletno predstavo, pri katerih ni bil le koreograf, ampak tudi scenarist, se pravi avtor. Take postavitve so bile za Kozinov „Diptihon“ (kasneje Triptihon), „Ohridska legenda“, „Danina“, „Daphnis in Chloe“ in mnoge druge.

Na kratko: z imenom Pina Mlakarja ni povezan le razvoj slovenskega baleta, marveč tudi njegovi najlepši dosežki, ki so dali tej naši umetnosti mednarodno veljavo. Prav je, da to ob Mlakarjevem življenjskem jubileju še posebej poudarimo.

I. Z.

SINDIKALNA BITKA ZA KULTURO SE NI DOBLJENA - Med stoterimi nalogami, ki jih imajo sindikati, je skrb za kulturo še vedno preveč na repu. Na posvetu v Krkini knjižnici so ugotovili, da nekateri občinski sindikalni sveti niti komisij za kulturo še niso ustanovili. Na sliki: udeleženci iz vse Slovenije na petkovem posvetu v novomeški tovarni zdravil. (Foto: Pavlin)

Za zdaj še bolj malo napredka

Da je kultura še marsikje pastorka, ki ima pri obloženih mizi pravico le do drobtin, je bilo že večkrat slišati. Prav tako so značilni številni sklepi, resolucije in drugi dokumenti, napisani in sprejeti z namenom, da bi kulturi vendarle dovolili zasesti stol enakopravnih dejavnosti; ne nazadnje pa je tu zakon o združenem delu, ki daje kulturi pravice, kakršnih še ni nikoli imela.

Posvet predsednikov komisij za kulturo pri občinskih sindikalnih svetih, ki ga je 18. marca v knjižnici novomeške tovarne zdravil vodila Tilka Blaha, sekretarka republiškega sindikalnega sveta za izobraževanje, znanost in kulturo, je poskušal odgovoriti na vprašanje, koliko so kulturi pomagali napredovati sindikati. Če bi vso razpravo strnili v kratko ugotovitev, bi lahko dejali, da velikih korakov pri tem še ni.

Samoupravni akti, ki bi kulturo zaobsegli in obdelali v duhu ustave, zakona o združenem delu, kulturnih in političnih dokumentov, so še vedno častne izjeme. V prenekateri delovni organizaciji so celotno skrb za kulturo naložili na pleča posa-

meznikov, tako imenovanih organizatorjev kulturnega življenja delavcev, da se le-ti pogosto - predvsem zaradi neznanja in nepoznavanja problematike, včasih pa tudi zavoljo lastne nezainteresiranosti - sploh ne znajdejo. Poleg tega se kultura v mnogih delovnih organizacijah težko prebija, ker ji tega ne dovolijo najrazličnejše strukture, češ da ima

skrb za dohodek prednost pred vsem drugim.

Kajpak ne manjka tudi zgledov, kakršnega imajo Dolenjci prav v novomeški tovarni zdravil in Stajerci v Mariborski tekstilni tovarni (in še kje), kar so na omenjenem posvetu v Krkini knjižnici še posebej poudarili.

I. Z.

Za „rdeči kotichek“

ČZP Komunist izdalo tri brošure, ki teoretično razčiščujejo pomembna vprašanja našega družbenopolitičnega vsakdanjaka

Spet smo dobili tri zanimive brošure, ki jih je izdalo ČZP Komunist. Namenjene so tako družbenopolitičnim kot drugim javnim delavcem, ob prebiranju pa si bodo lahko obogatili znan-

nje in dobili jasnejši pogled v problematiko tudi drugi, ki jih zanima tovrstna literatura.

„Vloga in delo komunistov v krajevni skupnosti“ je naslov prvi brošuri, ki prinaša predavanje Vide Tomšič na politični šoli ZKJ Josip Broz - Tito v Kumrovcu. Miha Ribarič je avtor „Temeljel delegatskega sistema“, poučne brošure, ki pomeni lep teoretični prispevek k uveljavljanju delegatskih odnosov pri nas. Pisec seznanil bralca s tem, kako sta Marx in Engels pojmovala odnos med zakonodajno in izvršilno funkcijo v meščanski družbi ter kako je Lenin gledal na spremembo predstavniških teles v delovna.

V tretji brošuri so pod naslovom „Po meri našega človeka“ objavljeni zapiski, govori in razmišljanja o človeku, delu in kulturi izpod peresa Bena Zupančiča, pisatelja in znanega družbenopolitičnega in kulturnega delavca. Prispevki se nanašajo predvsem na lanske letošnjost stoletnice Cankarjevega rojstva in teden Komunistične revolucije, ki sta na novo osvetlili pomen kulture za delovni in samoupravni vsakdanjik našega delovnega človeka.

Vse tri brošure stanejo v prodaji 100 dinarjev, interesi pa jih lahko naročijo pri ČZP Komunist, Ljubljana, Zarnikova 3.

Dober odziv

V „Samorastniški besedi“ letos še več netrebanjcev

„Samorastniška beseda“, ki jo bodo Trebanjci spet izdali ob svojih dnevih kulture in umetnosti v drugi polovici junija in bo letos izšla že tretjič, bo - tako vsaj kaže odziv na javno vabilo k sodelovanju - vsebinsko še bogatejša in zanimivejša od lanske in predlanske številke. Pesniška in prozna besedila bodo tudi tokrat ilustrirana z deli likovnih samorastnikov.

Ta literarno-likovna publikacija, ki jo izdaja občinska kulturna skupnost v Trebnjem, bo letos posvečena 90-letnici rojstva pesnika in akademika Pavla Golice, trebanjskega rojaka. Njemu bodo posvečeni v uvodnem delu „Samorastniške besede“ objavljeni verzi izpod peresa pesnika Severina Šalija, ki bo v publikaciji sicer sodeloval z nekaterimi do zdaj še neobjavljenimi pesnimi. Šali, ki je bil rojen v Podliscu v dobrih okoliščinah, bo hkrati prvi gost nove „rubrike“, v kateri namerava „Samorastniška beseda“ poslej vsako leto predstaviti po enega književnika, ki je doma na Dolenjskem.

Do 10. marca, ko je bil rok za dostavo prispevkov za letošnjo „Samorastniško besedo“, je uredniški odbor dobil za objavo dela dveh prozaistov in štirih avtorjev pesniških besedil iz trebanjske občine, prav tolikšno pa je zastopstvo drugih dolenjskih besednih ustvarjalcev. Že zdaj lahko rečemo, da je to v primerjavi z minulim letom, ki je „Samorastniški besedi“ objavil svoja literarna besedila le en netrebanjski avtor, velik korak k še večji odprtosti in prav gotovo tudi k boljši kakovosti te trebanjske literarne publikacije.

I. Z.

V DOLENSKI GALERII RAZSTAVLJA ESTONEC

Od torke je v Dolenjski galeriji odprta razstava umetniške fotografije Peetra Toominga iz Tallinna v sovjetski republiki Estoniji. To je prva novomeška prireditev, na kateri sodeluje avtor umetniške fotografije iz tujine.

Mali kulturni barometer

RETROSPEKTIVA ROŽE PIŠČANEC - V Gorenjskem muzeju v Kranju razstavlja svoja dela akademska slikarka in znana knjižna ilustratorka Roža Piščanec. To je šest razstava iz serije retrospektiv slovenskih likovnih umetnic, prikazanih v prostornih stalnih muzejskih zbirke „Slovenka v revoluciji“.

POSTUMNA RAZSTAVA - V Moderni galeriji v Ljubljani bo še do 20. marca odprta razstava slik Ludvika Vrečiča, slikarja, ki je umrl 1945, star komaj 45 let.

IMPRESIONISTI TOKRAT V KRKI

Dela slovenskih impresionistov Riharda Jakopiča, Ivana Groharja, Matije Jame in Mateja Sternena bodo v avli nove Krkini stavbe v Ločni razstavljena še jutri. To zanimivo razstavo, ki omogoča srečanje z reprezentativnimi umetninami slovenske likovne umetnosti, katerih avtorji pomenijo v slikarstvu to, kar v literaturi modernisti s Cankarjem, Zupančičem, Kettejem in Murnom, so odprli ob dnevu žena. Kulturno-umetniško društvo novomeške tovarne zdravil, ki je to razstavo pripravilo skupaj z ZKO iz Novega mesta, ima tudi letos pester program dejavnosti.

kultura in izobraževanje

Splošna, znana in stara je resnica, da znamo kar vse-vprek zagodrnjati, kadar česa ni, in zagnati krik in vik na tistega, ki ga proglasimo za krivega, premalokrat pa najdemo dobro in spodbudno besedo za opravljeno delo, pa čeprav bi ga lahko šteli za uspeh ali celo za zgled.

Žal je tako tudi v kulturnih krogih in na to sem pomislil, ko sem na februarški konferenci novomeške Zveze kulturnih organizacij v Dolenjski galeriji poslušal Tilko Markovič iz Dolenjskih Toplic, ki je razlagala, kako so se odločili utirati pota kulturi v njenem kraju oziroma njeni krajevni skupnosti.

Zamislili so si prav svojisko obliko: pri krajevni konferenci Socialistične zveze so ustanovili poseben odbor za kulturo, ki je med tem že sprejel delovni načrt. Tako bo ob kulturnem društvu

Topliški izziv

„Maks Henigman“, Solsem kulturnem društvu in drugih kulturnih dejavnikov se posebej skrbel za izobraževanje in kulturno osveščanje prebivalstva, še posebej pozornosti pa je vredna namera, da bodo knjige iz fonda ljudske knjižnice prihajale do bralcev v najbolj oddaljenih in odročnih krajih.

Čeprav razprava s tako vsebino na omenjeni novomeški konferenci ni dobila ustreznega odmeva, je vendarle treba reči, da so Dolenjske Toplice z vpeljavo nove oblike in tudi vsebine v kulturno življenje in dejavnost krajanov malone vrgle rokavico pred mnoge kraje, društva in krajevne skupnosti, ki se v kulturnih snovanjih še vedno lovijo.

Ce nadalje govorimo o kulturnem izzivu Dolenjskih Toplic, mislimo na izziv v najboljšem pomenu besede, predvsem pa ga lahko imamo za zgled, kako pomagati kulturi, da se bo prebila - tudi v smislu lanskeletne akcije Komunistične „Človek, delo, kultura“. I. ZORAN

Dober uvod v dneve kulture

Prejšnji teden so v trebanjski občini gostovali znani operni solisti in pihalni kvintet RTV

11. marca so gostovali v ŠentruPERTU solisti ljubljanske Opere: sopranistka Sonja Hočevar, tenorist Rajko Koritnik in basist Ladko Korošec. Opere arije in samospelve so peli ob spremljavi Silvestra Mihelčiča, ki je tudi tokrat dokazal, da je mojster na elektronski harmoni-

ki. Prireditve, ki so jo pripravile trebanjska kulturna skupnost ter šentruPERTska krajevna skupnost in osnovna šola, so posvetili dnevu žena.

Dan poprej je v trebanjski občini gostoval pihalni kvintet ljubljanske RTV. Koncerte za

učence osnovnih šol in ostalo mladino je imel v Mokronogu, na Mirni in v Trebnjem. Znano instrumentalno skupino je v goste povabila trebanjska kulturna skupnost.

V Trebnjem imajo v načrtu še nekaj lutkovnih in gledaliških prireditev za mladino in odrasle, tako da se obeta pestra spomladanska sezona kulturnega življenja v tej občini. To je hkrati lep uvod v tradicionalne dneve kulture in umetnosti, ki se bodo tudi letos začeli ob koncu prvega polletja.

DREVI V NOVEM MESTU: BESEDA O ENCIKLOPEDIJI

V okviru tedna Jugoslovanskega leksikografskega zavoda iz Zagreba je Mladinska knjiga pripravila v svojih knjigarnah razstavo celotnega knjižnega programa tega zavoda in predavanja na temo: kako nastaja enciklopedija, pet stoletij enciklopedij na jugoslovanskih tleh, delo Jugoslovanskega leksikografskega zavoda. Danes ob 19. uri bo tako predavanje tudi v novomeški knjigarni Mladinske knjige, imel pa ga bo Aleksandar Veres, književnik in dolgoletni urednik v tej zagrebški ustanovi.

LITERARNI VEČER - Klub kulturnih delavcev Kočevje je pred kratkim organiziral literarni večer, na katerem so brali svoja dela Niko Grafenauer, Jože Snoj in Ovo Zorman. Književniki so odgovarjali tudi na vprašanja poslušalcev in z njimi razpravljali o literaturi in sodobnosti. (Foto: Primc)

JEZIKOVNI NASVETI

O POKOPALIŠKI SLOVENŠČINI

Stara navada, da si v kraju, kjer nisem bil že dolgo časa ali pa če sem v njem prvič, ogledam tudi pokopališče, me je pred kratkim pripeljala na neko počivališče mrtvih ob cesti Ljubljana-Zagreb. Poleg veliko novih, lepih in celo razkošnih nagrobnikov, ki potrjujejo znano skrb naših ljudi za zadnje počivališče rajnih, pa mi je padlo v oči precej jezikovno napačnih napisov na nagrobnikih, ki so prvotni lepi vtis močno skalili. Tisti, ki so spomenike postavljali, so se namreč premalo zavedali, da spada na lep nagrobnik tudi lep, jezikovno neoporečen napis. Takole sem bral skoraj kar zapovrstjo:

Tukaj počivajo ANDREJKATOVI... JERNEJCOVI... SKUBIČKOVI... PRIMCOVI... KAVŠČEKOWI...

Res, velika škoda: svojci in kamnoseki so se potrudili za lep kamen in skrbno obdelavo - nemara so poklicali na glavo, da bi dali napis, preden ga je kamnosek vklesal, v pregled komu, ki hodi v šole ali ki morda celo poučuje v njih. Morda bi tisti, ki bi besedilo pregledal in ga po potrebi popravil, zaračunal malenkostno odškodnino, ki v primerjavi s stroški za današnje nagrobnike sploh ne bi nič pomenila. Tako bi zdaj na omenjenih kamnih lahko namesto napačnih brali tele pravilne oblike:

Tukaj počivajo ANDREJKOVI... JERNEJČEVI... SKUBIČEVI... PRIMČEVI... KAVŠČKOVI...

Ker so podobne napake tudi na številnih nagrobnikih na drugih pokopališčih, smo se danes na tem mestu že drugič lotili tega vprašanja. Pri tem svetujemo tole: Svojci oz. kamnoseki, dajte nagrobne napis, če sami ne obvladate dovolj knjižne slovensčine, v pregled šolanim ljudem. Pregled bo trajal samo nekaj minut, stroški bodo malenkostni ali pa jih sploh ne bo, napake na spomeniku, če so vanj vklesane, pa bodo ostale na njem, dokler bo kamen stal. Skrb za jezik pa smo končno dolžni ne le svoji materinščini, ampak tudi - rajnim!

B-r

SPREJEM UČENCEV V ŽELEZNIŠKE ŠOLE

TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA IN DELOVNE ORGANIZACIJE V SESTAVI ŽELEZNIŠKEGA GOSPODARSTVA LJUBLJANA

RAZPISUJEJO ZA ŠOL. L. 1977/78 SPREJEM UČENCEV V

ŽELEZNIŠKO PROMETNO-TRANSPORTNO ŠOLO V MARIBORU IN V POKLICNO ŽELEZNIŠKO ELEKTRO-KOVINARSKO ŠOLO V LJUBLJANI

1. ŽELEZNIŠKA PROMETNO-TRANSPORTNA ŠOLA Maribor, Preradovičeva 33

Šolanje za pridobitev poklicne izobrazbe (delovna mesta: skladiščnik, sprevodnik, vlakovodja) traja tri šolska leta; za pridobitev prometnotehniške izobrazbe za prometno-transportnega tehnika (delovni mesti: vlakovni odpravnik in prometno-transportni komercialist) traja šolanje štiri šolska leta. Šola bo sprejela 117 učencev.

Kandidate sprejemajo:

- PROMETNA SEKCIJA CELJE, Titov trg 1	5 učencev
- PROMETNA SEKCIJA LJUBLJANA, Trg OF 7	25 učencev
- PROMETNA SEKCIJA LJUBLJANA-MOSTE, Kajuhova 51	15 učencev
- PROMETNA SEKCIJA MARIBOR, Kopitarjeva 5	25 učencev
- PROMETNA SEKCIJA NOVA GORICA, Kolovorska 8	6 učencev
- PROMETNA SEKCIJA NOVO MESTO, Kolodvorska 9	5 učencev
- PROMETNA SEKCIJA POSTOJNA, Kraigherjeva 11	15 učencev
- PROMETNA SEKCIJA PRAGERSKO, Pragersko 95	3 učence
- PROMETNA SEKCIJA PULA, Vodnjanska 21	4 učence
- PROMETNA SEKCIJA ZALOG, Zaloška 214 b	4 učence
- PROMETNA SEKCIJA ZIDANI MOST, Zidani most 9	10 učencev

2. POKLICNA ŽELEZNIŠKA ELEKTRO-KOVINARSKA ŠOLA Ljubljana, Aljaževa 32

Šolanje za pridobitev poklicne izobrazbe traja na vseh oddelkih (za mehanika železniških vozil, za elektromehanika železniških vozil in naprav, za strojnega ključavničarja in za strugarja) tri šolska leta. Šola bo sprejela 126 učencev.

Kandidate sprejemajo:

- PROMETNA SEKCIJA LJUBLJANA-MOSTE, Kajuhova 51: za elektromehanika železniških vozil in naprav	1 učenca
- SEKCIJA ZA VLEKO DIVAČA, Divača 89: za elektromehanika železniških vozil in naprav za strojnega ključavničarja	6 učencev 3 učence
- SEKCIJA ZA VLEKO LJUBLJANA, Vilharjeva 2: za elektromehanika železniških vozil in naprav za strojnega ključavničarja	20 učencev 10 učencev
- SEKCIJA ZA VLEKO NOVA GORICA, Prvomajska 33: za elektromehanika železniških vozil in naprav	5 učencev
- SEKCIJA ZA VLEKO NOVO MESTO, Kolodvorska 9 za mehanika železniških vozil	3 učence
- SEKCIJA ZA VZDRŽEVANJE SIGNALNO-VARNOSTNIH IN TELEKOMUNIKACIJSKIH NAPRAV CELJE, U. XIV. divizije 2: za elektromehanika železniških vozil in naprav (pogoj je, da je iz okolice Maribora)	2 učenca
- SEKCIJA ZA VZDRŽEVANJE SIGNALNO-VARNOSTNIH IN TELEKOMUNIKACIJSKIH NAPRAV PIVKA, Kolodvorska 33: za elektromehanika železniških vozil in naprav (pogoj je, da so kandidati doma iz Nove Gorice, Podbrda oziroma Bohinjske Bistrice)	4 učence
- CENTRALNE DELAVNICE, TOZD ZA VZDRŽEVANJE VOZ IN LOKOMOTIV DIVAČA, Divača 86: za mehanika železniških vozil	5 učencev
za elektromehanika železniških vozil in naprav za strojnega ključavničarja za strugarja	4 učence 6 učencev 2 učenca
- CENTRALNE DELAVNICE, TOZD ZA VZDRŽEVANJE LOKOMOTIV MARIBOR, Valvasorjeva 13 a: za elektromehanika železniških vozil in naprav za strojnega ključavničarja	3 učence 3 učence
- CENTRALNE DELAVNICE, TOZD ZA VZDRŽEVANJE LOKOMOTIV MOSTE, Ljubljana, Zaloška 217: za mehanika železniških vozil	7 učencev
za elektromehanika železniških vozil in naprav za strojnega ključavničarja za strugarja	10 učencev 6 učencev 1 učenca
- CENTRALNE DELAVNICE, TOZD ZA VZDRŽEVANJE VOZ DOBOVA, Dobova 53: za strojnega ključavničarja za strugarja	5 učencev 1 učenca
- GRADBENO PODJETJE, Ob Zeleni jami 2: za elektromehanika železniških vozil in naprav za strojnega ključavničarja	2 učenca 1 učenca
- Podjetje za elektrifikacijo prog Ljubljana, Prešernova 35: za mehanika železniških vozil	2 učence
za elektromehanika železniških vozil in naprav	10 učencev
- MOSTOVNA LJUBLJANA, Ob kamniški prog 1: za strojnega ključavničarja	4 učence

Razpisa se lahko udeležijo mladinci, ki so že končali, oziroma bodo v letošnjem šolskem letu uspešno končali osnovno šolo, niso starejši od 17 let in so telesno ter duševno zdravi.

Začetek šolanja bo 1. septembra 1977. Kandidati, ki bodo sprejeti v šolo, bodo prejeli študentsko stipendijo. Višina kadrovske študentske določenosti s pravilnikom o študentskemu štipendiranju, ki je usklajen z državnim dogovorom o študentskemu štipendiranju v SR Sloveniji.

Učencem je na voljo oskrba v domu železniških šol v Ljubljani oziroma v Mariboru. Učenci, ki se vozijo z vlakom, imajo brezplačno vozovnico.

Kandidati se prijavijo kadrovskim službam navedenih organizacij najkasneje do 10. junija 1977. Predložiti morajo naslednje dokumente:

- prijavo za vpis v šolo na obrazcu 1,20 Državne založbe Slovenije z navedbo, za katero šolo in smer izobraževanja se prijavljajo. Prijavo morajo podpisati starši ali oskrbniki v dokaz o njihovem privoljenju za vpis;
- spričevalo ali fotokopijo spričevala o uspešno končani osnovni šoli; tisti, ki še obiskujejo 8. razred, naj priložijo spričevalo ali fotokopijo spričevala za prvo polletje 8. razreda, spričevalo o končani osnovni šoli ali fotokopijo spričevala pa predložijo naknadno;
- zdravstveno sposobnost kandidatov bo ugotovila železniška zdravstvena komisija pred vpisom v šolo.

Pri sprejemu imajo prednost kandidati z boljimi učnimi uspehi. O sprejemu oziroma zavrnitvi bodo kandidati obveščeni do 30. 6. 1977.

- Natančnejša pojasnila v zvezi z razpisom dajejo:
 - kadrovske službe navedenih organizacij, ki razpisujejo sprejem učencev;
 - Železniška prometno-transportna šola v Mariboru, Preradovičeva 33, telefon 26-151;
 - Poklicna železniška elektro-kovinarska šola v Ljubljani, Aljaževa 32, telefon: 56-695;
 - vse železniške postaje.

Železniško gospodarstvo Ljubljana

Zimsko prvenstvo - toda brez snega

12. marca je bilo na novomeškem letališču modelarsko zimsko dolejnjsko prvenstvo, katerega pokrovitelj je bila novomeška občinska skupščina. Tekmovanje je sicer uspelo, ni pa bilo snega, ki je pogoj za izvedbo tega tekmovanja. Zato pa je bil od časa do časa dež, kar pa borbenih dolejnjev ni oviralo, da zaključijo tako pomembno prvenstvo.

Sodelovali so tekmovalci iz AK Mirne, AK Novega mesta in iz AK Brežice. Veliko borbenost so pokazali pionirji Mirne.

Doseženi so bili naslednji rezultati: A-1 pionirski modeli: 1. Mitja Suštar, AK Novo mesto (230 točk), 2. Mario Umek, AK Mirna (205), 3. Marjan Bartolj, AK Mirna (195). F-1-A tekmovalni modeli: Matej Jevšček, AK Novo mesto (894), Martin Brudar, AK Novo mesto (783), Bojan Grešak, AK Novo mesto (782).

F-1-B gumenjaki: Dragan Stančič, AK Novo mesto (707), Martin Brudar, AK Novo mesto (578), Adolj Suštar, AK Novo mesto (492).

Fantje so si nabrali točke za naslednja tekmovanja. Zadnja beseda pa še ni izrečena, saj je pred njimi še veliko podobnih tekmovanj, na katerih se vrstni red lahko spremeni.

S. PETRIC

OBETAJNI PLESALCI - Pred kratkim so člani novomeškega plesnega kluba pripravili v telovadnici grmske osnovne šole pionirski plesni turnir za novomeške osnovnošolce. Okoli 25 parov, povečini iz višjih razredov, je pokazalo lepo plesno znanje. (Foto: J. Pezelj)

„Plavutarji“ startali

Meddruštvenega tekmovanja v plavanju s plavatmi v Trbovljah so se udeležili tudi Novomeščani

Letošnjega prvega večjega turnirja najboljših slovenskih plavalcev s plavatmi so se udeležili tudi člani novomeškega Kluba za podvodne aktivnosti. V Trbovlje so odšli z nekoliko oslabljeno in pomlajeno ekipo (niso nastopili v potapljaških disciplinah) in ravno zato jim je ob koncu tekme za las ušlo prvo mesto v ekipni konkurenci.

Novomeščani so se na novo tekmovalno sezono začeli pripravljati pred kratkim. Navzlic temu so v Trbovljah dosegli nekaj obetajočih rezultatov, ki so sad minulega trgeda in rednega dela. Razveseljuje je predvsem pomladitev tekmovalne vrste, saj so se izkazali mlajši člani, ki do sedaj niso imeli tekmovalnih izkušenj. Vsekakor se bosta lahko mlajša med njima (Andreja Ivanetič in Igor Stangelj), če se bosta temu športu še naprej posvečala tako resno, kmalu uvrstila med najbolje v republiki.

Rezultati - 200 m PP moški: 2. Strniša 1:57, 4. Vohar 2:05, 2. 8. Stangel 2:19, 6 (vsi KPA Novo mesto); 200 m PP ženske: 2. Vitasovi 2:35, 0, 3. Kužnik 2:40, 7, 4. Franetič 2:43, 2 (vse KPA Novo mesto); 50 m hitrostno potapljanje, moški: 3. Strniša 23, 5, 4. Kušer (oba KPA Novo mesto) 24, 7; 100 m PP moški: 1. Strniša 51, 8, 4. Kušer 53, 1, Vohar 54, 6, 12. Stangel 1:02, 0 (vse KPA); 100 m PP ženske: 2. Vitasovi 1:05, 8, 3. Kužnik 1:09, 8, 4. Franetič 1:10, 6 (vse KPA); 25 m PP ženske: 2. Vitasovi 11, 7 (KPA); 4 x 50 PP moški: 1. KPA (Stangelj, Kušer, Vohar, Strniša) 1:36, 1; 4 x 25 HP moški: 1. KPA Novo mesto 44, 3. Ekipni vrstni red: 1. DRM Ljubljana 87 točk, 2. KPA Novo mesto 79 itd.

J. PEZELJ

MLADI VADIJO

Košarkarsko igrišče in dvorana DC-16 sta pripomogla, da se je košarka v Dolenji vasi močno razvila. Njihova ekipa je v minulem tekmovanju dosegla lepe uspehe, kar jim daje pa so v društvu začeli vaditi najmlajšimi. Trener pionirjev Strniša Vrbinč trenira osnovnošolce. Razdeljeni so v dve skupini, začeli pa so v košarkarskih osnovnih.

M. G.

ZAJC NAJBOLJŠI

Strelske družine s področja grosulpejske občine so minuli teden pripravile občinsko strelsko tekmovanje z zračno puško za „Zlato puščico“. Najboljši so bili člani SD „29. oktober“ iz Grosupljeja, pri posameznikih pa se je izkazal Anton Zajc (SD Slemenice) z Muljave, ki je dosegel od 600 možnih 536 krogov. Za njim sta se uvrstila Petrič (521) in Kolenc (513), oba SD 29. oktobra.

K. I.

GUŠTIN V FINALU

Na minulem pionirskem prvenstvu centralne regije v namiznem tenisu sta nastopila tudi brata Guštin iz Novega mesta. Medtem ko se je Gregor po dobrih igrah uvrstil na zaključni finalni turnir in si zagotovil mesto med šestnajstimi najboljšimi pionirji v republiki, je imel Samo nekoliko smole. Dobro sta nastopila v parih in se prav tako uvrstila med šestnajst najboljših parov.

ŠDI KOČEVJE NAJBOLJŠE

Minuli teden so se na keglijšču kanizarskega rudnika pomerili v borbenih igrah invalidi-sportniki, s katerimi pa so počastili črnomaljski občinski praznik. Nastopilo je 48 tekmovalcev, in sicer v osemih ekipah.

Rezultati: 1. Kočevje 221 točk, 2. Trbovlje 213, 3. Ljubljana 199, 4. Črnomelj I 198, 5. Črnomelj II 187 itd. Najbolje je igrala ekipa iz Kočevja; dobila je pokal v trajno last. Ostala moštva so dobila diplome, ekipa Zagorja pa kipec Livarja kot spomin na prvo športno srečanje invalidov iz Črnomlja in Zagorja pred dvajsetimi leti. Srečanje je pripravilo SD Invalid iz Črnomlja ob pomoči TKS, OO ZZB NOV in podružnice Ljubljanske banke.

L. STARIHA

KOPRIVNIKOV USPEH

V Ljubljani je bilo v soboto in nedeljo državno prvenstvo v kategoriji mlajših pionirjev skupine A. Nastopili so tudi najboljši plavalci iz krškega Celulozarja in dosegli naslednje uspehe: 100 m kravlji: 7. Koprivnik 1:11, 07; 100 m hrbtno: 2. Koprivnik 1:17, 86, 6. Bašek 1:20, 61, 8. Štok 1:22, 38; 4 x 100 m mešano: 4. Celulozar 1. 5:32, 62 itd.

GOLJA NAJBOLJŠI

Na hitropoteznem šahovskem prvenstvu ribniškega šahovskega kluba so odigrali štirikrožni sistem. Najboljši so bili Golja, Malnar, Levstek in Trobec. Člani v šahovskem klubu bodo v kratkem pripravili turnir za II. kategorijo in šolsko prvenstvo, mladinci pa se že pripravljajo za mladinsko prvenstvo v Kočevju.

M. G.

KOLESARSKI SODNIKI SAMOSTOJNO

Na minuli redni konferenci je ustanovnem običnem zboru Zveze kolesarskih sodnikov Slovenije na pogovoru o dosedanjem delu in ugotovili, da je sodniška organizacija dobro opravljala svoje delo in odločilno prispevala k organizaciji različnejših kolesarskih tekmovanj. Nato so se prisotni v skladu z zakonom o društvi odločili, da ustanovijo samostojno organizacijo, ki bo vključena v Kolesarsko zvezo Slovenije.

STRELCI: SKRBETI ZA NARAŠČAJ

V Ljubljani je bila prejšnji teden skupščina Strelske zveze Slovenije, na kateri so ocenili minulo delo in sprejeli delovni program. Ugotovili so, da je številno članov nekoliko padlo (36.000) tudi zato, ker niso potere občinske organizacije niso poslele številnega stanja (Ribnica, Metlika). V razpravi so posamezniki podarili, da morajo strelci postajati skrbeti za vključevanje novih članov, predvsem mladine. Skrbeti so treba tudi za kvaliteto strelcev in za področna in republiška tekmovanja pošiljati samo strelce, ki dosegajo najboljše tekmovalne dosežke.

V. DRAGOŠ

ŽELEZNIČARJI NA SNegu

Železniško gospodarstvo iz Ljubljane je minulo soboto pripravilo na kateri so ocenili minulo delo in sprejeli delovni program. Ugotovili so, da je številno članov nekoliko padlo (36.000) tudi zato, ker niso potere občinske organizacije niso poslele številnega stanja (Ribnica, Metlika). V razpravi so posamezniki podarili, da morajo strelci postajati skrbeti za vključevanje novih članov, predvsem mladine. Skrbeti so treba tudi za kvaliteto strelcev in za področna in republiška tekmovanja pošiljati samo strelce, ki dosegajo najboljše tekmovalne dosežke.

ZUGOVA NAJBOLJŠA

Na minulem odprtem kopjskem prvenstvu Ribnice za ženske je nastopilo deset tekmovalk, in kot kaže, bo naslednji turnir postal tradicionalen. Organizatorji upajo, da bodo k stezam prihodnje leto privedli še več žena, predvsem iz delovnih organizacij in krajevnih skupnosti. Vrstni red: Zug 227, Hoge 295, Petrič 244, Stimac 222, Pušelj 219 itd.

M. G.

Posnemati „osnovnošolce“

Nova atletska sezona prinaša občinskimi Zvezam telesnokulturnih organizacij in telesnokulturni skupnosti kopico zahtevnih nalog, predvsem za novomeški organizaciji, zakaj kraljica športov si je v dolejnjski metropoli v zadnjem času močno opomogla, in sicer množično in kakovostno. Obe kategoriji se z načrtnim delom že lep čas razvijata sorodno. Zato je danes Novo mesto nedvomno najmočnejše atletske republiške središče v pionirski in mladinski atletiki. In ravno zaradi številnih talentov na osnovnih šolah, ki so sad truda pešice prizadevanih atletskih delavcev, bodo množično novomeški športni delavci atletiki, ki je bila sedaj v marsičem odvisna tudi od novomeške Industrije motornih vozil, posvetiti več pozornosti.

Tako člani atletske sekcije pričakujejo, da bodo po šolskih športnih društvih na srednjih šolah posnemali osnovnošolce, pričakujejo pa tudi več marljivosti od telesnovzgojnih delavcev.

Nemalokrat se zgodi, da pride po osmem razredu na srednjo šolo dober atlet. Ker nima pravih možnosti za delo, se preumiri h kakemu drugemu športu, dosega slabše rezultate in razočaran obrne športu hrbet. Nasploh bo ena od najvažnejših nalog atletske sekcije in atletskih klubov na Dolenjskem skrb za močnejšost, že zato, ker je kraljica športov upravičeno priznana za prvovrstni šport v republiki in na Dolenjskem. Le tako bodo čez nekaj let ponovno zažvela nekdanja atletska središča Kočevje, Črnomelj, Brežice itd.

In najvažnejša naloga? Nedvomno je to posodobitev novomeškega stadiona. Idejna skica z osmihi stezami za umetno snovjo (sintelast) je nared. Za tak stadion bi se morali zagreti vsi odgovorni, kajti brez sodobnih stez in atletskih naprav ne bo moč izpolnjevati nalog, ki jih je atletika dobila s samoupravnim sporazumom o nadaljnem razvoju telesnokulturne dejavnosti.

J. PEZELJ

Kot pastorka

"Dobra tri leta delam s sedanjimi igralkami," je pred kratkim dejal trener kočevskih rokometne Ivan Zerjav, "in v tem času smo zrasli v dokaj močno

kipo. V začetku še sam nisem verjel, da lahko uspemo v tako kratkem času. Toda dekleta so nadse nadarjena, marljiva in tako rekoč čez noč so morali odgovorni na slovenskem rokometnem zemljevidu vrisati nov krog. Prepričan sem, da bomo navzlic

nerazumevanju nekaterih dosegle še boljše uspehe.

Kočevska ekipa se namreč že lep čas otepa številnih težav. Čeravno so igralke v mladinski ligi - center po prvem delu tik pod vrhom in imajo zaradi zelo dobrega razporeda v nadaljevanju največ možnosti, da osvojijo prvo mesto, čeprav vrsta zelo uspešno igra v dolenjski rekreacijski ligi, ni v občinski prioriteti. Kaj to pomeni, ni potrebno razlagati. Že treningi zahtevajo veliko denarja, še več nastopi. Zerjav pravi, da je največja težava prav v pomanjkanju denarja, zaradi tega pa se potem problemi kar kopijo.

"Čeravno so dekleta za 1. slovensko ligo najbrž še premlade, so v zadnjih tekmah dokazale, da so ostalim ligašicam že kos. V najboljši republiški ligi bi lahko nastopale tudi zato, ker igralke nimajo težav s starši. Z njimi tesno sodelujemo in dogovorili smo se za vodilo: najprej šola, nato klub. Prav zato tudi uspevamo in rokometna igra med kočevskimi srednješolkami, čeprav se odgovorni mačevoško obnašajo do našega kluba, ne more več zametati. Upam, da bodo v Kočevju naše uspehe poslej pravilno vrednotili, nam začeli nuditi ustrezno pomoč in da se dekleta ne bodo več počutile kot pastorka."

ZIMSKJE PRVAKINJE ČAKA SE HUD BOJ - Na finalnem turnirju republiškega rokometnega prvenstva so novomeške igralke brez težav osvojile prvo mesto, sedaj pa jih čaka še drug del „letnega“ prvenstva. Po prvem delu je Krka zanesljivo na prvem mestu in le malo je verjetno, da bi jim ušel naslov republiških članskih prvakinj. Na sliki: novomeška vrsta (manjkajo nekateri nove igralke).

KAVŠKOVA IN KOČEVARJEVA V REPREZENTANCI

Preteklo soboto so bile v Ljubljani izbirne gimnastične tekme za republiško pionirsko in mladinsko reprezentanco. Pionirke bodo prve dni aprila nastopile na turnirju republiških in pokrajinskih reprezentanc v Novi Gorici, mladinke pa zadnje dni marca v Murski Soboti, kjer se bodo srečale s telovadkami Zelenze Zupanije (Madžarska). Matteja Kavšek in Nataša Kočevar sta si v konkurenci petnajstih telovadk - mladinke priborili mesto v republiški vrsti. Kavškova je bila druga, Kočevarjeva pa četrta, z manj uspeha sta nastopili Vanja Požar in Romana Jeršin. Jasna Dokl ni nastopila, ker se pripravila na potovanje v Sovjetsko zvezo, kjer bo sodelovala na dveh mednarodnih gimnastičnih turnirjih v Moskvi in Rigi (od 29. marca do 6. aprila).

NOVO MESTO: REPUBLIŠKO PIONIRSKO SREČANJE

Občinska Zveza prijateljev mladine Novo mesto, Zveza prijateljev mladine Slovenije, Namiznoteniška zveza Slovenije in TKS Novo mesto pripravljajo v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger in v počastitev 35-letnice Zveze pionirjev Slovenije, 85-letnice Titovega rojstva, 40-letnice prihoda tov. Tita na čelo KP, 40-letnice ustanovnega kongresa Zveze komunistov Slovenije ter 25-letnice ZPM prvo republiško srečanje pionirjev in pionirk v namiznem tenisu. Na tekmovalnem prizorišču v Novem mestu 9. in 10. aprila bodo nastopile občinske reprezentance, sestavljene iz štiri igralcev in treh igralk, rojenih in letu 1962 in mlajših.

KAKO V NEDELJO?

Odbojarska nedelja bo Novomeščanom prinesla še eno gostovanje, in sicer gre do neporaženi Meziči, kjer se jim obeta poraz. Precej bolj zanimivo bo v Novem mestu. Krka se bo pomerila z Golovcem, dokaj močno ekipo, ki je doslej dosegla dve zmagi več kot Novomeščanke. Čeprav ima trener Janez Mohorčič ta čas težave s sestavljanjem ekipe, ker je skoraj polovico članov poškodovanih, bo najbrž do tekme vse nared. Celjanke bi morale v Novem mestu doživeti četrty poraz.

malo možnosti za uspeh. Navzlic temu pa so zaigrale zelo dobro, predvsem Jeričeva, Vardijanova in Maljkovičeva. V odmor so odšle pri neodločenem rezultatu, v nadaljevanju pa so precej bolj izkušene gostje spretno izkoristile nekaj hujih napak Kočevk in dosegle zmago.

Nato sta se za tretje mesto pomerili poraženi ekipi. Kočevke, utrujene še od prejšnje tekme, so se dobro upirale Velenčankam in dokazale, da bi lahko že čez leto dni brez težav nastopile v najkvalitetnejši republiški ligi.

V boju za prvo mesto pa je okoli 100 gledalcev videlo igro mačke z miško. Katastrofalen poraz Smartnega je omilil Štrukelj, ki je poslal na igrišče vse rezervne igralke.

Rezultati: Krka - Velenje 16:14 (9:8), Kočevje - Smartno 11:17 (7:7), Kočevje - Velenje 26:19 (14:10) in Krka - Smartno 26:14 (18:9).

Za Krko so nastopile: Štrukelj, Hribar, Kastelic, Vencelj, Hodnik, Brajer, Hudoklin, Foršek, Svazič, Kostanjšek, Kobe, Mršnik, Kovačič in Golob. Za Kočevje: Stefanič, Maljkovič, Mišmaš, Vardijan, Hovar, Radosavljevič, Jerič, Turk in Benko. J. P.

INLES - PRULE 32:22

S prijateljsko tekmo s Prulami so ribniški rokometši začeli letošnje sezono. Domači igralci so bili v tekmi precej boljši nasprotnik v obeh polčasih, izkazali pa so se zlasti v hitrih protinapadih. Trener Šilc meni, da je ekipa dobro opravila vse naloge, do začetka bojev v drugi zvezni ligi pa bodo nekoliko več pozornosti posvetili kondicijskim pripravam. In še zanimiva vest: eden od najboljših ribniških strobovc, Nikola Radič, se je poslovil od igranja. M. G.

Branik klonil drugič

V 1. kolu spomladanskega dela SOL novomeški vrsti gostovali - Zmaga moške vrste in poraz deklet

V nadaljevanju prvenstva v slovenski odbojarski ligi sta obe novomeški vrsti gostovali. Dekleta so odpotovala na Ravne k Fužinarjevim igralkam, moška vrsta pa se je v Mariboru pomerila z Branikom. Po osemem kolu je Krka na šestem, Novo mesto pa na odličnem tretjem mestu.

FUŽINAR - KRKA 3:0 (5, 3, 8)

Novomeščanke so odšle na Ravne močno oslajljene, saj so manjkale kar štiri boljše igralke: Zevnikova, Bohova, Filova in Furlanova. Navzlic temu so proti najboljšim igralkam v ligi bolje igrane, kot kaže rezultat, izkazala pa se je predvsem mladinca Finčeva. Dolenjke so prenetile v tretjem setu, ko je domači trener pričakoval, da bo igro zaključil z rezervnimi igralkami. Krka: Rajer, Pilič, Forte, Finc, Ivanetič, Suša, Macedoni.

BRANIK - NOVO MESTO 0:3 (8, 11, 12)

Novomeški odbojkarji so z Branikom igrali dokaj dobro. V začetku so sicer domačinom dovolili, da so povedli z 8:2, nato pso z odličnim blokom in dobro igro v polju Mariborčanov povsem nadgrajali, saj domačini do konca seta niso osvojili niti točke. Dobro igro so ponovili tudi v drugem in tretjem setu, marsikateri njihov napad pa je prekinil pristranski sodnik z obrazložitvijo, da so igrali po mreži. Pri gostih lahko pohvalimo vse, le Vernig je večkrat po nepotrebnem razpravjal s sodnikom.

KRKA - VIČ 3:0 (8, 9, 15)

Novomeške mladinke so v prvem kolu spomladanskega dela v boju z Vičem nastopile brez Zevnikove, toda njena odsotnost se tokrat ni poznala. Zaradi dobrih in rednih treningov so Novomeščanke igrane zelo dobro in Ljubljankam so morale priznati njihovo premoč. Najbolj izenačena je bila tekma v tretjem nizu, ki so ga domače dobile na razliki.

Krka - brez težav v finalu

Po presenetljivo lahko zmagi nad ljubljansko Olimpijo, ki nastopa v II. zvezni ligi in je po prvem delu na vrhu lestvice, je bilo več kot očitno, da bodo letošnji naslov zimskih prvakinj osvojile igralke novomeške Krke. In res, zadnje nedelje so v novomeški športni dvorani Dolenjke brez težav premagale vrsto Velenja in Smartnega in osvojile lep pokal RZS.

Letošnje zimsko prvenstvo je bilo razdeljeno v dve skupini: ljubljansko

in celjsko. Najboljši iz vsake sta se uvrstili v zaključni del, ki jybil letos v Novem mestu. V finale so se poleg Krke nekoliko presenetljivo uvrstile tudi mlade rokometarke Kočevja, iz celjske skupine pa Velenje in Smartno. V prvi tekmi sta na parket pritekli vrsti domačink in Velenja. Trener Janez Štrukelj je najboljšim gostjem za začetek pripravil presenečenje, saj je na igrišče poslal večidel mlado ekipo. Dekleta se niso ustrašile odgovorne naloge in ob koncu polčasa so vodile z zadetkom prednosti. V drugem delu igre pa so za Krko zaigrale najboljše igralke. Tokrat niso uresničile pričakovanja gledalcev niti trenerja. Igrale so počasni, v odločilnih trenutkih pa dokaj brezglavo. Tudi tokrat se je izkazal trener. S pogostimi menjavami je strl močan odpor Velenčank.

V drugi tekmi sta se pomerili ekipi Kočevja in Smartnega. Mlade Dolenjke so imele v boju s ta čas drugo najboljšo ekipo v slovenski ligi le

Novomeška zmaga

V dvoranskem atletske dvoboju sta se v Novem mestu srečali vrsti Novega mesta in Nove Gorice. V obeh kategorijah so zaslužno slavili mladi Novomeščani, ko so ponovno pokazali viden napredek, kar velja zlasti za mlajšo kategorijo pionirjev in pionirk, kjer sta se posebno odlikovala mlada Topličana Erjavc in Marčeva.

Rezultati domačih - pionirke: 40 m ovire: 1. Kralj 6,9; 2. Pavlin 7,5; 40 m: 1. Kastelic 6,0; 2. Tektors 6,0; 3. Kraševac 6,1; 600 m: 1. Kastelic 1:41,9; 2. Marc 1:42,0; 4 x 115 m: 1. Novo mesto 68,7; 2. Nova Gorica 73,2; daljina: 1. Kralj 5,01; 2. Eržen 4,53; višina: 1. Hribar 1,50; medicinka: 1. Ramšak 9,73; 2. Spacal 9,45; skupne točke: Novo mesto 93,5 in Nova Gorica 47,5.

Pionirji: 40 m ovire: 1. Dobravc 6,3; 3. Šega 6,7; 40 m: 1. Škrubelj 5,5; 1000 m: 1. Bajt 2:41,6; 2. Jurejevčič 2:43,0; 4 x 115 m: 1. Novo mesto 62,8; 2. Nova Gorica 66,0; daljina: 1. Tratnik (Nova Gorica) 5,82; 2. Zadnik 5,68; višina: 1. Zoran 1,70; 2. Berger 1,65; 3. Pugelj 1,65; medicinka: 1. Poderžaj 11,62; 3. Štangelj 11,38. Končne točke: Novo mesto 89 in Nova Gorica 53. Skupne točke celotnega dvoboja: Novo mesto 182,5 in Nova Gorica 100,5.

S. DOKL

bolje opravila, najboljši igralci z Dolenjskega pa bodo imeli v soboto lepo priložnost, da se gostom maščujejo. Mariborčani bodo v Novo mesto prišli z najboljšo postavo, zato se ljubiteljem košarke obeta kakovostna prireditev.

MIRNA PEČ: KOŠARKARSKA VRSTA

V novem občinskem košarkarskem prvenstvu bo letos najbrž nastopila tudi ekipa iz Mirne peči, ki je pred dvema letoma tekmovala v dolenjski košarkarski vrsti. Mirnopenčani so se k tekmovalstvu prijavili tudi zato, ker so v zadnjih dveh letih napredovali in imajo za tekmovalje predvsem zaradi večje izbire igralcev boljše možnosti.

METLIŠKE MLADINSKE ŠPORTNE IGR

V drugem kolu mladinskih športnih iger občine Metlika so bili v malem nogometu doseženi naslednji rezultati: Podzemelj - TGP 1:0; garniziva Črnomelj - Rosalnice 5:2; Radovica - Gradac 8:2; Slamna vas - Krasince 6:2; OŠ Metlika - Božakovo 3:1; OŠ Podzemelj - Lovka 3:0. Žal je tokrat tekmovaljanje motilo slabo vreme, vendar rezultati pričajo, da se mladi športniki niso nič manj trudili.

Oslabljeni do novih točk

Košarkarsko prvenstvo SRS še naprej vse bolj zanimivo - Vrsta Dolenjske v gosteh premagala Fructal in je še vedno na odličnem drugem mestu

V 17. kolu slovenske košarkarske lige je reprezentanca Dolenjske igrala v Novi Gorici s Fructalom in dosegla dvanajsto zmago. S 24 točkami je na drugem mestu, in ker je do konca prvenstva ostalo še pet kol, je skoraj gotovo, da bo vrsta MKZ ostala tik pod vrhom. Po zmagi domača vrsta v Braniku je le malo možnosti, dbi vodeče moštvo, čeprav ima težak razpored, v nadaljevanju trikrat izgubilo in prepustilo prvo mesto Dolenjski.

FRUCTAL - DOLENJSKA 71:77 (28:39)

Reprezentanca Dolenjske je v Novi Gorici pritekla na igrišče močno oslajljena, saj je nastopila brez dveh najboljnih centrov: Svingerja in Ivančiča. Navzlic temu so Dolenjci zaigrali izredno dobro, Munih in Ž.

PARTIZAN - LOGATEC 2435:2250

Ribniški kegljači so v ljubljanski mali ligi dosegli četrty zmago in so z enim samim porazom tik za vrsto iz Grosuplje. Ker pride vodeče moštvo v Ribnico, bodo najbrž zmagali domačini in tako bi se z Grosupljem izenačili. V višji rang tekmovaljanja gresta iz lige dve ekipi, tako da imajo Partizanovci tekmovalci vse možnosti, da se uvrstijo naprej. Pri domačih je bil najboljši Radulović (43).

M. G.

GROSUPLJE: NOGOMETAŠI STARTAJO NA 1. MESTO

Grosupeljski nogometaši se že dalj časa resno pripravljajo na spomladanske boje v dolenjski nogometni ligi. Vodstvo kluba in igralci menijo, da imajo letos izjemne možnosti, da postanejo prvaki, saj imajo izredno upodno tekmovalno razvrstitev. V pripravilnem obdobju bodo najboljši člani odigrali nekaj treningov z okoljskimi klubi, največ pozornosti pa bodo posvetili telesni pripravljenosti, saj imajo vadbo tehničnih prvov že za seboj.

I. KIRIK

KEGLJANJE: GROSUPELJČANI OD KOLA DO KOLA BOLJSI

Grosupeljski kegljači so se zelo dobro pripravili za tekmovalje v ljubljanski mali ligi (III. skupina), saj so v štirih nastopih dosegli štiri naprej največji favoriti za osvojitev prvega mesta, ki jih bo popeljal na kvalifikacije za uvrstitev v višjo ligo. Rezultati: vrsto Slovenija česte so premagali z 2487:2371. Ribnice z 2552:2478. Logatca z 2551:2491 in Lurjo z 2581:2399. V dosežanih tekmi so se najbolj izkazali Dovnar (1753), Zupančič (1654) in Mohar (1700).

I. KIRIK

Dežurni poročajo

NAD ŠENTRUPERTOM GORELO – 5. marca popoldne je nastal požar na pašniku, poraščenem z grmovjem, na površini 1 hektara v bližini vasi Hom. V bližnjih vinogradih so ljudje delali in opazili ogenj. Začeli so takoj gasiti in preprečili, da niso plameni zajeli zidance, v kateri je bilo spravljena več ton sena, ter obvarovali tudi borovce. Do ognja je prišlo ob otroški igri...

KURIJI TATOVNI NE SPIJO – V noči na 9. marec je bilo iz kokošnjaka Franca Zupančiča v Soteski ukradenih 9 kokoši. Tat je to noč obiskal še kurnik Ane Bračič v isti vasi in odnesel tri kure in tri zajce. Ob perjad pa so bili tudi Fifoltovi v Drenju, kjer je zmanjkalo kar 11 živali. V čigavih povnab se je ukradeni cvrilo, še ugotovljajo.

NEDOVZETEN ZA LEPO BESEDO – 9. marca ponoči so prometni miličniki med Novim mestom in Otočcem hoteli ustaviti osebni avto, ki ga je vozil 29-letni Drago Predović iz Novega mesta, vendar ni ustavil. Še isto noč so ga spet zasledili v Novem mestu. Dali so mu pihati balonček, ki je pozelenel, vzeli pa so mu tudi kri za preiskavo. Miličniki so mu prepovedali nadaljevati vožnjo, pa tega ni upošteval. Ob 3.30 so ga tretjč dobili za volanom. Ko so ga ulovili, se je še nedostojno obnašal, zato so ga pridržali.

GROZIL S TEPEŽEM – 10. marca zvečer so novomeški miličniki odpeljali iz hotela Kandija 28-letnega Marka Mušiča iz Novega mesta. Razgrajal je, nadlegoval natararico in grozil z batinami.

VES DAN JE BIL TEČEN – 11. marca zvečer so novomeški miličniki pridržali do iztrezitve Živka Šakanovića iz Novega mesta. Za dopoldne je nadlegoval goste v kavarni Metropol, izsiljeval pijačo in razbil kozarec, tako da so gostje zapuščali lokal. Miličniki so ga opozorili in ga napotili domov, ampak čez čas je spet rogovilil v Metropolu. V ekspressni restavraciji je od strežnega osebja grobo zahteval pijačo, zato so poklicali miličnike, ki so ga odvedli.

RAZGRAJAL NA VEČ KRAJIH – 12. marca zvečer so trebanjski miličniki pridržali do iztrezitve 35-letnega Ludvika Kovačiča iz Belega griča. Razgrajal je na več krajih, nazadnje pa še v stanovanju znancev v Starem trgu. Moral bo še k sodniku za prekrške.

KJE JE AVTO? – 13. marca zvečer je nekdo izpred gostilne Miler v Črnomlju odpeljal lučka s preizkusno tablico, last Ludvika Šoberja iz Črnomlja. Avto iščejo.

Mikaven zaboj

Okrožno sodišče v Novem mestu je obsodilo na 6 mesecev zopora, pogojno za 1 leto, Borisa Planinca, 21-letnega trgovskega pomočnika iz Vrbinice pri Krškem. Fant se je oktobra 1974 neko noč vinjen vračal domov in opazil ob poti buldozer, na njem pa zaboj z orodjem.

Ker je razno orodje potreboval doma za popravljane mopeda, je odstranil obešanko, pobral iz zaboja orodje in za nameček vzel še kanto z bencinom ter naredil za 1.500 din škodo. Miličniki so ga kmalu izsledili in Planinc je priznal ter vse vrnil podjetju Hidroelektra iz Zagreba. Na sodišču so upoštevali, da je bil prvič pred sodniki, da je bil mlad, nepremišljen in še vinjen povrhu, zato so mu tudi izrekli pogojno kazen, ki pa še ni pravomočna.

NAPIS NI DOVOLJ! V eni od proizvodnih dvoran IMV so z napisom sicer opozorili na nevarnost, vendar pa je v takih primerih potrebnih še vrsta drugih ukrepov za varstvo pri delu.

Opozorjanje se enkrat konča

Sodišče združenega dela je dalo prav tovarni IMV, ki je postavila pred vrata nepopoljšljivega izostankarja in alkoholika

Miroslav Karas, doma iz Metlike, zaposlen pa v novomeški tovarni avtomobilov, je na sodišču združenega dela iskal pravico. Vložil je predlog za presojo odločitve odbora za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti, ki mu je 14. decembra lani izrekel ukrep prenehanja lastnosti delavca v združenem delu. Po domače rečeno: zaradi hujših kršitev delovnih dolžnosti so ga odpustili.

Karas je bil prepričan, da se mu je zgodila krivica, sodišče pa je v postopku ugotovilo, da v IMV niso ravnali nezakonito. Ugotovljeno je bilo, da je Karas večkrat neopravičeno izostal z dela, trikrat je dobil javni opomin, pa ni nič zaleglo. Odklonil je zdravljenje proti alkoholizmu, pa kar naprej ponavljal „plave“.

24. maja lani se je med delovnim časom tako napil, da ni bil sposoben delati. Nadrejeni je to opazil in ga poslal domov, ker

bi bil v primeru poškodbe on odgovoren. To so smatrali v kolektivu za hudo kršitev delovne dolžnosti in so mu izrekli ukrep prenehanja lastnosti delavca, vendar pogojno za dobo

VELIKA ŠKODA V KRŠKEM

4. marca popoldne se je zgodila nesreča na cesti Vrbinica - Krško. Tovornjak je vozil Atis Žanič iz delavskega naselja Jadranske elektrarne, in blizu Vrbinice ustavil. Za njim vozeči kolega, ki je prav tako šofiral tovornjak, Jusuf Unkič, pa je vozil prehitro in ni mogel pravočasno ustaviti. Trčil je v Žaničev kamion in nastalo je za 100.000 dinarjev škoda.

IZSLEDEN PRI OTOČCU

11. marca popoldne je Koprčan Niko Bendra vozil z avtom proti Zagrebu, pri Stefanu pa ga je prehitel tovornjak s prikolico in ga med srečanjem zrinil ob varovalno ograjo. Voznik tovornjaka je po nesreči pobegnil, vendar so ga že pri Otočcu izsledili. Bil je 41-letni Marko Knežević iz okolice Belega Manastira, ki je naredil za 8.000 din škoda.

NESREČA S POBEGOM

11. marca popoldne je bila pri Družinski vasi nesreča, ki je povzročila za 50.000 din škodo, ranjen pa je bil tudi Novomešanec Jože Furlič. Krivec nesreče je pobegnil, vendar so ga pri Čatežu dobili. To je Peter Mueller, star 30 let, iz Nemčije. Nemeč je vozil za kolono vozil, naenkrat pa se je odločil prehitovati na polni črti. Zapeljal je že mimo dveh avtomobilov, ko je naproti pripeljal avtomobilist Jože Furlič iz Novega mesta. Ta se je Nemcu umikal na skrajni desni rob, pri tem pa zapeljal na bankino. Avto domačina se je večkrat prevrnil čez nasip in pristal na travniku.

darsko dejavnost. Osebe, ki so na delu v organizacijah združenega dela, dobe nadomestila za osebni dohodek pri svoji delovni organizaciji. Sodišče pa jim da potrdilo, koliko časa so se zamudile. Na podlagi takega potrdila ima njihova delovna organizacija pravico do refundacije. Pri odmerjanju povračila za izgubljeni

povračilo stroškov v kazenskem in pravnem postopku; ta predpis se ustrežno uporablja tudi za nepravdno in izvršni postopek. Priče imajo pravico do povračila potnih stroškov, stroškov za hrano in prenočišče in do povračila za izgubljeni zaslužek. Potni stroški obsegajo povračilo za prevoz z najcenejšimi

rednimi prevoznimi sredstvi (avtobus, železnica). Samo izjemoma se sme priznati pričr kilometrina, in to tedaj, če gre za pot, na kateri ne vozi redno prometno sredstvo.

Stroški za hrano in prenočišče se priznajo pričr samo, če je moral zaradi vabila ostati izven svojega prebivališča več kot 8 ur, oziroma če je prenočeval. V ta čas se šteje čas, ki je bil potreben za pot v kraj, kjer je bila pričr zaslšana, in za vrnitev. Višino stroškov odmeri sodišče po krajevnih cenah. Priče torej nimajo pravice do dnevnice. Zato se tiste pričr, ki se niso zamudile zaradi zaslšana več kot 8 ur, ne temeljeto pritožujejo, če jim sodišče ni priznalo stroškov za hrano ali celo dnevnice, saj bi ravnalo nezakonito, če ne bi postopalo po pravilniku.

Pravico do povračila za izgubljeni zaslužek imajo pričr, ki so v delovnem razmerju, kmetje, obrtniki in osebe, ki opravljajo samostojno poklicno ali gospo-

STEFAN SIMONČIČ

Število večje, teža pa ne

Mladoletniki, ki so lani zašli na stranpota, so največ posegli po tujem premoženju: denarju, jestvinih in kolesih z motorjem

Na območju UJV Novo mesto je v minulem letu 223 mladoletnikov zagrešilo 169 kaznivih dejanj. V primeri s prejšnjim letom je postalo število mladoletnih delinkventov za 30 odst. večje, vendar pa po teži kaznivih dejanj in načinu storitve mladinski kriminal ni zaskrbljujoč.

Med mladoletniki, ki so se pregrešili zoper zakone, je bilo tudi nekaj otrok. V občinah Novo mesto, Črnomelj, Metlika in Trebnje so mladoletne osebe zagrešile 9 kaznivih dejanj zoper življenje in telo, največkrat pa so segale po

tujem premoženju. Kar 64 odst. vseh mladoletniških dejanj spada v to kategorijo.

Predvsem so otroci in njihovi mladi prijatelji pod 18. letom segali po tujem denarju, zamikali so jih tehnični predmeti, včasih pa tudi jestvine. Kraje ponjave - koles z motorji so bile precejkrat ugotovljene.

Ko so ugotavljali socialni sestav mladoletnih stranpotnikov, se je izoblikoval podatek, da jih je največ iz vrst nekvalificiranih ali nezaposlenih delavcev. Izstopajo težave mladih ob dokaj hitri industrializaciji agrarne območja, tega pa ne spremlja ustrezen razvoj šolstva.

Po posameznih občinah so imeli po podatkih UJV Novo mesto tako sliko mladoletniškega kriminala: v občini Črnomelj je 32 mladoletnikov zagrešilo 21 kaznivih dejanj. V Metliki je 16 takih oseb storilo 11 kaznivih dejanj, v Novem mestu 135 mladoletnikov 107 kaznivih dejanj in v občini Trebnje 38 mladoletnikov 30 kaznivih dejanj.

Podatki za več let nazaj pa kažejo, da se mladoletnik navadno znajde pri nepoštenih poslih, če so

družinske razmere slabe, ne toliko gnotne, ampak čustvene. Otroci iz razrahljanih družin, iz družin alkoholikov in družin, kjer se pretirano peljajo za denarjem in ni časa za vzgojo, najpogosteje zaidejo na stranpota.

vse o Dolenjski v Dolenjskem listu

KONJ SE JE SPLAŠIL

8. marca je Franc Udovč iz Repč pri Trebnjem v Gori Globodolu kupil konja in se z njim vračal domov. Na cesti od Gori Vrh pri Repčam je naproti pripeljal kolesar z motorjem, konj pa se je splašil in zbežal nazaj. Za seboj je pognil tudi novega gospodarja, ki je imel vajeti preko ramena. Konj je Udovča vleklo kakih 30 metrov. Udovč je obležen na cesti nezavesten, konja pa so vaščani prijeli. Hudo poškodovanega Udovča so prepeljali v bolnišnico.

KRONIKA NESREČ

KANDIJA: TRK V KRIŽIŠČU – 7. marca popoldne je Milan Sajovic iz Predoselj pri Kranju zapeljal s tovornjakom iz smeri Zolja vas na Partizansko cesto, ko je z mosta pripeljal po prednostni cesti Franc Luzar iz Zapuž pri Šentmeju. Prišlo je do trčenja in škode, ki je cenjeno na 6.000 dinarjev.

NOVO MESTO: UBOGI STARI MOST – 8. marca popoldne so po novomeškem mostu vozili avtomobili v koloni. Med drugimi sta bila tudi Novomeščana Ratimir Pešič in Milan Rotar, za njima pa Anton Alešnik iz Vel. Poljan priškokanju. Kolona se je ustavila, Alešnik pa ni pravočasno pritisnil na zavore in se je zalezel v Rotarjev avto in ga porinil naprej v Pešičevo vozilo. Škode je za 5.000 din.

RATEŽ: PRISTAL V VSEKU – Novomešan Marjan Malus je 8. marca popoldne vozil z osebnim avtom od Šentjerneja proti mestu, pri Ratežu pa ga je začelo zanašati. Zdrknil je v jarek, zapeljal v vsek in obstal na stehi. Škoda cenjeno na 5.000 din. Vozniku ni bilo nič.

NOVO MESTO: ZAPRL JE POT – Novomešan Nikola Dančulović je 8. marca popoldne vozil avto od Novega trga proti Cesti komandanta Staneta. Ko je zapeljal na prednostno cesto, je zaprl pot avtomobilistu Janežu Erženu iz Novega mesta. Pri trčenju je bilo za 10.000 din škode.

ŠTA: EDEN V BOLNIŠNICO – Leo Kavšek je 10. marca popoldne vozil avto od Vavte vasi proti Soteski, pri samopostrežni trgovini v Straži pa je v križišču pripeljal z avtom tudi Dušan Petković iz Šplita. Zapeljal je kar naravnost in zaprl kavšku pot, zato je prišlo do karambola. Kavšek se je pri trčenju poškodoval in je bil prepeljan v bolnišnico, gnotne škode pa je za 30.000 din.

DVOR: PREPOZNO USTAVIL – Anton Mohar iz Gabrja je 11. marca popoldne vozil tovornjak na Žužemberka proti Dvoru. Naproti je pripeljal avto, zato sta avtomobilistova ustavila. Za Moharjevo vozilo tovorni avto še Borna Grgras iz okolice Vinice, ki je došlo v stoječji tovornjak in naredilo 10.000 din škode.

TRNOVEC: V OVINU NARAVNOST – Karel Hacı iz Novega mesta je 11. marca zvečer z osebnim avto od Metlike proti Novemu mestu. V ovinku pri Novomešču je zapeljal naravnost in se prevrnil na stehi. Škode je za 15.000 dinarjev.

NOVO MESTO: NENADNO ČEZ CESTO – Mirko Kump Obrha je 12. marca pripeljal z avtom po Cesti komandanta Staneta. Je nenadoma stekla čez cesto v vask na Marija Pujeli z Malega vrtova. Mirni peči Avtomobilist je zaviravno žensko podri, nakar so ga odpeljali v bolnišnico.

RATEŽ: PREMALO PREVIŠNO – Ljubljancan Martin Mikeš je 12. marca popoldne vozil osebni avto od Šentjerneja proti Novemu mestu. Pri Ratežu je prehitel tovornjak Novomešan Alojz Gorjanc. Voznik sta trčili, pri tem pa so se poškodovali Gorjanc in njegov potnik Mira Gorjanc ter 14-letni sinček Boris. Gnotne škode je 13.000 din.

RODINE: TRK MED SRČEKI NJEM – 13. marca popoldne je Marjan Gričar z Dol. Podgorca vozil osebni avto od Gomile proti Dol. Nemški vasi. V Rodinah je pripeljal avtomobilist Gregor Mole. Med srečanjem je zaneslo in je prišlo do trčenja. Škode pa je za 15.000 dinarjev.

Povračilo stroškov za pričr

ne, da so se dolžni odzvati vabilu (dolžnosti prihoda) in, če ni z zakonom drugače določeno, tudi pričati (dolžnost izpovedbe). Če pa pričr, ki je bila v redu povabljena, ne pride in svojega izostanka ne opraviči, se sme odrediti, da se na njene stroške privede s silo, sme pa tudi kaznovati z denarno kaznijo in naložiti povrnitev stroškov, ki jih je povzročila s svojim izostankom. Če pričr noče pričati, pa se sme najprej kaznovati z denarno kaznijo in celo zapreti toliko časa, dokler ni pri volji pričati, vendar največ mesec dni. Priče se vabijo s pismenim vabilom in se v njem tudi opozorijo na posledice neopravičenega izostanka in na pravico do povračila stroškov. Do kakšnega povračila stroškov imajo pričr pravico?

Pri odmerjanju povračila stroškov, ki grejo pričam, upošteva sodišče določila zakona o kazenskem postopku, zakona o pravnem postopku ter na teh zakonih temelječega pravilnika o

zaslužek ostalim pričam pa se upošteva izgubljeni čas in poklic. Te pričr olajšajo odmero, če prineso s seboj kakšno listino, iz katere bo razviden njihov dnevni promet ali zaslužek. Priče morajo zahtevati povračilo stroškov takoj po pričevanju. Zato mora organ, ki vodi postopek, poučiti pričr, da ima pravico do povračila stroškov, in jo opozoriti, da izgubi to pravico, če ne bo pravočasno zahtevala povračila stroškov. Ta pouk in izjava pričr je treba zapisati v zapisnik. V kazenskem postopku zaradi kaznivih dejanj, za katere se storilec preganja po uradni dolžnosti, izplača stroške za pričr sodišče iz svojih proračunskih sredstev, medtem ko v postopkih zaradi kaznivih dejanj po zasebni tožbi in v drugih postopkih praviloma tisti, ki je predlagal njihovo zaslšanje. Končni obračun pričrin je odvisen od izida oziroma uspeha strank v postopku.

NOVOMEŠKI PAJK – Odkar je prepovedano parkiranje v severnem delu novomeškega Glavnega trga, kaznujejo kršitelje tudi z odvozom, kajti prostor je sedaj namenjen le za parkiranje avtomobilov. Tako so v sredo ponoči naložili „stoenko“ in jo odpeljali v Ločno, kjer je dovolj prostora za parkiranje. – Kje je moj avto? (Foto: Janez Pavlin)

„SOP“ Krško, TOZD IKON
Kostanjevica na Krki,
Svet za medsebojna razmerja,

razpisuje naslednja prosta delovna mesta za nedoločen čas:

1. ELEKTRO PROJEKTANT
2. KONSTRUKTER III
3. KV PLESKAR
4. VEČ KV KLJUČAVNICARJEV
5. VEČ KV KLEPARJEV

Pogoji:

- Pod 1. inž. elektrotehniko s 2 letoma delovnih izkušenj ali elektrotehnik s 5 leti delovnih izkušenj. Pod 2. strojni tehnik s 3 leti delovnih izkušenj. Delovno mesto je v Ljubljani. Pod 3., 4. in 5. triletna poklicna šola ustreznere smeri.

Za vsa delovna mesta je poizkusna doba 3 mesece. Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev in življenjepisom naj kandidati pošljejo na naslov: „SOP“ Krško, TOZD IKON, Svet za medsebojna razmerja, 68311 KOSTANJEVICA na Krki. Rok prijave je 15 dni po dnevu objave razpisa.

Smo to možnost pozabili?

O poravnalnih svetih zadevah Case bolj malo slišimo, še pred nekaj leti pa so ravno ti organi skoro po tekočem traku razreševali spore med občani. Od kod taka razlika in koliko dela sploh še imajo poravnalni sveti, je bilo prvo vprašanje, na katerega je odgovoril Franc Avsec, tajnik poravnalnega sveta pri novomeški krajevni skupnosti. Te poše opravlja še dvanajsto leto, zato tudi dobro pozna prejšnje in sedanje razmere.

„Medtem ko smo prva leta, odkar sodelujemo pri poravnalnih svetih, po trikrat na mesec zasedali in obravnavali spore med občani, smo imeli od leta 1974 do 1977 opraviti z vsega sedmimi zadevami. Kolikor poznam teren, je do tega prišlo deloma zato, ker so ljudje bolj složni, niso se več voljni toliko pričakati za ne-pomembne stvari. Dogaja pa se tudi to, da tam, kjer se spori že razplamtijo, gredo tudi kar na sodišče ali pa k advokatu. Nekaterim je v utihu, če mora nasprotna stranka plačati vsaj advokatske stroške.“

— Kakšni pa so uspehi vaših zasedanj in posredovanj?

„Že od nekdaj dobri. Večino spornih zadev uredimo s poravnavo in tudi pri nazadnje obravnavanih je bilo tako.“

— Za kakšne sporne zadeve pretežno gre?

„Prevladujejo izrazito osebne zadeve: obrekovanja, tudi za kakšno kľofuto je že šlo, nekaj stanovanjskih sporov, neupoštevanje hišnega reda, medtem ko je poštenje posesti prevladujoč motiv spora šele v zadnjem času. Zaradi obrekovanj in žalitev ljudje pri nas ne iščejo več toliko pomoči.“

— Ali so se kot stranke v letih vašega sodelovanja pri poravnalnem svetu pojavljali kot stranke ljudje obeh spolov ali je bila tudi glede tega kakšna razlika?

„Kot sprte stranke so pri obrekovanjih in žalitvah največkrat nastopale ženske, medtem ko so moški sprti predvsem zaradi motenja posesti.“

— Ali se z reorganizacijo krajevnih skupnosti v Novem mestu obetajo spremembe tudi pri poravnalnih svetih?

„Imeli bomo 11 krajevnih skupnosti in ravno toliko poravnalnih svetov. Občani bodo imeli vso možnost posluževati se teh samoupravnih organov za poravnavo sporov, kar je zanje brezplačno in vsekakor ugodnejše, kot za vsako malenkost iskati pomoč in pravico na sodišču, ki so tako preobremenjena z delom. To pot ljudje še vedno lahko uberejo, če pred poravnalnim svetom ni mogoče do-seči sprave.“

RIA BAČER

ZANIMIVO TUDI ZA MLADE – V tovarni Krka so za 8. marec z zanimanjem poslušali pripoved bork dekliške čete Loskega odreda, posebno še ker je šlo za osebne izpovedi in domači pogovor. (Foto: R. Bačer)

Številka ena: nagrajevanje po delu

Sindikat je v kolektivih dolžan voditi bitko za nove odnose in uvedbo nagrajevanja po delu – Kaj je z „bolniško“, s produktivnostjo in izobraževanjem ob delu?

„Imamo premalo usposobljenih sindikalnih funkcionarjev, odtod strah pred odločitvijo politično akcijo,“ je med drugim dejal Franci Borsan, predsednik občinske sindikalne organizacije, na četrtkovni konferenci, ko je ocenjeval minulo delo.

Sindikalno delo, gledano v celoti, je sicer napredovalo, toda ponekod so bili razrešeni izvršni odbori in posamezni delegati. Opaziti je bilo škodljiv pojav, da so izvršni odbori organizacij sindikata ali pa kar predsedniki teh organov poosebljali organizacijo in v njenem imenu sprejmali stališča in odločili o vsem. Pa tudi med poslovnimi organi in nekaterimi funkcionarji v družbenopolitičnih organizacijah ni bilo razumevanja za novo vlogo sindikata.

Posledica teh in vrste drugih vzrokov je, da se prepočasno spreminjajo stari odnosi in uveljavljajo načela zakona o združenem delu, v katerega javno razpravo in razlago je ravno sindikat lani vložil največ truda. Prva in najvažnejša naloga sindikata v novem obdobju je bitka za oživitvejo lepo zapisanih členov novega zakona in predvsem za uveljavitev nagrajevanja po delu. Uspehi na tem področju bodo pomenili boljše gospodarske rezultate, ker bo delavec

z osebnim dohodkom zainteresiran zanje, hkrati pa si bo sindikat pridobil avtoriteto, ki mu gre. O tem je govoril zlasti Franc Pureaub, predsednik medobčinskega sveta sindikata.

Na konferenci so omenjali še vrsto vprašanj, katerih obravnava so di v sindikalno delo. Tako naj bi pretresali vsak v svojem okolju odsotnost z dela, zasledovali naj bi gibanja produktivnosti in omogočali ljudem izobraževanje ob delu. Posebno naj bi se zavzeli za zaposlene, ki jim še več kot polovica let manjka do pokojnine, nimajo pa končne niti osemletke.

Delegati so načeli vprašanje zemljišč in komunalnega urejanja, ki je pereče zlasti v mestu. Kritično je bilo ocenjeno delo kulturnikov v organizacijah združenega dela, kajti sprva je bilo imenovanih 66, zavzetih za delo pa se je pokazalo komaj 18 teh ljudi. Brez dlake na jeziku so spregovorili o ponekod slabi kvaliteti družbene prehrane.

R. B.

VODOVOD V SUŠICAH?

Krajani Gornjih Sušic, Dobindola in Vrduva so se odločili, da v kratkem napeljejo vodo vodovod v navedene kraje. Vsako gospodinjstvo bi za navedeno investicijo prispevalo 8.000 din.

FRANC MARKOVIČ

RAZSTAVI NA OŠ GRM

10. marca, ko so bili na grmiski osnovni šoli roditeljski sestanki in govorilne ure, je vodstvo v avli šole pripravilo razstavo pedagoške literature za starše. Večino strokovnih knjig, ki so bile na ogled, si starši lahko izposodijo v šolski knjižnici. Učenke višjih razredov pa so razstavile ročna dela, ki so jih naredile v okviru krojno-šivilskega krožka ter krožka za vezenje, ki ga vodita zunanji mentorici Špela Doljak in Marija Udovc.

BORKE MED DELAVKAMI

Na nenavaden, vendar privlačen in slavnosten način so v novomeški tovarni zdravil počastili 8. marec. Dopoldanska delovna izmena je normalno potekala, ob 12. uri pa so skladišče spreminili v dvorano, kjer so imele zaposlene tovarišice v gosteh borke dekliške čete Loskega odreda. Kot gostje so bile še posebej povabljene borke in vdove padlih borcev iz kolektiva in iz krajevne skupnosti Ločna. Na pobudo domačinke in znane družbenopolitične delavke Dragice Branišelj-Rome je prišlo do srečanja z nekaterimi tovarišicami dekliške čete, ki je bila tudi edina v sestavu slovenskih partizanskih enot. Med galantnim pripovedovanjem doživljajev in spominov so bile vmes točke kulturnega programa v izvedbi Krkinega pevskega zbora in šolarjev.

Bo lanski uspeh ponovljen?

Pri gradnji stanovanj je vse manj težav z denarjem, vse več pa s prostorom – Lani smo plan graditve stanovanj presegle za 32,7 odst.

Zastoj pri komunalnem opremljanju zemljišč je eden glavnih razlogov, da v novomeški občini ne gradimo še več. To so poudarili 7. marca na skupščini samoupravne stanovanjske skupnosti v Novem mestu.

Delegati so imeli na voljo tako izčrpane in pregledne podatke, da se ni bilo potrebno v razpravi o lanskoletnem poslovanju dlje zadrževati pri posameznih poglavjih. Očitno je, da je bilo leto 1976 v gradbenem smislu eno najbolj plodnih. Medtem ko je bil plan graditve družbeno najemnih stanovanj komajda uresničen, smo pri gradnji solidarnostnih stanovanj presegle pričakovanja za 32 odst., pri gradnji zasebnih hiš pa celo za 74 odst.

Prav tako je bilo v preteklem letu enkrat več sredstev za investicijsko vzdrževanje hiš kot v letu 1975. Večja popravila so bila opravljena na 134 hišah, v katerih je 1.432 stanovanj, ali na 70 odst. vseh stanovanj, s katerimi gospodarstvi samoupravna enota.

Slaba stran na področju stanovanjske dejavnosti pa je mrtvilo v hišnih svetilih in pri stanovanjski samoupravi nasploh. Program stanovanjske graditve za leto 1977 kaže, da bo spet dovolj interesentov za nakup stanovanj, vendar bo nad tri četrtine novih stanovanj majhnih. Dvosobnih stanovanj sploh ne bo, pač pa 72 garsonjev, 34 enosobnih stanovanj, 54 enoinpol-sobnih in 46 večjih, vendar so največja trisobna stanovanja; takih bo le 20.

NEKATERE DAVČNE SPREMEMBE

Z novimi odloki, bodo v novomeški občini oproščeni plačevanja pristojbin za uporabo javnih cest kmetijski traktorji in njihovi priklopniki. To naj bi bil delež občinske skupnosti pri prizadevanjih za pospeševanje sodobnega kmetijstva. Po drugi strani so spremenili odlok o davkih občanov. Gre za manjše spremembe, nastale zato, da bi bili davki v novomeški in sosednjih občinah čim bolj uskladeni in da ne bi bilo več tolikih razlik. Tudi te spremembe se nanašajo predvsem na kmetijske zavezanke.

Delegati so poudarili, da je pomanjkanje zemljišč za gradnjo čedalje

NOVOMEŠKA KRONIKA

AVTOMOBILSKI KAOS OB BOLNIŠNICI – Vsakotedenska podoba Partizanske ceste je z obiskov v novomeški bolnišnici vsakomur dobro znana: vzdolž ceste, po pločnikih, tudi nasadih, se bohotojno kupi nagradne pločvine, ki pa, kot kaže, niso nikomur nič mar. Le pešci se spotikajo obnje. Hoditi po cesti ni namreč nič kaj prijetno, toda druge izbire Novomeščan ob nedeljah nima.

NEZASLUŽENA POHVALA – Mladinci iz Smihela so v Novomeški kroniki poželi nezasluzeno pohvalo: proslavo za dan žena so namreč organizirali mladi iz Regerče vasi. Pa nič zato, prihodnje leto so torej na vrsti mladinci iz Smihela, zapisali pa bomo Regerčane. Velja?

JE ENA PREVEČ? – Novomeški smetarji imajo pa včasih kaj čudne muhe, je ondan modroval neki Novomeščan. Pred hišo imamo postavljene tri posode za smeti, izpraznijo pa samo dve, medtem ko tretjo pustijo polno. Pa ne, da tudi ti delajo na normo!?

DOBILI SMO NOGOMETNI PARK – Ze lep čas je tega, kar je novomeška mladina dobila novo zabavišče. V parku pri avtobusni postaji se je namreč „zasiral“ avtobus, razgrnil plahto, podnjó pa stojijo igralni avtomati za nogomet. Da se zadnje čase tukaj kar tre mladine, je odveč zapisati, morda samo opazka staršev, ki bi raje videli, da se njihovi otroci izživljajo ob igranju s „pravo“ žogo na pravem mestu.

PET NOVOROJENČKOV – Pet novomeških otrocov je prejšnji teden ponosno dvigovalo čaše na zdravje „družinskemu prirastku“. Med njimi

večji problem, zato naj bi stanovanjska skupnost z drugimi zainteresiranimi poskrbela predvsem, da se to uredi. Menili so, da bi bilo potrebno čimprej izdelati načrte za pozidavo novega mestnega predela, predvidevajo na Ragovem.

„POPLAVA“ SUHOBARJEV – Ponedeljek na novomeški tržnici ni prinesel nobenih novosti. Suhoborbarjev in kramarjev se je tokrat kar trlo, njihova vsiljivost pa je mnogokrat prekašala vse meje. Sicer pa so bile cene sadju in zelenjavi takele: za merico regrata in motovilca je bilo treba odšteti 5 din, solata je veljala 10 do 12 din kilogram, pomaranče 12, banane 10,50, korenje 8,50 din. Opazna je bila razlika med ceno jabolk, ki so jih na stalnih stojnicah prodajali po 10 din kilogram, kmetice pa po 8 ali celo 5 din.

Ena gospa je rekla, da bodo morali v Straži ta teden okrepite frizerske zmogljivosti, ker bo v Novolesu javna televizijska oddaja „Mi med seboj“...

Nič več mleti v prazno

Nista potrebna sestankovanje in sprejemanje stališč, marveč akcija za boljše gospodarske uspehe in stabilizacijsko obnašanje pri porabi

Na četrtkovni občinski konferenci ZK v Novem mestu so govorili o aktualnih gospodarskih vprašanjih na domačem terenu in o ureditvi zakonov o združenem delu.

Kot je v zares izčrpnem in dobro pripravljenu uvodnem referatu za-

Suhokrajinski drobiž

KRAJANI IZ GORENJEGA IN DOLENJEGA KOTA PRI DVORU so izvajali prvi del težke delovne znanje pri gradnji vodovodnega kilometr dolgo traso od Dvora do Gorenjega Kota. Pri delu so izkopali kar več kot 200 m³ kamna in 400 m³ zemlje. Pri izkopavanju kačaša je krajevna skupnost pri -nemerjem. Računajo, da bodo še kot nato pa bodo nadaljevali naprej Dolenji Kot. Trasa je speljana preko njiv z Dvora, zato jih preganja kača, da bodo lahko kmetovalci hali s pomladanskimi deli na nji-

PREPA – JE ODPRL – Le metra od krajevne ceste, ki pelje po Bortš in Veliki Lipovec, je raz-rih vohodu pa ina odprtino v pre-80 cm. Domačini so to opazili 17. marca. Štab za civilno zaščito in krajevna skupnost sta najprej po-za za zavarovanje, da ne bi kdo medel v razpoko, sedaj pa jo bo kra-jevna skupnost zasula s kamenjem.

LASČE PRI DVORU so dobile svojo razsvetljavo. Zanjó je tamkaj-šna 17. gospodinjstev zbralo 100,000 din prispevka, krajevna skupnost pa prispevala 12.000,00 din. Za javno razsvetljavo se že dalj časa zavzemajo tudi krajani iz Smihela in Klečeta pri Žužemberku. Zentrast instalacijska delá v samem Klečetu, poskrbljeno pa je tudi strogoenergetsko soglasje za raz-kelega so se obvezali krajani, se bo delo nadaljevalo.

pisal Janez Slapnik, sekretar komiteja, smo lani dosegli na področju gospodarstva nekaj uspehov.

Medtem ko smo v prizadevanjih za zmanjšanje stroškov precej napredovali, nismo dovolj ostro napovedali vojne ostalim slabostim: majhni produktivnosti, slabi organizaciji dela, slabim medtozdovskim odnosom itd. Tudi Zveza komunistov ni bila dovolj učinkovita. V osnovnih organizacijah je aktivnost komunistov dostikrat usmerjena le v sprejemanje stališč in sklepov, malo pa jih je, ki te sklepe uresničujejo. Prav tako so v osnovnih organizacijah ZK premalo kritični in preveč zadovoljni, premalo so zavzeti in v razpravah se oglašajo navadno isti krog ljudi.

„Glasno in jasno moramo povedati vsem komunistom, ki vidijo vlogo ZK v zaprtih partijskih okvirih in v oblastniškem obnašanju, da ne ravna-jo prav.“ je poudaril sekretar Slapnik. „Ti morajo svoje poglede in prakso naravnati na sodobno vlogo ZK v združenem delu.“

Prav tako so podčrtali, da tudi ne gre v nedogled pozivati komuniste na aktivno delo v sindikatih, v SZDL in v društvih. To ni klic neznanecem, marveč povsem znanim osebam, zato bi jih morali pozvati, naj dajo obračun svoje politične dejavnosti v okolju, kjer žive in delajo.

Kot je povedal razpravljalec Marjan Simič, je položaj novomeškega gospodarstva po zaključnih računih za leto 1976 vse prej kot rožnat, če-ravno je bistveno boljši, kot je kaza-lo v devetmesečnem obdobju. Zaskrbnjuječe je, da nismo ustvarili in porabili toliko, kot smo predvide-ovali. Če bi šlo tako naprej, bi utegnili ogroziti celoten srednjeročni raz-vojni načrt. Medtem ko v minulem letu lahko štejemo med ugodne zna-ke izvrstni izvoz in izboljšanje lik-vidnosti, pa povzročajo skrb izgu-be. V novomeški občini znašajo te (brez železniških) 65 milijonov di-narjev. V devetih delovnih organiza-

cijah, ki imajo primanjkljaj, pa je za-poslenih 2.600 ljudi.

Na preveliko porabo in škodljive vplive takega ravnanja je opozoril zlasti Avgust Avbar. Varčevalna poli-tika je premalo udomačena in s stroški ter vsakovrstno porabo še vedno ravnamo tako, kot da ne gre za naš dinar. Precej kritike je bilo na račun dogovorjenih in podpisanih skupnih vlaganj, ki so se v več pri-merih izkazale za obljube brez vred-nosti.

Konferenca je sprejela sklepe o konkretnih nalogah SZDL, sindika-ta, občinske skupščine in drugih, predvsem pa kajpak komunistov. Obenem so postavili zahtevo, naj ne-kdo uresniči nalog sproti prever-ja.“

Vsem je bil všeč izrek, ki smo ga slišali na tem zasedanju: „Ne smemo več mleti v prazno, sicer se bodo kamni obrabili, moke pa ne bo.“

RIA BAČER

BOLJŠA ELEKTRIKA

Pred dnevi so delavci novomeškega Elektra končali dela pri ureditvi električne napeljave in postavitvi transformatorske postaje v Občičah za prebivalce te in okoliških vasi Stare žage in Podturna. Celotna investicija je veljala nekaj nad 1.000.000 din, krajani pa so k tej pridobitvi prispevali še svoj delež bodisi v obliki prostovoljnega dela, bodisi s podaritvijo drog ali denarja.

F. M.

BILTEN KAJ, KAKO?

Člani konference mladih v krajevnih skupnostih pri občinski konfe-renci ZSMS Novo mesto so minuli torek pripravili obsežen bilten „Kaj, kako v osnovni organizaciji ZSMS v krajevni skupnosti“. V biltenu so mladi, med njimi člani Centra za ob-veščanje in propagando, z zgoščeno in razumljivo besedo napisali poglav-ja o mladinskem delu. Prva številka je že pošla, v kratkem pa bodo izšli še nekaj glasil, ki so jih mladi, kot kaže pošla prva številka, pogrešali.

Splošno gradbeno podjetje

PIONIR

NOVO MESTO

TOZD MEHANSKO-KOVINSKI
OBRAT, vabi k sodelovanju:

1. VEČ ELEKTROMEHANIČNIKOV,
2. VEČ STROJNIH KLJUČAVNIČARJEV,
3. AVTOMEHANIKA ZA OPRAVLJANJE TEHNIČNIH PREGLEDOV.

Pogoji za sprejem:

1. končana poklicna šola elektro stroke,
 2. končana poklicna šola kovinske stroke,
 3. končana poklicna šola avtomehanske stroke ter opravljeni izpit za tehnične preglede.
- Pri izbiri imajo prednost kandidati s prakso.
Kandidati bodo pridobili lastnost delavca v združenem delu s polnim delovnim časom, za nedoločen čas in s pogojem tri-mesečnega poizkusnega dela.
Ponudbe z dokazili o izobrazbi in življenjepisom sprejema kadrovske oddelke 8 dni po objavi oglasa.

STRANKE OBVEŠČAM, DA SEM 1. MARCA ODPRL

STEKLARSKO DELAVNICO

na Cesti 4. julija 25
v KRŠKEM (na Vidmu)

SE PRIPOROČAM
MILAN RESNIK

LICITACIJA!

GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO

RAZPISUJE JAVNO PRODAJO
RABLJENIH OSNOVNIH SREDSTEV

	Izključna cena din
1. Zgibni traktor CARRARO – tigrone 765	60.000,00
2. Dvigalo HIAB 193	10.000,00
3. Faktorni stroj SUPERMETAL L	4.000,00
4. Dve baraki	1.000,00

Licitacija navedenih osnovnih sredstev bo 26. 3. 1977 ob 8. uri v upravi GG Novo mesto, Gubčeva 15.
Na izlicitirano ceno se zaračuna razen pod točko 1. še prometni davek.
Pred pričetkom licitacije se položi 10-odst. varščina.
Traktor si lahko ogledate na Agroservisu v Žabji vasi, dvigalo v TOZD Gozdarstvo Črnomelj, faktorni stroj v upravi podjetja, baraki pa v Mrzlih dolinah nad Sotesko.

TOZD Zdravstveni dom Novo mesto

razpisuje
licitacijo za odprodajo avtomobila

fiat 750 sanitet.

Licitacija bo dne 21. 3. 1977 ob 8. uri za družbeni sektor in ob 9. uri za zasebni sektor pred stavbo Jenkova 1.

Slovenijales
Lesna industrija
TOZD INKOP – Kočevje
Reška c. 15

razpisuje licitacijo za odprodajo

- 1) OSNOVNIH SREDSTEV
- 2) VZORČNIH IZDELKOV

Licitacija bo 18. 3. 1977 ob 10. uri v prostorih podjetja.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Kmetijska zadruga „KRKA“
Novo mesto, TOZD Agroservis
Žabja vas

razpisuje
prosti delovni mesti:

- a) BLAGAJNIKA
- b) OBRAČUN OD IN FAKTURIST

POGOJI:
srednješolska izobrazba ekonomske, administrativne smeri in 1 leto delovnih izkušenj.
Kandidati naj oddajo prošnje do 30. 3. 1977 na naslov: KZ „KRKA“ Novo mesto – TOZD Agroservis, Žabja vas.

INDUSTRIJA GRADBENEGA
MATERIALA

„GRADNJA“
ŽALEC

GRADITELJI!

GRADITELJI enodružinskih hišic, vikendov, uporabniki peči do 8.000 kal.,

POZOR!

IGM „GRADNJA“ Žalec, proizvajalec kvalitetnih dimnikov SCHIEDEL, je pripravila za vas nov izdelek:

SCHIEDEL DIMNIK

SCHIEDEL DIMNIK 13,5 CM ZA PEČI DO 8.000 KAL. Z ZUNANJIMI MERAMI 29 x 29 CM.

Varčujte tudi vi z energijo in sodelujte pri zaščiti našega okolja. Uporabljajte naš SCHIEDEL dimnik, ki je prilagojen pečem za vse vrste goriva.

Kupite ga lahko v vseh prodajalnah gradbenega materiala.

PROIZVODNJA IN PRODAJA IGM „GRADNJA“, ŽALEC, Aškerčeva 4, Enota PGM Latkova vas pri Preboldu
Telefoni: Žalec 710-740, 710-741, 710-719, 710-773 Latkova vas: 722-027, 722-078

VHODNA VRATA,
NOTRANJA VRATA
GARAŽNA VRATA

NUDIMO VAM KOMPLETEN
PROGRAM VRAT EVROPSKE
KVALITETE

- zahtevajte prospekte
- prepričajte se v poslovalnicah s stavbnim pohištvom

lip bled
lesna industrija

64260 bled, ljubljanska c.32
telefon:064-77384, trgovina 77944
telegram:lip bled telex:34 525 yu lipex

IZŠEL JE
pomladni

- VSE VRSTE UGANK
- NOVA IGRA: SUPERDOMINO
- TESTI IN KVIZI
- VESELO IN NAPETO BRANJE
- NAGRADNE KRIŽANKE
- ŠALE, REBUSI
- STRANI ZA NAJMLAJŠE

- 64 STRANI ZA 10 din

iso-span
iso-span
iso-span

- HITRO
- ENOSTAVNO
- POCENI

GRADITE Z
iso-span
ZIDAKI

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE

lip bled
lesna industrija

TELEFON:
(064) 77 - 384

ljubljanska c.32 64260 bled

Vse bliže Dobrniču

Glavni vod suhokranjskega vodovoda že do Zelezneha

„Podarjeno vreme“, kot ime nekojaki tople dni letošnje zime, so delavci grosupeljskega Komunalnega podjetja, ki po pogodbi nadaljujejo gradnjo vodovoda od Knežje vasi do Dobrnice, izkoristili za polaganje cevi. V torek, 8. marca, so pod tlakom preizkušali tesnejše spojev na cevovodu, zgrajenem zadnje dni.

Delovodja Ciril Adamič z Maljave meni, da bodo glavni vod do konca aprila lahko razpeljali že do Dobrnice, če bo vreme naklonjeno. V ekipi je v glavnem devet delavcev. Imajo svojega minerja, bagerista in delavca s kompresorjem. Delo ni lahko, saj, kot pravijo, še kam ni tak, kot je treba. Ponekod morajo celo po dvakrat minirati. Sicer pa so tega dela že vajeni. Adamič in tovariši ne bodo zlepa pozabili dobropoljskega vodovoda, kjer so poleg kamenja imeli opravka še z močvirjem.

„Ljudje bi radi kopali za svoje priključke že kar okrog hiš,“ govori o vnetih ljudeh. „To jim vseveda odsvetujemo dotlej, dokler ne pridemo blizu z glavnim

Ciril Adamič: „Če bo slo vse po sreči, bo glavni vod položen do Dobrnice že konec aprila.“

vodom. Ljudem se pač muči ne samo od pričakovanja vode, temveč tudi zaradi posevkov.“
A. Ž.

IZPLAČALI MLEKO

Nejevolje zaradi poznega izplačila mleka za februar bi moralo biti končano. Do zastoja je prišlo, ker ni bilo jasno, kako bo z republiško premijo. Povsem jasno ni bilo niti še minul teden. Pri trebanjski Kmetijski zadrugi so denar vseno izplačali, tudi drugi, čeprav odlok o tem še ni izšel. Tako so storiili po dogovoru z nekaterimi, ki urejajo ta vprašanja.

TREBANJSKE NOVICE

Lepši videz okrog blokov

Z zbora stanovalcev stanovanjskih blokov 129 do 133 na Mirni — Sklepčen šele drugi sklic

Hišni svet stanovanjskih blokov 129 do 133 na Mirni je sklical zbor stanovalcev prvič že konec februarja. Ker zbor ni bil sklepčen, stanovalcev.

Predsednik hišnega sveta Matevž Markelj je kot največji problem našel urejanje okolice, vzdrževanje in pospravljanje stopnišč in kletnih prostorov. Velik nered je na kletnih oken z razbitimi šipami. Nekateri lastniki prostorov si nekatere ne bi bili namenjeni vsem. Stanovanje je zelo nerodno pri obračunavanju

Pravzaprav, ki bi jih lahko rekli vse drugo kot razprava, je bilo predlagano, naj stanovalci, ki imajo okoli blokov razmetana drva in drugo odpadno, predlagajo sodniku za prekrškovno kaznovanje. Tisti stanovalci, ki so postavili zasilne garaže, jih bodo morali odstraniti. Bolj bo treba tudi paziti na majhne otroke, da ne bodo hodili po zelenicah in gredicah. Da bi jih hkrati spravili s ceste, je treba urediti otroško igrišče. Sproženo je bilo tudi vprašanje o čiščenju okolice, ki ga povzročajo avtomobilski odpadki. To bodo vprašanje postavila kot deležnice skupščine na zasedanju občinske skupščine. Posljal naj bi okoli blokov redno čistili vsak zadnji pe-

ODPRTA VRATA — Za novo Donitovo tovarno — tozd Tesnila je vedno dovolj zanimanja. 8. marca si je proizvodnjo ogledalo 57 članov šentjernejskega Društva upokoencev. (Foto: Železnik)

Vsa tovarna pri izobraževanju

Donit izobražuje svoje delavce — Šele letos bo zaokrožena proizvodnja v novi tovarni v Veliki Loki — Dodatni stroji do maja

Izdelovanje avtomobilskih tesnil ni enostavno. Zato je Donit — tozd Tovarna tesnil in Veliki Loki namenil za program izobraževanja delavcev 310.000 dinarjev. V sodelovanju s trebanjskim centrom za izobraževanje so pripravili poseben program, ki zajema vse proizvodne delavce.

Takšna „šola“ marsikoga preseneča, vendar se bodo uspehi nedvomno pokazali čez čas. Zato nikomur ne sme biti žal prostih ur za to. Prvi del izobraževanja bo končan konec marca, ponovno pa se bo nadaljevalo v jeseni. Splošni del, ki vključuje med drugim obravnavo novega zakona o združenem delu in spoznavanje internih aktov, je enoten za vse. Po skupinah, kot opravljajo delo v proizvodnji, obravnavajo tudi ožja strokovna vprašanja.

LETOS BOLJŠE ODKUPNE CENE ZA KUMARICE

Pri trebanjski Kmetijski zadrugi pričakujejo letos boljše odkupne cene za kumarice. Površine, zasajene s to vrtnino, so se občutno zmanjšale. Lani jih je bilo še 15 hektarov, letos jih bo predvidoma le osem. Zadnji dve leti sta bili za pridelovalce izredno neugodni. Ponekod je nasade v polni rodnosti prizadela toča, ponavadi je pritisnila še suša in hladno vreme, kar vse je močno zmanjševalo pridelok. Pospeševalna služba želi spodbuditi pridelovalce, da bi površine, zasajene s kumaricami, povečali v občini na 15 do 20 hektarov.

tek in soboto v mesecu stanovalci sami, posebno pred državnimi prazniki.
JANEZ PLATIŠE

TRTO ŽE, KROMPIRJA NE!

Kmetje ponavadi z veliko pozornostjo spremljajo, kako uspeva v vinogradu in pri tem ne skoparijo s škropljenjem. V nasprotju s tem pa krompirjeva cima pri marsikaterem gospodarju še ni deležna take skrbi. Ravno krompirjeva plesen lahko zmanjša pridelok tudi za polovico. V nič gre lahko vsa skrb in vloženi denar pri gnojenju, še več, bolj bujna rast je še bolj dovzeta za plesen.

Za letos so si v tej mladi tovarni zastavili zahteven proizvodni načrt. Lani so realizirali 60 milijonov, letos predvidevajo skok na 105 milijonov dinarjev. Šele letos bodo tovarno tudi dogradili, kot je bilo predvideno po programu. Z novimi stroji, ki naj bi bili nared do maja, bodo sami izdelovali visoko kakovostni material za tesnila glav motorjev. Ob tem bodo dodatno opremili dodelavo za oplemenitenje visoko zahtevnih tesnil. Izdelujejo tesnila za motorje vseh vrst osebnih in tovar-

nih vozil, ki jih izdelujemo v državi, Tomosove mopede in Torpedove ladijske motorje. Vključujejo tudi tesnila za VAZ, škodo, wartburge, skratka, za vse avtomobile, ki so v večjem številu na našem trgu. Predviden je tudi izvoz vrednosti 10 milijonov dinarjev.

Nova tovarna ima velike obveznosti pri odplačevanju posojil. Lanska odplačila znašajo 17 milijonov dinarjev. Prvo leto poslovanja so lani uspešno zaključili z 800.000 dinarji ostanka dohodka. Ker tovarna lani sploh še ni bila končana, je to lep uspeh, saj je bila predvidena celo izguba.

A. ŽELEZNIK

Nove pogodbe za krompir

Dobre priprave pred letošnjim sajenjem krompirja — Ob količkar normalnem letu 8.000 ton pridelka

Pri trebanjski Kmetijski zadrugi ta čas zaključujejo sklepanje pogodb s kooperanti za novo krompirjevo leto. V začetku minulega tedna je bilo podpisanih že 95 odst. vseh pogodb. Letos naj bi po načrtih v občini pridelali 8.000 ton krompirja. To jih postavlja v sam vrh pridelovalcev v Sloveniji, kjer pridelajo več le še združene kmetijske organizacije v Gorenjskem.

Predvideno je — kmetje so se že resno lotili priprav — da bo v občini s krompirjem zasajenih 600 hektarov. Čeprav je očitno, da so kmetje pri vsem previdni, ugotavlja inž. Alojz Metelko za okrog 15 odst. večje nabave umetnih gnojil kot lani. Tudi zamenjava semena poteka dobro. Po vsej verjetnosti bodo kmetje porabili 150 ton novega semena. Toda če bi želeli doseči še večji napredek v donosih, bi morali zamenjati več semena, takole od 400 do 500 ton, tako da bi menjavo semena skrajšali na 4 do 5 let od sedanjih 10 let.

Območje občine so že dokaj dobro pokrili s strokovnimi

Inž. Alojz Metelko: „Večina nove krompirjeve letine naj bi tudi letos šla v mirensko Kolinško. Če tovarna ne bi odkupovala zadnje letine, ne bi vedeli, kam z njim. Pri kmetih ga je še okrog 1.000 ton.“

skupnostmi za pridelovanje krompirja. Vseh jih je namreč

Srečanje starostnikov

Uspela akcija mirenskega Rdečega križa

Krajevni odbor Rdečega križa na Mirni je 5. marca pripravil prijetno srečanje starostnikov z območja te krajevske skupnosti v prostorih mirenske osnovne šole. Po novoletni obdaritvi in obisku na domu socialno ogroženih in najbolj osamljenih je to v sorazmeroma kratkem času že druga uspela akcija.

Poglavitna namena srečanja, da se namreč ostareli občani znebijo morebitnega občutka samote, hkrati pa tudi med seboj bolj spoznajo, sta bila nedvomno dosežena. V mirenski krajevni skupnosti je kar 158 starostnikov v starosti nad 70 let, zato so bile potrebne temeljite priprave vse do novega leta sem. V akcijo so vključili vse aktiviste Rdečega križa, ravno tako tudi mlade člane. Le-ti so skupno z osnovno šolo pripravili tudi kulturni program.

„Dana“, osnovna šola in nekateri posamezniki so prostovoljno ponudili avtomobilski prevoz starostnikov na srečanje in nazaj na dom.

J. PLATIŠE

Kar se zmenijo, drži

Najbolj oddaljeni tudi najbolj „ZA“ samoprispevek — V Zabukovju so se že zagrizli v cesto

Samoprispevek, izglasovan 6. marca na območju šentrupeške krajevske skupnosti, je že tretji poleg obeh občinskih. Posebno dobro je uspel v najbolj hribovskih in tudi oddaljenih vaseh.

„Zastavo nosijo“ na Homu (srednji del vasi, zakaj teh hribov je za več kot dve uri hoda po dolžini) s 84,4 odst. „ZA“, sledijo jim Zabukovčani z 80,8, Vrh z 78,2, Kamnje, ki vključuje preostali del Homa, so dossegle nad 68 odst. pritrdilnih glasov.

„Doselej smo ceste sami vzdrževali, kot smo mogli, sedaj jo gradimo s solidarnostjo vseh.“

JOŽE BRCAR, kmet s Homa, poudarja, kako je treba gledati na krajevno skupnost, ko ne gre le zase. „Urediti moramo vas, tu ni ne kamna ne gramoz. Odpri naj bi svoj peskokop. Krajevna skupnost naj bi prispevala polovico stroškov za buldozer. S tem bomo razbremenili pritisk na peskokop, ki ga uporabljajo ostali kraji. Tudi sicer je zaporni asfaltni sloj, koder je že položen asfalt, nujnost, sicer bo ško-

Ignac Rugelj: „Mlade v obore!“

Kmetovalec Ignac Rugelj iz Zabukovja pravi o referendumu takole: „V volilni odbor smo dali same mlade, take, ki so ravno prišli od vojakov in so voljni delati. Glasovanje smo končali že ob pol dvanajstih. Kaj bi cincali! Kar smo rekli, to smo tudi izpeljali. Večina je glasovala že do osme ure.“ Sicer pa je že minuli teden imel za seboj enotedensko skrb za gradnjo ceste. Cesto od Ravnika do Zabukovja so imeli z buldozerm razširjeno že do Žlebc, nekaj so je trasirali povsem na novo. Odpri so tudi svoj peskokop, tako da jim peska ne bo treba več voziti izpod Vesele gore.

JOŽE BRCAR: „Kar se zmenimo, to mora tudi držati!“

da še večja.“ Kmet Brerar je tudi eden od „krivcev“ za novi vodovod.

A. Ž.

mного prispevalo tudi izobraževanje kmetovalcev. Inž. Metelko še posebej opozarja na pomen ustreznega škropljenja. Lanska jesen je bila ugodna za razmah krompirjeve plesni, ki lahko pokaže zobe tudi letos, ker so se okužili gomolji. Posebno skrb bo treba posvetiti sorti igor. Zadruga je že naročila do 80 odst. normalnih količin zaščitnih sredstev.
ALFRED ŽELEZNIK

PRIJETNO SREČANJE — Srečanje starostnikov mirenske krajevske skupnosti pred 8. marcem je minilo v vsesplošnem zadovoljstvu. Na sliki: mladi član Rdečega križa Rajko Horvat spremlja Antona Zatlterja, ki je bil s svojimi 89. leti najstarejši udeleženec srečanja. (Foto: LT Mira)

„Pešec med oblaki“

Danilo Gutman, prijatelj mu pravijo Danč, je letalski mehanik pri Dolenjskem letalskem centru. Krila je vzljubil kot 13-letni fant.

le čase Danilo, „članov je blizu 200. Tudi letal je za prvo silo“.

Danilo Gutman je človek, ki skrbi, da letala varno letajo. Njegovo delo so ventili, uplinjači, magneti, oljne črpalke, hidravlika, vsak vijak na zapletenem stroju, ki mu je ime letalo.

Danilo je eden najstarejših članov novomeškega aerokluba, ki je zares razpel krila leta 1952, ko so dobili dvosedežno šolsko jadralno letalo „roda“ in enosedežno „čavko“.

Danilo Gutman se ni dolej še nikoli „napačno“ podpisal, zaradi njegove napačne se ni razbilo še nobeno letalo novomeškega aerokluba.

MARJAN BAUER

Na 15. sevniški salamiadi v Vrtovkovi gostilni tokrat rekordno število salam

Minuli četrtek popoldne v Vrtovkovi gostilni v Sevnici ni bilo praznega stola. Niso se mučili le gosti in pričakovanju pladnjev z letošnjimi najboljšimi salamami...

inšpektor Boris Stariha, trgovski potnik Janko Serbec in tapetnik

Franc Svab. V ocenjevanju sicer ni padla nobena šestica (najvišja ocena), za kar je kriva predvsem kilava zima, komisiji pa gre vse priznanje za korektno ocenjevanje.

DRUGO DESETLETJE SALAMARJEV - Letošnji patent, tokrat rekonstruiran valjar z izpisanimi imeni vseh 14. dosežanih zmagovalcev, je minuli četrtek predsednik sevniških mučenikov Stane Lipar (na levi) izročil pravniku Silvu Zagrajšku, ki je zastopal odsotnega očeta. (Foto: Železnik)

PEPEL IN KRI V SEVNICI

Letošnji že sedmi rokometni ples v soboto zvečer v dvorani TVD Partizan v Sevnici bo prinesel vsekakor dosti svežine in družabno življenje kraja.

RIBNIČAN TRENIRA SEVNŠKE MLADINCE

Ribničan Janez Kersnič trenira sevniško mladinsko rokometno ekipo, ki bo začela v republiški rokometni ligi center s tekmo v nedeljo 27. marca.

OKOLJE MU PRIJA - Obiskovalca šmarješke osnovne šole najbolj preseneti ogromni figus, ki je zrasel vse do stropa na hodniku. Ta častitljiva rastlina je prišla v šolo iz stare stavbe, ko se je šola pred več kot 10 leti preselila v novo, moderno zgradbo.

Kdo zažiga na sipinah?

Komaj pogasili požar, ki je ogrozil gozd in smodnišnico

11. marca ob 22.30 je na rudniških sipinah pri Kočevju izbruhnil požar. Gorela sta suha trava in grmovje. Požar se je hitro širil, ker je pihal močan veter.

Taki požari namreč uničijo ves zarod, saj imajo te ptice gnezda prav v travi in grmovju.

Na kraj požara je prišlo okoli 40 gasilcev iz gasilskih društev Rudnik, Kočevje in Šalka vater še okoli 20 pripadnikov enot civilne zaščite.

Ta požar je bil na tem območju letos že drugi. Lani je tu izbruhnilo pet požarov. Na sploh vsako leto tu večkrat gori. Domačini domnevajo, da nekdo namerno zažiga.

POZDRAV IZ DALJNE NEMČIJE

Zelo rada prebiram Dolenjski list in zanimivosti mojega domačega kraja - Črnomlja, prav tako tudi rubriko „Mladi dopisnik“.

PAVLINA BOŽIČEVIČ Krefeld, Zah. Nemčija

„Pa po lojtrci gor, pa po lojtrci dol,“ pravi slovenska narodna pesem. (Foto: Budja)

Po lestvi v vinograd

Bo Dularjevih 1.000 mladih trsov propadlo zaradi suškega pohlepa? - Vinograd brez dostopa

Sosedski pohlep, nevoščljivost, morda zgolj nevednost? No, to bo pojasnilo sodišče. Nikdar pa ne bo najbrž povsem jasno, zakaj mora Anton Dular iz Zgornje Straže potemtakem, ko je štiri leta pripravjal teren za vinograd in nato spet štiri leta čakal, kdaj mu bo 1.000 mladih trsov dalo prvo žlahtno kapljico dolenjskega vina, čakati in morda celo

misliti, da bi vse skupaj lahko bilo drugače?

Visoko v hribu ima zidano stopnice, edino pot, ki ga vodi do mlade trse, da jih obdeluje. V gnoji. Toda sosed mu jih je priložil Geodet mu je prisodil tudi 100 metrov Dularjevih stopnic, da ni mogel so meritve pokazale, da ni pravih. Kasnejši izvedenec je namreč ugotovil, da sosedova parcela meri 9,19 metra širino natanko 9,19 metra, čeprav na mapi merila le 8 metrov.

Anton Dular verjame v pravico. Nič noče ukrepati na lastno proso, čeprav bo moral še neštete ure hoditi vse kline na lestvi. Na zunanji miren, toda znotraj ga žre. B. BUJDA

DVOJČKA - Po skoraj dvajsetih letih se vaščani Drnganji sel zopet lahko pohvalijo z dvojčki, ki ju je povrgla Krenova krava. Tetelica sta otroško razigrana, lepo raseta in imata dovolj mleka. (Foto: J. Pavlin)

LE KAKO SI DRZNETE, TOVARIŠICA?

Za petek je bila sklicana seja delavskega sveta podjetja. Popoldne ob štirinajsti uri. Vremenoslovci pa so trdili, da bo ta dan sončen, brez vetrčka in da bo toplomer pokazal tudi preko petnajst stopinj. Ob tem je sekretarka organov upravljanja glasno podvomila: „Bojim se, da bomo nesklepčni.“

morete postaviti pred vrata.“ Delavka Reza je prišla vprašati, če ima pravico do dopusta, četudi je bila vso lansko leto na bolniški. „Da, prosim. Tudi vas ne bo na sejo, tovarišica Predilnikova? Hudo važen posel? Prav!“

tarka po imenih, in ker je bil eden več od polovice izvoljenih, je bila seja sklepčna. Ko so se delegati razhajali, je mrak že objemal mesto in Franci Neposrednik je rekel vratarju: „Uspešna seja. Sprejeli smo zelo pomembne sklepe.“

TONI GASPERIČ

RAZPOTJE KRALJICE REK?

Ne čakajmo, kdaj bo hudo bolan bolnik umrl, ampak ga rešimo dokler je še živ," je bilo zgovorno v enem izmed komentarjev Dolenjskega lista. Govor je bil o Krki, sestel pa se je odbor za sanacijo reke Krke. Poleg republiških predstavnikov za varstvo okolja so imeli besedo tudi delegati občin Novo mesto, Brezice, Krško in Gornjainja. Uvodnicar je med drugim zapisal, da bo mogoče Krko rešiti le z dogovarjanjem med vladjo in tako ali drugače vplivajo na reko. Parnala opozorila vesoljnemu svetu so danes predmetno čakanje na nekoga „drugega“, ki da bo vse rešil, je ničevno.

Na besede o rešitvi reke Krke se je odzval tudi Brane Suhý, nekdanji in tudi še danes vneti ribič in ljubitelj narave.

„Zdi se mi,“ pravi Suhý, „da je bil v komentarju podan tudi izziv. Vsak naj bi prispeval svoje misljenje, svoj delež. Pa naj bo velik ali majhen. Govorim kot ribič.“

Ko je bila Krka še Krka, ni med ribiči nihče varčeval za dinar, ljudi za čiščenje iker ali vlaganje rib je bilo moč najti v pol ure. Novomeška ribiška družina je slovela kot ena najboljših v Sloveniji, z veseljem smo svetovali drugim, upostevali so nas tudi v jugoslovanskem merilu. Spominjam se, da je dr. Ivo Podrgajs v imenu obistanka rib uničil avto, pomnim, kako smo Danu Rifelj in tovarisi zjutraj z „ribiškim“ tovornjakom prišli v službo. Do jutra smo namreč

vlegali v reko ribji podmladek. Zene nam še danes ne verjamejo.

V naravi mora vladati činitelj naravnega prirastka. Tudi pri ribah. Ne smeš loviti za vsako ceno. Zdi se mi, da so se mlajše generacije zelo potrudile, da novomeška ribiška družina in z njo Krka nimajo več nekdanjega slovesa. Tako so zdaj vlagali ribo, imenovano ploščič, na območje, ki je namenjeno izumirajočim lipanom. To je samo en primer.

Sulec je kralj evropskih rek. Pred nedavnim je občni zbor novomeške ribiške družine sklenil, da se leta tega in tega izlovi 20 sulcev. Stranski organ, ki po pravilih ni tako močan kot vsi člani skupaj, jih je dovolil izloviti še 5.

Zakaj mimo dogovora? Zakaj sulca vsakomur, ki ima denar? Če že gremo mimo tega, je vprašanje, zakaj novomeška ribiška družina v istem obdobju ni kupila vsaj sulcev, ki jih je poceni ponujalo drstišče v Povodju. Govor je bil o sulcih, ki so tehtali kilogram, kar pomeni, da jim praktično nobena riba nič ne more. Odrasli bi, živeli bi. Kilogramski sulci so bili po 150 dinarjev. Ne poznam ribiča, ki bi ne bil pripravljen kupiti novomeški ribiški družini vsaj enega sulca. Kar tako in poleg članarine in licence. Iz ljubeznivosti, iz ljubezni do reke. Tako pa je bilo škoda denarja za nakup, čeprav vemo, da stane toliko kot kilogramski sulc že borih 200 metrov kakovostne ribiške vrvice. O tem smo razpravljali tudi na partijskem sestanku.

Če nadaljujem s primeri, je zanimiva tudi riba, imenovana platnica. Pred leti smo jo zaščitili, bila je na robu obstoja. Za 5 let. Nihče je ni smel loviti in lepo se je spet razmnožila. Platnica je krapovec, ki jo lahko ujame vsak otrok. Posebno slovi v Krki zlata platnica. Zakaj bi moral vsak ribič ujeti ravno 4 platnice na ribolovni dan, ko vendar vemo, da jih že spet zmanjkuje? Ne bi omejili izlov na dva kosa dnevno?

Še vedno v Sloveniji, Jugoslaviji in Evropi velja, da je Krka ena izmed kraljic rek. Nekoč je slovela predvsem po rakah, v mojih in vaših očetov časih pa po ščukah. Ni ribiška, če povem, da smo imeli še pred nekaj desetletji ribiči na 100 metrov Krkine obale po 5 prijemov ščuke. S priborom, ki v primerjavi z današnjim ni omembe vreden. Danes lahko previjačič pol Krke, obesila se ti bo kvečjemu „rahitična štilarica“.

Športnemu ribiču ni do odlova. Športni ribič je tisti, ki zna uloviti vsako ribo. S športnim priborom. Športni ribič je človek, ki mu je naravno ravnotežje v reki ali v naravi prvo pravilo. Nekateri med nami še vemo za lipana, salmonidno ribo izjemnih lovnih in kulinarnih kvalitet. Mi, na pol starci, jih ne izlavlamo, naj žive. Kaj je novomeška ribiška družina v zadnjem času naredila za lipanski podmladek? Recimo v Korih, ki so nekoč veljali za ribiška ciprinidna nebesa.

Po novem ribiškem zakonu je danes vsak lahko ribič. Vprašanje na mestu je, ali lahko uboga Krka vzdrži obetajoči se trnkarski pritisk. Ali ne bi bilo bolje (ustavne pravice ne sme nihče kršiti) napraviti nekaj umetnih ribnikov, kjer bi vsak lahko namakal po mili volji? Dokler se ne „izuči“, dokler ne spozna ljubezni do naravnega ravnotežja. Ni vse v mesu in v na trnku drgetajočih škrgah.

Zelo primeren kraj za enega od umetnih ribnikov bi bil na Struških travnikih. Pri vsej stvarji gre za zelo preprosto vprašanje: koliko lahko novomeška ribiška družina pripomore k varstvu človekovega okolja?

In to ob upoštevanju dejstva, da nekatere tovarne še vedno more ribje ikre, ob dokaj nemožni ugotovitvi, da „ljubitelji podvodnih športov“ še vedno streljajo ribe (samo kapitalne ribe), ob dejstvu, da je tako imenovani črni lov stoletna tradicija nekaterih vasi ob Krki.

Ve se, da je Sava po prihodu industrializacije samo ubogi industrijski kanal. Zakaj so lahko nekatere ribiške družine, ki gospodarijo ob Savi, s prostovoljnimi delom zgradile umetne ribnike?

Se res ne da ničesar storiti tudi za umirajočo kraljico rek? V imenu varstva narave, v imenu ribičev, pod grbom novomeške ribiške družine?

M. B.

LEDENI SPEEDWAY

Ko se poletje prevesi v jesen in pomlad, ko večina evropskih speedway voznikov potem, ko opravi na lešu vse zahtevnejše nastope, misli na počitek, v Sovjetski zvezi, Finski, Švedski in Norveški zaživi pri nas malo znana avto-moto disciplina – speedway na ledu. Vrhunski tekmovalci in njihove zveze so namreč že pred dobrim desetletjem ugotovili, da zimski odmori in večmesečno počivanje prav gotovo niso v prid kakovostnemu napredku tega vse bolj privlačnega športa. In tako so se „vrage v usnju“, kot novinarji radi poimenujejo speedway voznike, preselili na kot ogledalo gladek led.

„Nova“ športna disciplina, ki je predvsem domena severnoevropskih držav na čelu s Sovjetsko zvezo, je na najboljši poti, da bo privabila na svoje stadione tudi do 40.000 gledalcev. Speedway na normalnih stezah je zanimiv, „ledeni“ pa je gotovo precej bolj privlačen. In kako je s tekmami?

Po klasičnem tekmovalnem sistemu potekajo najprej kvalifikacije v državah, kjer je ta šport

vse bolj popularen, nato pa se najbolj pogumni in najboljši pomerijo za evropsko in svetovno prvenstvo. Povsem odveč so besede, da imajo v zadnjih desetih letih največ uspeha sovjetski dirkači, ki nenehno zasedajo (od 1966. leta dalje, izjema je bila le 1970 in 1974, ko sta bila svetovna prvaka Čeha) prva mesta, med najboljšo deseterico pa je polovica Sovjetov. Ni pa nujno, da znani speedwayisti dosegajo enake rezultate tudi na gladkem ledu. Zavoljo posebnosti te discipline je potrebno pri vožnji na ledu še več spretnosti, taktike in ne nazadnje, tudi vožnje z „glavo“.

Kako pa je s podobnimi vožnjami pri nas? Lahko rečemo, da se naši tekmovalci po končani sezoni odpravijo na zimsko spanje. Temu privlačnemu zimskemu športu smo pri nas namenili premalo pozornosti. V odgovornih organih so že nekajkrat sklenili, da bodo ukiniteli „zimsko“ spanje, ki zavira razvoj našega speedwaya, organizirali so že nekaj tekem na zamrznjenih rokavih Mure in drugod, vendar je ostalo le pri začetkih. Najbrž pa bo prav letošnje leto dobil nekdanji izredni jugoslovanski voznik Drago Perko nekaj posnemovalcev. V zimskih mesecih se je namreč že pred desetimi leti s svojim jeklenim konjičkom na ledu dokaj uspešno kosal s sovjetskimi, češkimi in drugimi mojstri.

LONČARIJA Z NASLEDNIKOM

Že ime Lončarjev dol v sevniški občini izdaja kraj, kjer naj bi si ljudje služili kruh z oblikovanjem gline na lončarskem kolesu in žganjem v peči. Danes tod seveda ne najdemo nikogar več, ki bi se ukvarjal z lončarstvom. Edini vztraja pri tem delu v sevniški občini Lojze Urh s Čanja. Še ta mora po glino v sosednjo občino.

Lončarsko kolo suka Urh že od leta 1949 sem. V sami obrti se ni mnogo spremenilo. Pred desetletji so glino pred uporabo gnetli z nogami, dokler ni postala dovolj voljna za oblikovanje. To težaško delo je odpadlo: Urh si je omislil stroj, glino pregneteje valji. Pri večjih izdelkih vrti lončarsko kolo s pomočjo motorja. Desno roko si je pred leti pokvaril na krožni žagi, vendar gline ne oblikuje z nič manjšo spretnostjo. Ponosen je na svojo veliko peč, v katero lahko zloži do 2.000 različnih izdelkov. Vse je treba žgati po dvakrat. Za eno kurjenje požge po navadi štiri metre drv, večinoma bukovine.

Lončarji vnovčujejo svoj trud največ na sejmi. „Pozna se, da sejmji pešajo. Ponavadi mora priskočiti na pomoč še žena. Okrog deset let vozim blago na sejme z avtom. Prej je bilo treba obresti okolico Krškega in Mokronoga do Trbovelj s konjsko vprego. Zapreči je bilo treba že ob 11. uri zvečer, da smo bili ob 6. uri na sejmšču,“ se spominja Urh. Izdeluje vse, kar si

je le mogoče zamisliti iz gline. Življenje je prineslo mnogo sprememb. Še pred leti je bilo dosti zanimanja za razne lonce za kuho, sedaj je dobro, če jih proda po deset na leto. Za latvice za mleko ni več zanimanja, saj celo po hribovih oddajajo mleko v mlekarno. Seveda ne bi bil lončar, če ne bi imel na sejmu tudi loncev, pa tudi skled in majolike ne smejo manjkati. Za slednje se ne zanimajo le vinogradniki, temveč tudi marsikdo iz mest. „Za spomin na stare dobre čase“, pravi marsikateri kupec. Kljub sodobnejšim oblikam kurjave si tu in tam še zaželi lončeno peč, tudi tako za kruh. Domači kruh je le nekaj posebnega, to so spoznali zlasti gostilničarji.

Preden se lahko na sejmu postaviš z izdelki, je treba mnogo truda. Močvirju lahko iztrgajo glino le v suši. Štirje možakarji imajo kar dovolj dela dva dni, da jo naberejo za en tovorjak. Kurjenje peči je poseben obred, ki krona zamudno delo ali pa ga razbije v stotine nekorištnih črepinj.

Urhov sin Branko se je pri novomeški Keramiki izučil za keramika in pečarja. Branko se navdušuje za nekatere nove prijeme. Razmišlja o bolj serijskem načinu izdelovanja, kjer ne bosta imela glavne besede le lončarjeva roka in kolo. Omenja kalupe, kjer bi lahko vlivali korita za rože, grbe, oblikoval slike iz gline s šaljivimi prizori itd. Redki so že lončarji, še bolj redki pa so tisti, ki bi premogli naslednike. Branko se je odločil ostati doma.

ALFRED ŽELEZNIK

VOJAŠKI KOTIČEK

PUŠKOMITRALJEZ M-72

Večina ljudi ve, da so puškomitraljezi predstavniki družine avtomatskega orožja, s katerim so oboroženi vojščaki v pešadijskih in drugih enotah. Ogenj iz puškomitraljeza je dejavnik, ki bo odločil izid bitke. S puškomitraljezom uničujemo na bojišču skupinske in posamezne cilje, zelo se obnese tudi zoper sovražnikova mitralješka gnezda, posebno takrat, kadar je ogenj koncentriran, ko torej streljamo z več mitraljezi na isti cilj.

Vsi puškomitraljezi tega sveta so narejeni tako, da lahko iz njih točimo s posameznimi strelji ali pa z rafali. Najbolj pogosto spregovorijo kratki rafali. Dolgi rafali so manj učinkoviti, čeprav je treba priznati, da vnaša malo bolj grob prst na sprožilni med sovražnikove vrste zmedo. Vmes pa je predvsem psihološki učinek. Ne da pa se zanikati, da so dolgi rafali zelo učinkoviti zoper cilje v zraku. Izstrelki narede zaveso, v katero se cilj mimogrede zaplete.

Enote Jugoslovanske ljudske armade imajo poleg puškomitraljevov M-53 v oborožitvi tudi

puškomitraljeze M-72. To najnovejše orožje je sad dela naših strokovnjakov in industrije. Kaliber cevi je 7,62 milimetra. Po oceni tujih vojaških strokovnjakov, ki še kako budno spremljajo dosežke vojaških industrij, je naš puškomitraljez med najboljšimi na svetu. Po konstrukciji je zelo podoben naši avtomatski puški, iz katere so ga pravzaprav tudi razvili.

M-72 lahko strelja posamično, kratak rafal „požge“ do 5 nabojev, dolg pa do 15. V okviru gre 30, v boben pa 40 nabojev. Ogenj je najbolj

uspešen na zemeljske cilje do 800 metrov, na zračne cilje pa do 500 metrov. M-72 lahko v minuti praktično odda do 50 strelcov, če streljamo v rafalih, pa do 150 nabojev v minuti.

Iz M-72 je mogoče streljati med hojo in leže. V okopu ali zaklonu pridejo zelo pravnožice, ki omogočajo večjo natančnost streljanja. Puškomitraljezec ima pomočnika zaradi zaščite in pomoči pri uravnavanju čim bolj natančnega ognja.

STRATEGIJA MIRU

„Vojnoizdavaški zavod“ in založniški center „Komunist“ sta pred kratkim izdala knjigo „Splošna ljudska obramba – strategija miru“. Delo je napisal zvezni sekretar za ljudsko obrambo armadni general Nikola Ljubičić. Avtor je v predgovoru napisal, „da je knjiga prispevek k resnici, da je nepremagljivo vsako ljudstvo, ki je pripravljeno boriti se za svojo svobodo“.

Prvo poglavje je posvečeno Titovemu epohalnemu delu na vojaškem področju, torej Titu vojskovodji in tvorcu koncepcije splošnega ljudskega odpora. Posebej so obdelana temeljna strateška načela ustanavljanja, organiziranja in uporabe oboroženih sil v naši narodnoosvobodilni borbi. Ljubičić nato prehaja na teoretične osnove splošne ljudske obrambe in analizira njeno družbeno in vojaško bistvo. „Koncepcija splošne ljudske obrambe,“ poudarja Ljubičić, „je po svoji vsebini univerzalna, saj odraža splošne zakonitosti in težnje sodobne družbe in bistvena obeležja sodobne vojne. Vendar je koncepcija splošne ljudske obrambe Jugoslavije obenem tudi nekaj posebnega kot pojavna oblika. Odraža namreč jugoslovanske družbenozgodovinske okoliščine in pogoje.“

Ko Ljubičić analizira temelje strategije splošne ljudske obrambe, se posebej loteva strategije oboroženega boja, ki je glavna oblika nasproto-

vanja sovražniku. Posebej so obdelani tudi jugoslovanski pogledi na probleme vojne in miru ter vloga neuvrčenih držav v boju za mir in varnost sodobnega sveta.

Velik del knjige je posvečen graditvi in delovanju sistema splošne ljudske obrambe. Ljubičić najprej analizira vpliv najrazličnejših dejavnikov na vojaško-politični položaj Jugoslavije, posebej poudarja nenehnost razvoja SLO, vlogo človeškega faktorja (posebno mladine) itd. Peto poglavje se v celoti nanaša na vlogo ZK v splošni ljudski obrambi, težišče je na vlogi Zveze komunistov v JLA, na graditvi borbene morale, enotnosti in izvežbanosti oboroženih sil.

Zadnje poglavje se loteva možnih smeri razvoja vojaške znanosti in tehnike ter obrambnih strategij. Na kratko je prikazana tudi fizionomija morebitne vojne.

'NOR SEM BIL NANJO'

V soboto, 26. februarja, sta se natanko po petdesetih letih na novomeškem rotovžu ponovno poročila Rozalija in Ludvik Murgej z Jablana pri Mirni peči.

Ozka kamnita pot krene s ceste za Mirno peč desno v vas, ki je postavljena na gričku. Svatje se „gosposko“ peljejo do vasi, od tam pa ob množici vaščanov peš do hiše, pred katero stoji visok mlaj, ki so ga postavili vaški fantje. Iz Murgljeve hiše že prihaja zvok harmonike. Ohceta, da je ni bilo takel Vseh devet otrok in sedemnajst vnukov ter sorodnikov je posedlo za svatovsko obloženo mizo in nazdravilo Rozi in Ludviku: Še mnogo srečnih dni in zdravja! Potem pa vse, kot zahtevajo običaji: nevestin ples, maškare, družabne igre in vse, kar se ponavadi na svatbi dogaja. Rozalija

ni mogla verjeti svojim očem, da ji drugi strežejo, da je vsega na pretek, samih dobrot, ki bi jih lahko podelila skrbno na vse leto.

Stekel je pogovor. Oče Ludvik, vesel kot še nikoli, se je prvi oglašil: „Deset otrok sva imela. Prvega je prinesla pomlad 1927. leta in potem vsaki dve leti eden. Prvi je bil Ludvik, druga Rozalija. Tu sva mislila končati, pa so se rodili še France, Tone, Tončka, Milka, Micka, Slavka (za srčno kapjo je umrla, stara komaj trideset let), Malči in Jože. Za Malči in Jožeta smo že težko dobili botra, kajti v navadi je bilo, da mora boter vsakemu na botriji prinesiti hlebec kruha, materi novorojenca pa pleteno štruco“. Oče se smeje in nazdravi, medtem pa ga Rozalija spomni na njune prve „sestanke“. „Stalno me je zasledoval in mi obljubljal roko in zvestobo. Tudi delo in šolo je puščal, samo da me je videl. Na koncu sem le popustila in privolila. Ludvik ji položi roko na rame in kot da bi se ji hotel opravičiti za nadlegovanje: „Danes ti prvič povem, da sem bil nor nate. Takega dekljča nisem ne prej ne potem nikoli srečal.“ Mami Rozaliji je v očeh zasijalo sonce in po zgubanem licu ji je zdrknila solza. „Ko sem jo priženil, je bila brez očeta, jaz pa brez matere.“

„Doma so mi jo branili češ, kaj boš s ‚frajlico mestno‘, kdo bo pa po njivah delal! Pa so se zmotili. Med tem ko sem tesaril in se zvečer utrujen vračal domov, sem obstal ob poti in jo videl, kako, opletena z vajatmi, priganja vole k delu, njene roke pa so vodile plug. In kje so otroci! Tekali so po svežih brazdah in mlajši je pazil še mlajšega.

Tako je moja Roza delala. Njene rokice so postale roke in nekdanj vitko telo je postalo močno. Vse je bilo njeno: vzgoja otrok, gospodinjstvo in polje. Jaz pa sem prijel za vsako delo, le da smo dobili zrnje za kruh, pa ne bel, iz prosa smo mleli.

Bili smo srečni, ko smo se ob večerih z dvanajstimi žlicami spravili k eni skledi,“ tako je končal Ludvik, ko ga je Roza opomnila, naj ne pove vsega, toliko skromnosti je bilo v njej.

Obudila je spomine na sodelovanja s partizani, na preganjanja in vse, kar je družina pretrpela pod okupatorjem: Deset otrok je bilo pri hiši in Roza je v rejništvo vzela še malega Bosančka-vojno siroto: „Če jih nahranim deset, bo sit tudi enajsti,“ je odločno zamahnila z roko.

In ko je svatba mimo, teče vse po starem. Ludvik bo tesal debele smreke, Rozalija pa gospodinjila. Sama sta v hiši in le zadnji sin si je postavil hišo v vasi na očetovi zemlji. „Vsi smo zadovoljni in srečni, pristavi najmlajši, Jože. „Imeli smo skromno, a srečno otroštvo. Vsi smo se ob delu izsolali in živimo lepo. Spomladi, ko je veliko dela, se zberemo in pomagamo. Cela brigada nas je in delati smo navajeni. V jeseni pa se zopet srečamo in takrat navadno vsak nekaj odpelje. Taka je navada od tedaj, ko smo odšli od doma. Vselej, ko se razhajamo na vse konce Slovenije, zapojemo.“

Tako preživljata sedaj Roza in Ludvik naj srečnejše in najbolj brezskrbno obdobje svojega življenja. V miru, sicer skromno, a od ljubezni in otrok bogato življenje.

JANEZ PAVLIN

POKOJ, KI TO NIKOLI NE BO

Ivan Slapnik je sin rudarske družine. 30. marca bo minilo natanko 60 let, ko je nekje v rudarskih barakah širne Nemčije začel spoznavati življenje. Star dve leti se je vrnil v domovino. Očeta ni poznal, ker mu je rudarski kruh rezal pretanke rezine kruha. Umrl je. Ostali so sami. Mati in trije otroci.

„Težko je bilo,“ se spominja Ivan Slapnik teh dni. „Že s šestnajstimi leti sem tudi sam odšel po očetovih stopinjah. Delal sem v rudniku Motnik pri Kamniku, potem v Zabukovici.“

Danes je Ivan Slapnik komandant pokrajinskega štaba teritorialne obrambe v Novem mestu. Toda čez tri dni bo oddal tudi to dolžnost: čaka ga zaslužen pokoj. „Na mladih stoji svet,“ pravi.

Še kako se Ivan Slapnik spominja partizanskih dni. Takole pravi: „Že na samem začetku sem se

vkjučil v narodnoosvobodilno gibanje. Bilo je na Štajerskem, ko sem postal borec Šlandrove brigade. Konec avgusta 1943, ob kapitulaciji Italije, sem prišel na Dolenjsko. Postal sem komandant I. bataljona, marca 1944 pa sem bil huje ranjen.

Brigada je takrat branila Novo mesto, ko smo dobili nalogo, da se premaknemo v Suho krajino, od tam pa naprej proti Grosupljemu in Pijavi gorici. Bil je lep sončen dan, pa tudi snega je še bilo takrat. Taborili smo v Kobiljaku, ko so jutranjo tišino premotili dolgi rafali mitraljeza. Napadli so nas belogardisti, združeni z nemškimi vojaki. Borba je trajala vse do 12. ure, v tem času pa smo odbili že tri sovražnikove juriše. Nekje v tem času je prišel brigadni kurir, in ko sem pisal sporočilo, je tik zraven mene zadržalo. Prvi kurir je bil takoj mrtev, drugemu pa je rafal prestrelil obe nogi. Sam sem jo dobil čez koleno. Hitro so me naložili na voz in hajd do bolnišnice v Rogu. Transport, to je nekaj najtežjega. Še huje pa je bilo potem v bolnici na zdravljenju. Ležiš nepokreten, brez orožja, predan v varstvo sotovarišem.

Po okrevanju sem bil odrejen za komandanta partizanskega gibanja na Dolenjskem, nato pa v Beli krajini. Tudi osvoboditev sem dočakal na Dolenjskem.“

Dneve po osvoboditvi je Slapnik preživel v Mariboru, nato je odšel v Ljubljano in potem v Sarajevo. Država je ljudi Ivanovega kova še kako potrebovala, zato tudi v glavnem mestu BiH ni ostal dolgo. Njegova naslednja „postojanka“ je bil Beograd, kjer je preživel dobrih devet let. Toda dolenjski gozdovi so ga ponovno klicali in leta 1960 se je vrnil v Slovenijo. Najprej v Črnomelj, čez štiri leta pa v Novo mesto. Tega ni zapustil vse do danes in ga tudi ne bo, pravi sam. Postal je komandant novomeške garnizije, 1969 pa je odšel v „neuraden“ pokoj. Neurađen zato, ker se je takoj vključil v enote teritorialne obrambe. Postal je načelnik enot na Dolenjskem, nato pa koman-

dant Pokrajinskega štaba teritorialne obrambe. Tu se Ivanov življenjepis konča. Uradno. Delal bo še naprej kot predsednik Zveze rezervnih vojaških starešin v Novem mestu.

Seveda pa ob pogovoru z Ivanom Slapnikom ne moremo mimo področja, kateremu je posvetil najplodnejše dneve svojega življenja: delu teritorialnih enot. Iz tega, kar nam je povedal, lahko mirno zapišemo, da delo njegovega naslednika ne bo težko. Ivan je zaoral globoko ledino, jo posejal in vsa leta pridno obdeloval.

„Naše enote teritorialne obrambe se lahko pohvalijo s svojevrstno značilnostjo. Starostna struktura našega vodilnega kadra je izredno nizka, od 28 do 29 let. Težko je bilo to doseči, toda pravilna vzgoja in delo z mladimi sta dala vidne rezultate. Kako si lahko drugače razlagamo podatek, da se je doslej v naše enote prostovoljno prilasilo že preko 800 mladincev. In kar je najpomembnejše: njihovega deleža ne gre podcenjevati. Še več. Starejšim tovarišem dajejo s svojo pridnostjo in zagnanostjo veliko moralno oporo. Pri tem se je še posebej izkazal nežnejši spol. „O, če pa zmorejo ženske, bomo tudi mi,“ so številni komentariji ob raznih vajah po terenu.

In kaj pravi Ivan Slapnik danes, ko ga še natančno 72 ur loči od „predaje“ delovne dolžnosti.

„Še zdaleč mi ni vseeno. 45 let delovne dobe je za menoj, toda moči mi še ni zmanjkalo, na srečo tudi dela ne. Vse izkušnje, nabrane v teh letih, bo treba prenesti na mlajše, jim nuditi pomoč pri delu.“

Tistega dne je Ivan Slapnik sedel v svoji sobi, obkrožen s kupom papirja. Bilo ga je toliko, da smo prepričani, da ga tudi v teh dneh, ki so mu še ostali do pokoja, ne bo mogel „obdelati“. Še marsikdaj ga bo pot zanesla na Kidričev trg. Danes, jutri, prav gotovo tudi še čez nekaj let. Ostal bo zvest svoji delovni sobi, pa čeprav samo v mislih, doma, za zapečkom.

BOJAN BUDJA

Dunaj, 1902

Trčimo bratci, zvenijo naj čaše
dokler ne nagne poslednji se dan.
Mi smo ljubili, ah! z dušo ljubili...
Sen je bil, bratci, a vendar krasan.

Srce užaljeno jokati hoče...
Kaj so dekletom naše solze?
Kvišku zatorej dvignimo čaše,
v vino vtopimo staro gorje:
vinska majolčica
sladka ko ljubica
ta nam naj, bratci, zveseli srce.

Dunaj 1902

Kranjske deklice sto zares lepe;
dunajske postavljati se znajo bolj ko ve:
Kritec nam obrvi gor lepo
in smehljajo mladim fantom se sladko.
Pa preimentana dekleta vse drugač žive:
le po noči pramenirajo, po dnevi spe
Vse drugačne sege imajo, ko ve
plahve stne; fantov se jarecduh ne bije.
Kdor stenarec ima, ta za kratek čas
s njim gre lahko tudi v vas.
One fantov z rožicami ne snubijo
dunajska dekleta vse drugač ljubijo.
Kdor pa suho močirno noči kakor jare,
in pa idealen je se mala,
ta s dekletom dunajskim ne hodi v vas,
ta skrivaj Kranjico moli z alo...

V krškem gaju zaslužnih mož stoji od lanskega junija doprsni kip s podobo univerzitetnega profesorja dr. Mihajla Rostoharja. Ob desetletnici Rostoharjeve smrti so ta spomenik postavili rodoljubi iz hvaležnosti in spoštovanja do vsega, kar je za slovensko znanost, prosveto, kulturo in misel storil ta sin Krškega polja. Delo, ki ga je bil opravil, je izjemno pomembno in skoraj preobsežno za eno samo človeško življenje, čeprav je bilo Rostoharju usojeno dočakati visoko starost osemnosedeset let. Bilo je raznovrstno, napredno in pogumno, saj je moral Rostohar prenekatokrat orati ledino in na tej poti lomiti konservativno miselnost. Pri nas pa bo trajno zapisan kot pobudnik ustanovitve slovenske univerze, začetnik psihološke znanosti in še posebej mladinske psihologije, čeprav tudi njegov politični prispevek ni brez pomena, saj mu je njega dni celo Ivan Cankar priznal pravičen posluš za jugoslovansko vprašanje, ki ga je Rostohar načental v svoji reviji „Napredna misel“, izhajajoči v letih 1912 do 1914 najprej v Krškem in zatem v Pragi, kamor je odšel za vseučiliškega profesorja. Morda Rostoharjevo delo tudi zavoljo te vsestranskosti in razvejnosti na najrazličnejših področjih še vedno in prav zato čaka na dokončno in pravično ocenitev.

TAJNA DIJAŠKA DRUŠTVA

„Najvažnejši dejavniki tedanjega srednješolskega gibanja so bila tajna dijaška društva, kjer so se vadili pisateljski talenti.“ pravi Rostohar. „V Ljubljani je bilo tako društvo Zadruga. Bilo je vsaj na začetku pretežno literarno in izobraževalno, pozneje pa je plavalo v političnih vodah. Mene je v Zadrugo uvedel moj ožji rojak osmošolec Anton Zevnik, ki je bil od Murna — Aleksandrova zvedel, da baje v meni bije pevška žila. Res je, da sem v mladosti pesmi delal, izmed katerih pa je le nekaj objavljenih. In če bi me kdo hotel vprašati, zakaj jih ni prišlo več na svetlo, bi mu z mirno vestjo odgovoril, da predvsem zato, ker mi je bilo objavljati pesmi nekaj zelo odprnega. Pesmice so mi bile nekaj tako intimnega, da sem imel, kadar sem jih moral prebrati svojim najožjim prijateljem, občutek, kakor da sem pri spovedi. Ta odpor je bil trajen; niti ljubeznivemu dr. Fr. Lampetu, tedanjemu uredniku Doma in sveta nisem mogel dovoliti, da bi jih dal nekaj natisniti, četudi me je zanje pismeno prosil. Seveda sem imel takrat o njih najboljše mnenje.“

„Murn, ki je stanoval z menoj v isti hiši, si je znal hitro pridobiti moje zaupanje. Njemu sem dajal svoje pesniške prvence v pregled in popravo. Bil mi je oster kritik. Tako kritiko pa mladi pesniki težko prenašajo; tudi jaz sem imel večkrat težko srce. Poleg tega me je Murn vsak dan spraševal: No, ali imaš kaj novega? Meni so bila taka vprašanja od sile nadležna, vendar je Murn znal vedno sam kaj novega povedati ali pokazati, če jaz nisem imel. Tako sva se dobro razumela.“

IZ PESNISKE ZAPUSCINE dr MIHAJLA ROSTOHARJA

Rostohar pristavlja, da se je začelo zanj v Zadruhu, ki je bila tedaj na Štefetoem stanovanju v Streliški ulici, novo, samostojnejše duševno življenje: zavestno narodno in hkrati „opozicijsko“ proti tedanjim javnim razmeram na Slovenskem“. V Kranju, kamor je prišel leta 1897 „kot četrtišolec v letnem tečaju“, ni bilo društvenega življenja, kranjskega je omogočala Zadruga. Na njegovo pobudo so gimnazijci prenehali z mrtvim, začelo se je marljivo delovanje, ki je rodilo litografski list „Brstje“. Na znotraj je bilo delovanje v mejah pesnikovanja, kritike, predavanj in diskusij, da je bila slovenska književnost vedno v nevarnosti, da se pomnoži za almanah pesmi in kritičnih študij, sicer pa je imelo tudi to gibanje narodno politični značaj z vseslovenskim programom.

V ČISLIH PREDVSEM PRI MURNU

Kakšen je bil pesniški delež Rostoharja pri ljubljanski Zadrugi in kranjskem Brstju, lahko bolj ali manj le ugibamo. Toda sodeč po tem, kar je Rostohar sam povedal v citiranem članku, vsaj pri Zadruhu po količini in kakovosti ni prekašal drugih sodelavcev, čeprav ga je zlasti Murn očitno imel precej v čislju. Poleg tega tudi ni veliko objavil. Toda iz kasnejše dunajske dobe je Rostohar sam ohranil sveženj pesniških besedil v rokopisu. V njem je nekaj nad trideset pesmi pretežno ljubezenske vsebine, hkrati pa so to lirični zapisi doživetij, ki so polnila Rostoharjeva dunajska študentska leta.

Pesmi opevajo dekle, katerega „nedolžnega lica kras“ je avtor iskal „kakor Dijogen z lučjo očij“. Očitno je, da to dekle ni bila tjavendanska sopot-

nica in navdihovalka Rostoharjevih mladostnih čustev, bila je nekaj več — bila je njegova Julija. To potrjujejo tudi naslednji verzi: „Nisem te vodil po parketih in sladko se ti lagal — v verzih otožnih sem te opeval in po tebi zdihoval.“

Pesmi so dokaj romantično ubrane, v njih je očiten vpliv Kettejevih in Murnovih poezij. Na stale so na Dunaju in v Leskovcu pri Krškem v letih 1902 in 1903.

Kettejevo šegavost in močnatost deloma nakazuje naslednja „zdravica“, ki jo je Rostohar sicer brez naslova spesnil na Dunaju 1902: „Trčimo, bratci, zvenijo naj čaše, dokler ne nagne poslednji se dan. Mi smo ljubili, ah! z dušo ljubili... Sen je bil, bratci, a vendar krasan.“

Srce užaljeno jokati hoče...
Kaj so dekletom naše solze?
Kvišku zatorej dvignimo čaše,
v vino vtopimo staro gorje:
vinska majolčica
sladka ko ljubica —
ta nam naj, bratci, zveseli srce.“

K pesnikovanju se Rostohar kasneje bržčas ni več vračal, toda čeprav je bil do zadnjega vlakno potopljen v znanstveno delo, je ostal zvest častilec lepe Muze do konca življenja.

Verjetno pa je, da je s pesnimi popisane liste pregledoval vsaj še v svojih praških letih, jih urenil in povezanim v sveženj dal videz zbirke, četudi ni mislil na izdajo. Rokopisna zbirka mu je pomenila zgolj dnevnik pesniškega razpoloženja iz mladosti, ki ga je prebiral v tihih urah, zatopljen v spomine na mladost in domovino. Da res ni imel drugega namena s temi svojimi verzji, je sam priznal v članku „Deset let v struji“, ko je med drugim zapisal:

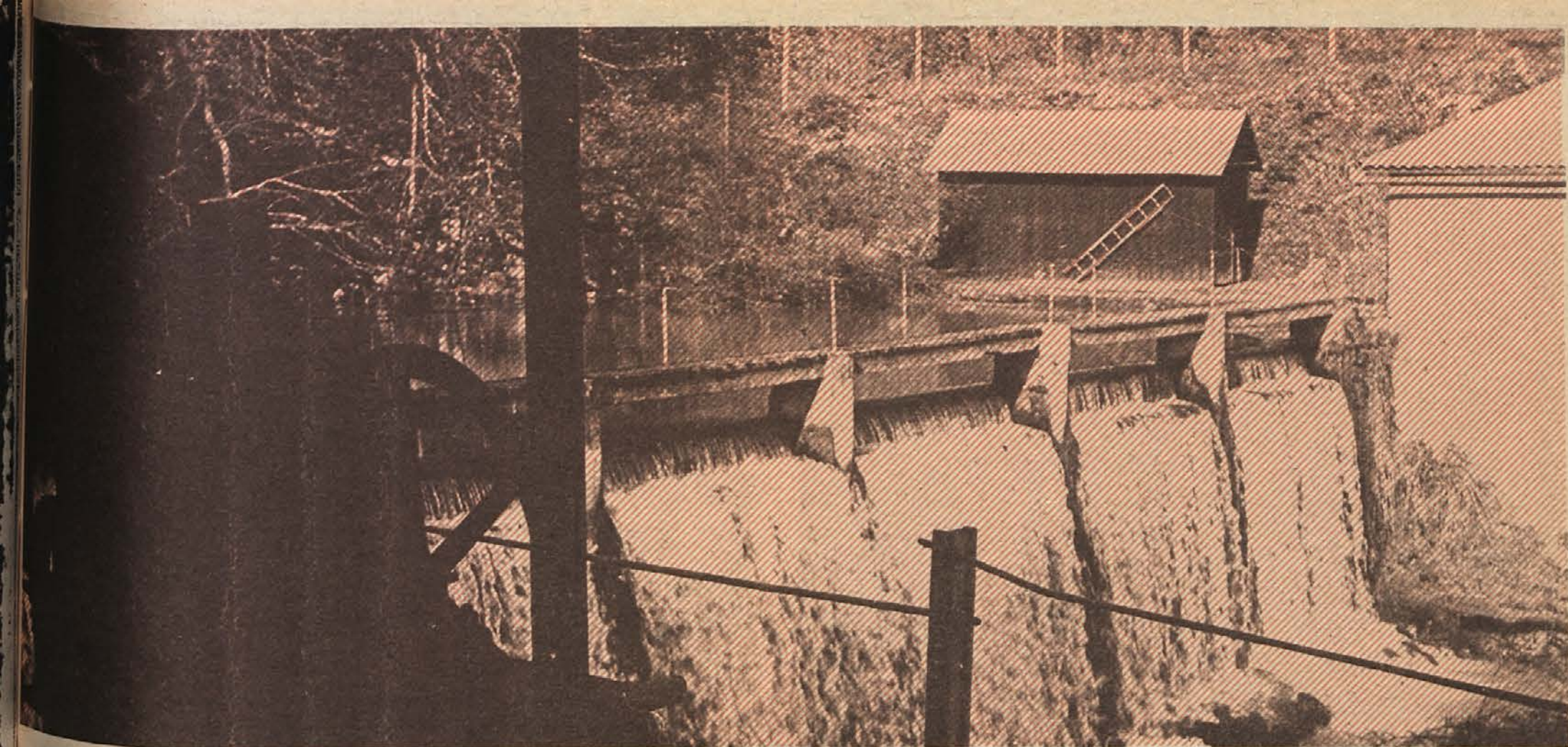
„Danes gledam na svoje pesniške proizvode edino s stališča literarnega historika in kritika, kakor da bi ne bili moji, zato lahko rečem, da res ne pripisujem kake posebne vrednosti.“

In tako je pisal že leta 1913. V omenjenem svežnju je še ena pesem, ki se od drugih razlikuje le po pisavi, ne pa tudi po vsebini. Očitno je, da jo je Rostohar pripisal vsaj deset let po njenem nastanku. Pesem sama kaže, da je avtorjeva pevsko moč tedaj že močno usihala.

„Cvetka moja je usahnila —
Umira žalosti srce —
Plakaj, plakaj struna mila,
Brez utehe so solze.
Zatemnite mi zvezdice,
Zatemni naj se nebo,
Da ne gledam te resnice —
Kako žge to v duše dno.
B'la življenja radost, maj,
Ah! ne vrneš več se meni,
Te želim zaman nazaj!
Lijte, lijte mi solzice,
Ljubav' zame nimaš več.
Slednjič pozdravite ljubo lice,
Z bogom, z bogom! Ti goreči!“

Pesem dovolj pove, da se je pesnik z njo dokončno poslovil od svoje Julije in Muze.

I. ZORAN

Dolenjske novice so leta 1909 v številki 47 zapisa: „Minuli teden se je vršil razgovor zastran vpejelave električne svetlobe v bolnične prostore. Udeležili so se ga poleg g. priorja Vavpotiča in primarija g. dr. DeFranceschija, g. prior iz Gradca, ki ima v ogromni bolnici že navedeno električno luč in inštalater Gschnades iz Gradca. G. Franc Seidl posestnik v Rudolfovem in lastnik elektrarne pod ljukenjskem gradom je bil takoj pri volji z bolnico v Kandiji skleniti pogodbo zastran oddaje električne energije v zadostni množini in za vsakotero porabo, izuzemši čas od 12. do 2. ure popoldan. Cena za eno konjsko silo 250 kron. Da se izve maksimalna višina potrebne moči se potraži na zahtevo obeh strank aparat za mero najvišje porabe, ki ga omisli konvent usmiljenih bratov. Pogodba velja 10 let in pride v moč po končanju dela. Z delom se bo pričelo prihodnji teden, in tako ne bo posebnih ovir, bo prva svetilka že po preteku 14 dni zažarela. Napredujemo.“

Takrat so še držali besedo, o božiču so si ljudje, tako je zapisal kronist, „gledali ob bliščeči svetlobi elektrike v jasno obličje“.

PRVA JE BILA NA KRKI

Elektrarna v Luknji, ki je omenjenega leta prinesla Novemu mestu električno luč, pa ni bila dal Franc Seidl montirati prvi električni generator na Dolenjskem. Na žagi pod novomeškim sodiščem nameščena naprava je dajala istosmerno napetost 110 voltov, moči je bilo za 10 konj. Razsvetljevala je nekaj Seidlovih hiš,“ pripoveduje Viljem Sedaj, upokojeni vodja obratovanja pri Električni svetlobi v jasno obličje“.

„Isto leto,“ nadaljuje Sedaj, „je zasulil bleščečo bodočnost elektrike tudi Josip Košiček, podjeten ključavničar iz Novega mesta. V Luknji pri Prečni je kupil žago in mlin, popravil zajetje ter montiral vodno turbino, ki je gnala generator. Zmogel je 3000 voltov in 50 kilovoltamperov. Naprava je začela obratovati leta 1909. Košiček je zgradil tudi daljnovod do Kandije, kjer je imel žago. Tako po dograditvi elektrarne in daljnovoda, ki je bil dolg 6,5 kilometra, je Košiček prodal vse električne naprave Francu Seidlu, ki je imel dovolj denarja za razširitev omrežja. Začetek je bil težak, obilne investicije kljub dragi elektriki niso prinašale veliko dobička.“

ELEKTRIKA POGANJA RENTGEN

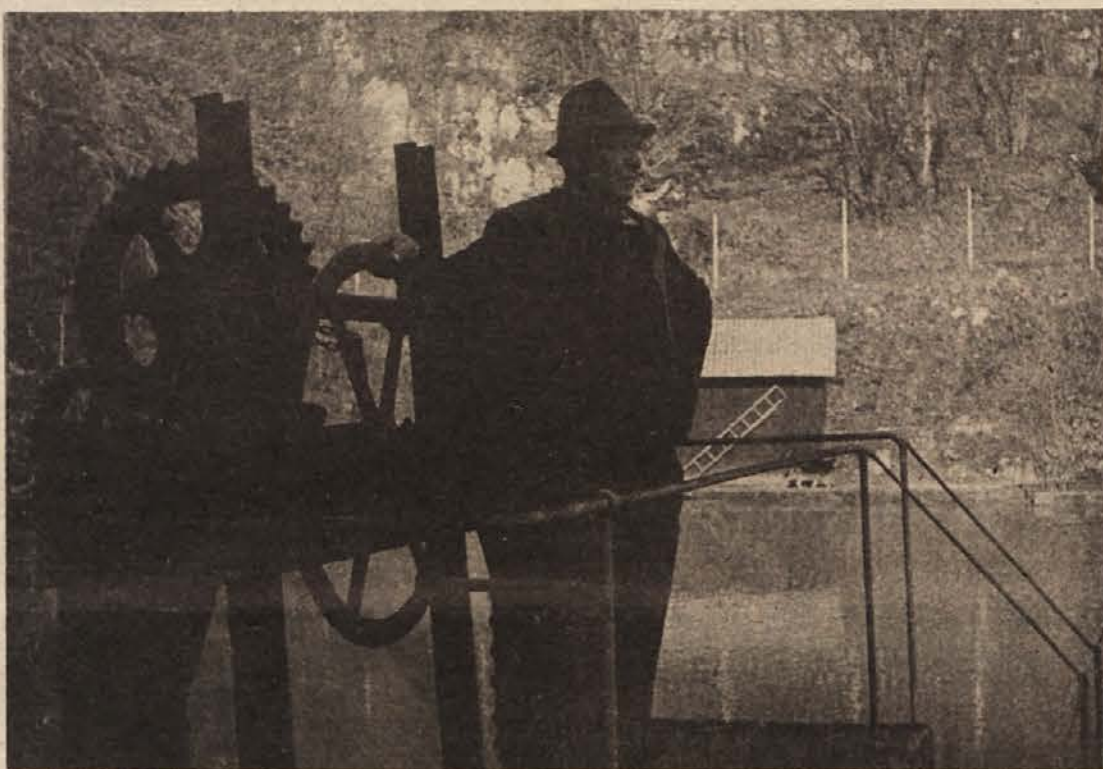
V mestu so bile tri transformatorske postaje, največji odjemalec elektrike pa je bila bolnišnica usmiljenih bratov, ki si je že leta 1910 omislila električno luč lahko v začetku privoščili samo premožni ljudje. Energijo so obračunavali pavšalno, po moči žarnice. Če je imela žarnica 32 sveč, je plačala za zelo močno; največ so uporabljali 10-svečne. Leta 1918 je veljala mesečna pristojbina za 10-svečno žarnico dve kroni, za 32 sveč pa bilo treba odšteti 4 krono.

Zanimivo je tudi, da daljnovod ni tekkel ravno po najkrajši poti. Lastniki zemlje so namreč zavrnili za postavitev drogov velikanske odškodnine. Župnik v Prečni, ki je dovolil, da gre daljnovod po cerkveni zemlji, je na primer v zameno dobil zastojnsko cerkveno električno razsvetljavo.“

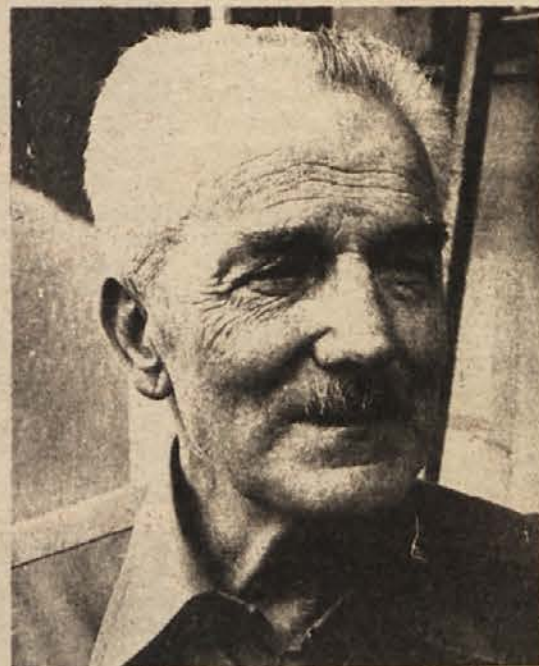
„Leta 1914,“ brska po skrbno zbranih podatkih Viljem Sedaj, „je Franc Seidl ponudil elektrarno v odkup deželnemu odboru v Ljubljani. Kupčijo je preprečila vojna. Po vojni, ki je zavrla elektrifikacijo Dolenjske, je Seidl prodal elektrarno Vinku Bonu v Rake in Ani Marchiotti iz Ljubljane. Novomeški posestnik se je naveličal investicij v elektriko, ki ni prinašala obetanege denarja.“

LUKSUS SVETILKE

Novo podjetje se je imenovalo „Bon in drugi – lastniki elektrarne“. Elektrarna je prevzela mono-

JOŽE CESAR

VILJEM SEDAJ

pol nad prodajo svetil in instalacijskega materiala, v rokah elektrarne so bila tudi vsa popravila in napeljevanje. Vodja elektrarne je bil izprašani elektrotehnik in nadmonter Jakob Letonja. Elektrike je zelo primanjkovalo, elektrarna je izdala priporočilo, naj bi ljudje ne imel žarnic, močnejših od 75 sveč. Te žarnice so celo imenovali „luksus svetilke“.

Ker v Novem mestu takrat ni bilo industrije, je vladala električna suša samo zvečer, kuhanje ali celo gretje z električno energijo je bilo v tistih časih neznansko razkošje.

ZA DENAR SE VSE DOBI

Doslej je bil govor o lukenjski elektrarni, ki je danes ni več. Poslojpe, v kateri je delovala, je zdaj del ribogojnice. Leta 1919 je začel Bon graditi nov betonski jez in novo elektrarno. Še pred dograditvijo pa je vse skupaj prodal. Nova elektrarna je začela obratovati leta 1920, dvojna horizontalna Francis turbinna z močjo 200 KS je gonila generator 110 kilovoltamperov. Napetost je bila 3000 voltov.

Ta elektrarna, ki še danes stoji, je obratovala vse do leta 1971. Zgradila pa jo je ljubljanska firma „Štebi in Tuječ“.

Nova elektrarna je zelo omilila tedanjo energetsko sušo. Elektriko je lahko dobil domača

Na elektrifikacijo je vezana še ena novomeška zanimivost. Tekstilna tovarna Jugočeška je hotela zgraditi obrat v Novem mestu. Tovarna bi potrebovala hidroelektrarno. Ker pa lastnik jezua in žage Franc Seidl ni hotel pristati na prodajo, so tovarno zgradili v Kranju. To je bila velika škoda za Novo mesto in napredek Dolenjske.

Elektrarnice so začeli graditi tudi drugod. Lastnik Bajnafa Robert Grm je dal namestiti v svoj mlin v Mačkovcu trofazni generator. Gradič je tako dobil elektriko, razsvetlavo iz tega vira pa je dobilo tudi nekaj hiš v Mačkovcu in Sevnem.

Za elektriko se je navdušil tudi knez Auerperg, ki je dal leta 1927 ob reki Krki v Soteski zgraditi elektrarno na vodno turbino, dve leti kasneje pa še parno elektrarno.

ŠENTJERNEJČANI SE NE DAJO

Ob bok napredku so se postavili tudi Šentjernejčani. Leta 1925 so zgradili na potoku Kobilja združno elektrarno, ki je zvesto služila vse do leta 1971. So Kranjske deželne elektrarne postavile žago, ki ima v grbu petelina, transformator. Bilo je še nekaj manj pomembnih elektrarnic, med drugimi si jo je omislili tudi Novomeščan Josip Povh, lastnik tekstilne tovarne. Služila pa je samo za rezervo.“

„Če seštejemo vse skupaj,“ pravi Sedaj, „lahko mirne vesti zapišete, da je elektrifikacija Dolenjske do leta 1936 napredovala zelo počasi. Električne energije ni bilo dovolj, stanje se je izboljšalo šele s postopnim prodiranjem 20-kilovoltnega daljnovoda Kranjskih deželnih elektrarn.“

Morda je zanimivo tudi, da dohodki lukenjske elektrarne kljub sorazmerno visokim cenam energije niso bili veliki. Leta 1933 je bila dnevna proizvodnja okoli 800 kilovattnih ur, kar bi danes komajda zadoščalo za oskrbo stanovanjskega bloka.

Kranjske deželne elektrarne so bile močan nasprotnik. Elektrarna v Luknji je počasi izgubljala odjemalce, čeprav jih je skušala zadržati z raznimi ugodnostmi.

Leta 1948 so elektrarnico v Luknji podržavili, prešla je v sklop takratnih Državnih elektrarn Slovenije. Šari, dobri generator je dokončno utihnil leta 1971.“

Tako Viljem Sedaj. V Prečni pa živi Jože Cesar, možak, ki je v lukenjski elektrarni dočakal pokojnino. Pravzaprav sta šla skupaj v pokoj.

TRIJESARJI NAENKRAT

„V elektrarni sem bil strojnik,“ pripoveduje Cesar. „To službo sem prevzel leta 1950. Takrat je bila elektrarna že na smrtni postelji, služila je samo za pomoč ob konicah. Nekaj časa pa je napajala, tako se spominjam, tudi prečensko opkarno.“

Veliko šal je bilo izrečenih na račun treh Cesarjev, ki smo delali v elektrarni. Eden je bil moj brat Anton, z drugim pa nisem bil v sorodu. Oba sta že pokojna, brat Anton je bil ob življenju na delovnem mestu.

Sicer pa je bila ta naša elektrarnica zelo zvesta. Tekoče vzdrževanje ni bilo naporno, še najbolj je včasih ponagajala strela, ki je naredila kratek stik. Večkrat smo morali zamenjati tudi končni ležaj na turbini, dvakrat pa smo prenehali obratovati zaradi prevelike vode. Zdravili smo ga, da bo elektrarna spet delala. Popravili da jo bodo za potrebe splošnega ljudskega odpora. Vesel bi bil tega, saj bo sicer vse propadlo. Pravijo tudi, da ne gre za veliko okvaro, le generator da je v kratkem stiku. Pred leti smo ga skušali celo popraviti, sušili in sušili smo ga, pa ni šlo.“

Pod ruševinami lukenjskega gradu sameva hišica, ki je nekoč svetila vesoljnemu Novemu mestu. Ne vemo, kakšna bo usoda lukenjske elektrarne, natančno pa stoji, da je služila dolgo in zvesto. Če drugega ne, je spomenik elektrifikacije Novega mesta in Dolenjske. Pomnik časov, ko o loncih na elektriko še sanjali niso, in večerov ter noči, ki so jih razsvetljevale žarnice do 32 sveč.

Zapisal: MARJAN BAUER

KO SE NI BILO LONCEV NA ELEKTRIKO

vsak, kdor je imel denar. Napeljali so jo tudi do vodovodnega zajetja v Stopičah. Črpalke so poslej gnali elektromotorji.

Za elektromotorje so se začeli navduševati tudi nekateri novomeški obrtniki. Potok Prečna ob sušnih obdobjih ni preveč močan. Ker je vode za pogon turbine večkrat zmanjkalo, so leta 1923 postavili pri novomeškem kolodvoru pomožno parno centralo, ki je v kritičnih obdobjih pomagala lukenjski.

PLIN GRE V POKOJ

Leta 1921 je dobilo Novo mesto prvo električno javno razsvetlavo. Stare plinske svetilke na tako imenovani petroplin so zamenjale električne. Močne so bile do 75 vatov. V tistih časih je bilo to pravcato manjše sonce.

Za elektriko so se navdušili tudi okoličani. Postopoma so dobili „električno svečavo“ tudi Šmihel, Bršlin, Cegelnica, Stopiče, Gotna vas, Brod in Irča vas.

Močnejši odjemalci so imeli števec, manjše pa so obračunavali pavšalno po moči žarnice ali likalnika. Gretje ali kuhanje na elektriko je bilo pravo razkošje tudi še leta 1930, ko se je podjetje v Luknji preimenovalo v „Novobor, splošna industrijska delniška družba Ljubljana.“

kako pozdraviti zarjavele rane

Avtoličar je ponavadi strahovito draga osebnost, zato ni nujno, da se k njemu zatečete za prav vsako figo. Če ste le malo spretni, bodo načeti lak vašega jeklenega konjička „pozdravile“ tudi vaše roke.

Pomlad je čas, ko „zacveto“ tudi avtomobili. Na letu ali dve starem vozilu je opaziti rjaste pege. Ponavadi so posledica udarcev kamenčkov na lak, nezaščitenost začne rjaveti, sol in vlaga oksidacijo še pospešita.

KURA JE POCENI

Čas za zdravljenje je, preden rja pregrize pločevino. Olepševalna kura vašega avtomobila ne stane veliko. Potrebujete samo nekaj brusnega papirja, plastični kit, osnovni premaz in stekleničko laka. Najlaže je ravnati z lakom v razpršilniku.

Mesto na karoseriji, ki je začelo rjaveti (vendar ni prerjavelo!), je treba najprej temeljito iz-

brusiti. Če že nimate strojnega brusilnika, si lahko pomagata „na roko“. Važno pa je, da začnete brusiti z bolj grobim papirjem (oznaka 40).

Če se rje lotite zares temeljito, bo za dolgo v pokoju. Zato obrusite pločevino raje malo več kot manj. Med brušenjem menjajte grobe brusne papirje s čedalje bolj finimi. Strokovnjaki pravijo, da je treba prvi del zdravljenja končati z brusnim papirjem oznake 300. Samo tako bo površina lepo izbrušena.

NASTOPA DVOKOMPONENTNI KIT

Na tako pripravljeno pločevino nanesite dobro premešan dvokomponentni kit. V njem ne sme biti drobcev, poleg tega pa ga je treba nanesti enakomerno po vsej obrušeni površini.

Vmes je čas za kosilo in počitek, po treh do petih urah pa se lahko spet lotite dela. Posušeni

b. babi: novi prometni režim

— Domeniva se. Prve tri bloke bom izpolnil jaz, naslednje pa ti ...

NAČELOMA TRIKRAT ALI ŠTIRIKRAT

Z lakom v spreju ravnajte po proizvajalčevih navodilih. Načelno pravilo je, da ga je treba razpršiti tri do štirikrat in to v časovnih razmakih, ki omogočajo, da se drobne kapljice laka dobro prilepijo na podlago.

Zadeva bi bila s tem opravljena, vaš avto „ozdravljen“. Drobni rjavini je na avtu seveda več. Verjetno ste toliko pametni, da ne boste zdravili vsake posebej, ampak vse skupaj. Torej vse najprej pobrusiti, nato na vse dvokomponentni kit, temeljni premaz in končno lak.

Dotati je treba, da se lak popolnoma posuši šele po dveh do treh tednih. Med „bolniško“ ga lahko perete samo s čisto vodo in detergentom. Curek ne sme biti premočan.

poudarjena ženskost

Zaposlena žena, pa tudi gospodinja, ki je doma, je rada moderno oblečena, vendar tako, da se počuti udobno in da stroški za garderobo niso preveliki. Za nastopajočo pomladno sezono predlagajo svetovno znani kreatorji, med katerimi so tudi naši, jugoslovanski, več možnosti. Ne bomo govorili o visoki modi, ki ni ne za naše prilike, ne za naše žepce, marveč o tistih novostih, ki jih tudi moderna Jugoslovanka lahko sprejme za svoje.

Pepita blazer in enobarvno nagubano krilo, širši plašč športnega kroja, primeren za deževen

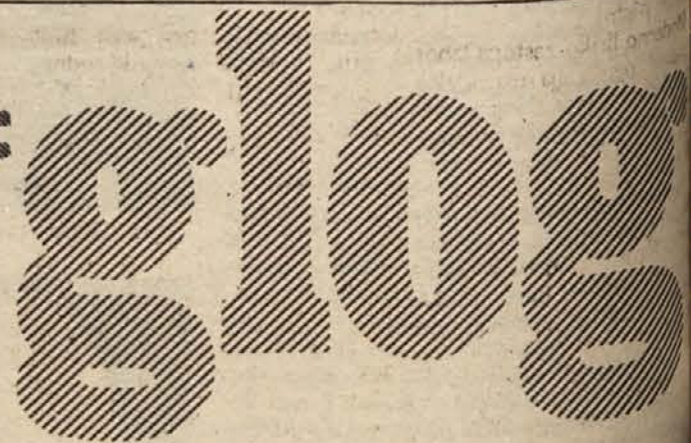
april, široko krilo z bluzonom, je le nekaj primerkov iz bogate palete modnih priporočil.

Vedeti pa moramo, da so aktualna široka, valjučča krila, ki poudarjajo žensko linijo, da se bodo spet pojavila spodnja krila in široki pasovi. Precej bo dekoltejev okrogle ali ovalne oblike, ki bodo mlajšim segali prav do ramen.

Nova moda je izrinila ozke rokave in ravna ramena, široke hlače in oprijete jope. Če si boste omislile dvodelno obleko, izberite cvetlični vzorec, eksotični motiv ali pa vzorec, ki diši po starodavnih Indijancih.

RIA BAČER

DOMAČA LEKARNA:

Rastlina je po podeželju bolj znana pod imenom beli trn, pa sji trn ali medvedove hruške. Je srednje velik trnast grm, ki ima zgoraj temno zelene, kratko pecljate zarezane liste in drobne, bele, v pokončne češulje zbrane cvetove. Jeseni daje okrogle, rdeče plodove. Glog cvete od maja do junija, raste po logih in borovih gozdovih, včasih pa ga

najdemo tudi kot okras po nasadih. Cvete nabiramo spomladi, plodove jeseni. Iz posušenih cvetov pripravljamo čaj (2-3 gr cvetov ali plodov na skodelico vode). To priporočajo piti pri slabotnem in razširjenem srcu, vnetju srčne mreže, pri angini pectoris, srčni nervozni in poapnenju žil in tudi pri preti-

rani debelosti. Pri poapnenju žil priporočajo čaj iz glogovih plodov, ki smo mu dodali belo omelo, ostru homulico in rosiko. Čaj iz posušenih listov pa pospešuje prebavo.

Glog je zelo cenjen pri raznih boleznih srca, medtem ko je koristenin te rastline znana po tem, da zmanjšuje krvni pritisk.

Martina Krštinc

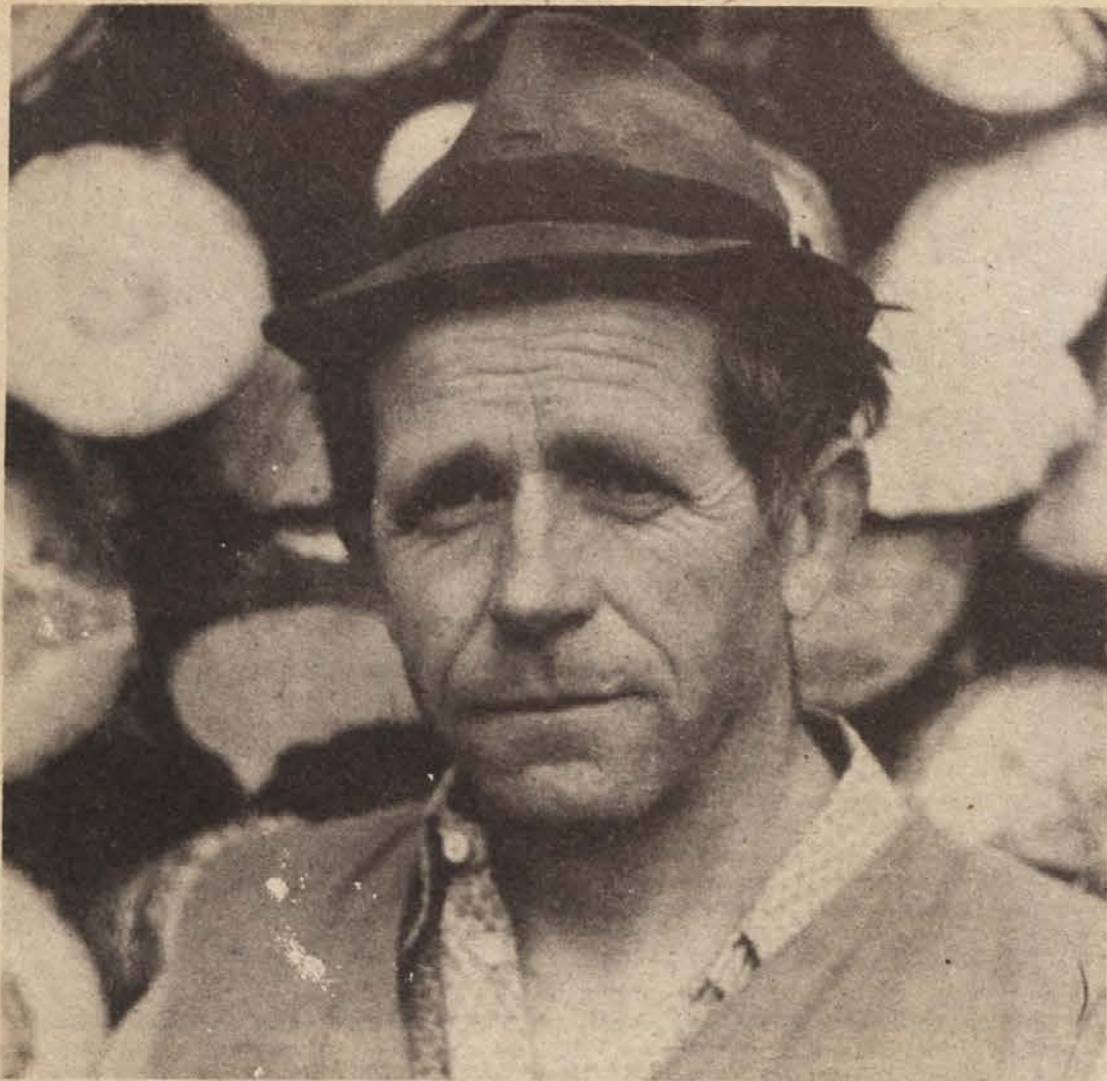
pehtranova potica

Danes manj znana dobrota, včasih pa zelo čislana domača poslastica je pehtranova potica, ki jo pripravljajo gostom v gostišču Rog v Dolenjskih Toplicah. Recept in potek priprave nam je povedala kvalificirana kuharica Martina Krštinc. „Potrebujemo 75 dkg moke, 3 rumenjake, 8 dkg sladkorja, malo ruma, vaniljev sladkor, sol in 1,5 dkg kvasa ter 2,5 dcl mle-

ka. Iz teh sestavin zamesimo kvašeno testo in ga pustimo eno uro na toplem, da naraste. Medtem pripravimo nadev iz 25 dkg margarine, 25 dkg sladkorja, 30 dkg sesekljanega pehtrana, 5 rumenjakov, snega iz 5 beljakov, vaniljevega sladkorja in šilca ruma. Vse skupaj dobro zmešamo, da naraste. Potem testo razvaljamo približno na 1 cm debelo, namažemo z nadevom in

pustimo ponovno vzhajati. Približno čez eno uro namažemo potico s stepenim jajcem in jo damo v segreto pečico, kjer jo pustimo 90 minut pri temperaturi 150 stopinj. Potico še toplo narežemo in jo potresemo s sladkorno moko.“

V tem gostišču, kjer imajo večkrat zahtevne goste, vedo povedati, da imajo ti za potico dek najraje pehtranovo potico.

LADISLAV LESAR
OBRAZI

VSE O GAVRANU IN GAZDI MARKU

Gavran je imel svoje prijatelje in svoje življenje v zelenem vrtu Bosne. Bil je eden tistih malih žilavih konjičkov, ki so kljubovali stoletjem, zdaj pa počasi izumirajo.

Nekega dne sta odpotovala z Markom otovorjena z dolgimi, pisanimi torbami proti severu v obljubljeni deželo, kjer se cedita med in mleko, kjer bo dovolj ovska za Gavrana in dovolj kruha za njegovega gospodarja.

Samaraš — nosač drv je bil nacionalni poklic Bosne. Iz neprehodnih gozdnih terenov in s strmih pobočij so samaraši prenesli na tisoče kubikov metrskih polen, v hudem vremenu, v dežju in snegu. Daleč od svojih družin in toplih ognjišč in varnega doma so se bratili z volkovi, medvedi, spali pod milim nebom s svojimi konji in pisanimi torbami. Velikokrat je bila torba prazna, za človeka in za konja, in kamor so prišli, ljudje niso imeli pravega posluha za „smrdljive bosance“ in ne za njihove človeške in konjske probleme.

Toda dežela, od koder so prišli, dežela zelene čudeža z divjimi izviri in magično elementarnostjo, jim je vračala zaupanje vase.

Marko, Gavranov gospodar, se spominja: „V Sloveniji ni bilo sena, ne zovanja, ne hleva za konje. Bili smo delovna živina. Popolni ilegalci brez socialnega in zdravstvenega zavarovanja. Od že tako bornega zaslužka so nam trgali nekakšne procente, za katere mi še danes ni jasno, kam so šli. To je bila v resnici velika krivica. Vse naše prošnje za priznanje osnovnih pravic so bile zaman. Šele leta 1968 so nas sprejeli v redno delovno razmerje. Toda kako naj uveljavljam 21 let svojega življenja?“

Marko ima sedaj v Dolgi vasi pri Kočevju sodobno urejen hlev in 10 konj. Ko ga najdem, mi pokaže Gavrana. Gavran je med njegovimi osmimi konji najlepši: plemenita glava, majhna ušesa, močan vrat, globoko nastavljen rep, majhna, trda kopita, manjše postave in črn kakor

pravi krokar. Toda šele pozneje, ko sva že nekaj ur hodila po razmočenih poteh, mi je povedal zgodbo o Gavranu, ki ga ni več.

„Z Gavranom sva drugovala dvanajst let. Bila sva prava prijatelja. Skupaj sva spala, skupaj tovorila drva. Kadar pa je bilo breme le pretežko, ni hotel naprej. Velikokrat sem si z njegovega hrbita naložil najtežje poleno in ga nesel za njim. Ko sva prišla na cilj, sva bila oba mokra od potu in oba sva bila srečna, da sva skupaj.“

Nekega dne pa je šel Gavran težko otovorjen v koloni z drugimi konji, in ko me le ni bilo za njim, se je obrnil, da me počaka. Tedaj pa se mu je v vamp započila odsekana veja in pod težo bremena so mu pred mojimi očmi pričela vreti čreva na zmrznjeni sneg.

Nisem imel moči, da bi ga ubil. Na hitro sem ga raztovoril, potem pa sem tekkel več kilometrov daleč po živinozdravnika. Ko sva prišla nazaj, je Gavran ležal s počenim vampom in me gledal z žalostnimi očmi. Živinozdravnik mu je dal injekcijo. Tako sem izgubil svojega najboljšega prijatelja.

Toda vse je postavljeno predte, da napraviš korak naprej. Marko Čitkovič — gazda s tremi pomočniki in desetimi konji še zmerom tovari drva, in čeprav pravi, da je vsak dan slabše s tem delom, ne ve, kaj bi počel drugega.

Preprost račun pove: januarja letos je zaslužil en milijon štiristo tisoč starih dinarjev. V ta zaslužek je všteto vzdrževanje desetih konj in hrana za tri pomočnike. Konji požro na mesec dva tisoč kilogramov zobanja; to je 7000 N din, tri tone sena je 3000 N din. Za hrano pomočnikom plača 3000 N din. Podkve, samari, vrvi in druga oprema so zelo dragi. Marku ostane za družino in življenje preprost nič. Toda to je bil najslabši mesec. Največ je zaslužil dva milijona štiristo tisoč starih dinarjev.

Gazda Marko, Gavran in drugi konji bodo tovorili, dokler ne bodo od starosti omagali.

„Kjer bog roko ven molji“
A. BARTELI

počitek ob poti

Na vidnem mestu v Boštjančičevi gostilni „Pri Marički“ v Bučni vasi pri Novem mestu sta dva napisa; prvi goste opozarja, da je prepovedano peti, drugi pa jih poziva, naj govorijo spodobno. Morda bi kdo pomislil, da so taka opozorila v gostilni kar tako, zaradi lepšega, češ kdo pa bo lahko malo preveč veselemu gostu ubranil, da si bo dal duška in na vso moč napel glasilke, ali drugemu, da ne bi v jezici na cel svet preklinjal in bentil.

„Ko sva z ženo pred dobrimi sedmimi leti sezidala to hišo in odprla gostilno, sva sklenila, da bo tu vladal red in vzdušje, ki ne bo motilo mirnih gostov,“ je pojasnil Alojz Boštjančič. „Nič nimava proti lepemu, ubranemu petju, rjovenja pa pri nas ne boste slišali. Ljudje so se v teh letih navadili na tak red in ga upoštevajo. Nespodobnega vedenja in govorjenja ali celo razgrajanja v tej gostilni ni bilo pa ga tudi ne bo,“ je odločno pribil Alojz.

Boštjančičeva dobro vesta, kako je treba ravnati z gosti, da ne bodo k njima prišli samo enkrat. Alojz je gostinec od mladih nog. Pravzaprav ima dva poklica: trgovec in gostinec. Žena Marička je bila sicer v prejšnjih letih uslužbenka v pisarni, vendar se je že v Ljubljani, kjer sta živela precej časa, „prekvalificirala“. „Ko sva v Ljubljani vzela v najem gostilno, se je tudi žena posvetila temu poklicu. Že tam je lahko dodobra spoznala vse težave pa tudi radosti gostinstva. Prej je bilo v tisti gostilni zaposlenih sedem ljudi, ko sva jo prevzela midva, sva bila sama za vse, vendar z veliko volje in ljubezni,“ je pripovedoval Alojz, medtem pa se je žena spretno sukala po veliki, sodobno opremljeni kuhinji, čez trenutek je bila že za točilnim pultom, postregla eno omizje, pokramljala z domačini, ki so nedeljsko popoldne izkoristili za pomenek ob kozarcu. „Vidite, sedaj je tako rekoč sama za vse, dela je čez glavo, pa ni zato nikoli slabe volje.“ Alojz Boštjančič že nekaj let z zdravjem plačuje dolg poklicu, ki mu je zvest že več kot dve desetletji. Pred kratkim je prestal še drugo operacijo kolka in kaže, da bo moral še dalj časa počivati.

„Vseskozi, ko sva v Ljubljani delala od jutra do noči, sva pred sabo imela jasen cilj: svojo hišo. Začela sva jo graditi v ženinini rojstni vasi; lepe načrte sva imela: nova, sodobna gostilna, velika kuhinja, sobe za prenočišče. Računala sva, da bova vzela v službo še dve ali tri izučene gostinke. Vse lepe načrte pa je prekrizala moja bolezen,“ je pripovedoval Alojz. Žena Marička, ki je vsake toliko časa za trenutek prisedla, pa se zarači tega, ker je sedaj večji del bremena na njenih ramenih, ni preveč pritoževala.

„Res, delati je treba več kot v kakšnem drugem poklicu, prostega časa tako rekoč ni, skrbi in obveznosti je več, vse to pa odtehta tudi razglednica gosta, ki se je mimogrede ustavel pri nas in piše, da je bil zadovoljen s postrežbo, z dobro domačo hrano in trškogorskim cvičkom, da se je pri nas dobro naspal,“ pravi Marička. „Ne verjamem pa, da bodo naši nasledniki tudi za tako, v današnjem času ne dovolj cenjeno priznanje, tako trdo delali.“

Gostilna „Pri Marički“ je tipična obcestna gostilna, kjer se največ oglašajo prehodni gostje. „Prvi vtis je pri takem gostu odločilen,“ pravi Boštjančičeva. „Če ga bomo prvič polomili in bo gost nezadovoljen, ne smemo da ne bo več prišel, še drugim bo to odsvetoval; v našem poklicu pa slab glas daleč seže in se ga tudi z velikimi napori ne znebiš zlepa.“

Ko sta 1969 odprla gostilno, sta prosila, da bi smela ob avtocesti postaviti reklamno tablo, vendar so jima to prošnjo zavrnil. Zelo pa sta si zapomnila odgovor: „Najboljša reklama za vas bosta dobra hrana in pijača!“

Da to drži, dokazujejo tudi gostje, ki se že več let na poti na morje in nazaj ustavijo za dan ali dva „Pri Marički“. „Zlasti ko prihajajo z morja, se večkrat pritožujejo nad hrano, češ da so tam na izbiro v glavnem jedi na žaru. Pri nas je pa ravno obratno: jedi na žaru nimamo, pri nas se je z žlico.“

Pogosto se v Bučni vasi ustavijo večje skupine, ki se prej napovedo. „Večkrat kosijo ali večerjajo razne športne ekipe, ki hodijo v Novo mesto na tekmovanja; zelo pogosto se pri nas oglašajo poslovni ljudje, ki pridejo po opravih v novomeška podjetja; ob sobotah in nedeljah je, zlasti če je lepo vreme, veliko izletnikov.“

Marička pa skrbi, da iz njihove gostilne ne gre nihče lačen. Vsak dan imajo dopoldne mletico; največkrat pripravi kurjo ali telečjo obarvo, svinski paprikaš ali golaž, vampe, na izbiro je še topla ali hladna pečenka, piščanec, domače suhe klobase in salame, pozimi pečeno in krvavice. Vsak dan imajo na voljo kosilo, večerje pripravljajo po naročilu; Alojz skrbi, da je vedno pri roki pravi kraški pršut. Njegova skrb je tudi nabava vina; gostje največ sprajšujejo po cvičku, ki ga Alojz kupuje od vinogradnikov s Trške gore.

„Poleti bi lahko stregli tudi na veliki sončni terasi, vendar sama tega ne zmoreva. Rada bi vzela kakšno kuharico, a kaj, ko je nikakor ne moreš dobiti; za strežbo še dobiš dekle, v kuhinjo pa noče nobena. Pa tudi to bi zmogla sama; ko bi bil jaz zdrav,“ pravi Alojz. „Kljub temu se ne dava, midva sva namreč še tistega starega, garaškega kova,“ ga je dopolnila žena Marička.

